

สรุปกลุ่มพื้นที่เป้าหมาย ตำบลชุมชนเข้มแข็ง ทั้ง 8 อำเภอ รวม 13 ตำบล

-กลุ่มที่ 1 มี 6 ตำบล ได้แก่ ต.สวาท ต.น้ำคำ ต.นาโง่ ต.ไทยเจริญ ต.น้ำคำ และต.สงยาง

-กลุ่มที่ 2 มี 7 ตำบล ได้แก่ ต.สามัคคี ต.กุดน้ำใส ต.โนนน้อย ต.กำเมต ต.ค้อเหนือ ต.ม่วง ต.ศรีฐาน

6. กิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

กลวิธี/กิจกรรม	ระยะเวลา ที่ดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย /จำนวน	การประเมินผล
1. ประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ -โดยคณะทำงานเชิงเครือข่ายภาคีที่เกี่ยวข้อง(ภาครัฐ,ปชช.) ร่วมประชุมรับทราบ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วางแผนการดำเนินงานร่วมกัน -เกิดกระบวนการคัดสรรแกนนำ ดำเนินงานแต่ละเครือข่ายจำนวน 13 ตำบล ร่วมกันวางแผนกิจกรรมในครั้งต่อไป	1 วัน (ก.พ. 55)	-ตัวแทนภาคีเครือข่ายทุกระดับ 5 คน -ตัวแทนพื้นที่ตำบลละ 5 คน รวม 45 คน (รวม 50 คน)	1.ดูจากรายชื่อลงทะเบียน 2.จากบรรยากาศ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น/คาดหวังต่อโครงการ 3.ดูจากแผนงานที่ร่วมกันทำ 4.ดูจากความกระตือรือร้นในการคัดเลือกแกนนำ,ความสนใจ 5.ภาพถ่ายกิจกรรม
2 จัดการประชุมทำความเข้าใจกับพื้นที่เป้าหมาย 13 ตำบล	ตำบลละ 1 วัน (รวม 13 วัน) มี.ค. 55	50 คน/ตำบล รวม 650 คน	1.ความตั้งใจและบรรยากาศ 2.ผู้ร่วมกิจกรรม 80%ขึ้นไป 3.จำนวน/ประเภทความรู้-กิจกรรม 4.ภาพถ่ายกิจกรรม
3 การจัดเก็บข้อมูลการผลิตระดับครัวเรือน 13 ตำบล	พ.ค.55 - เม.ย.55	13 ตำบล	1.จำนวนชุดเอกสาร/องค์ความรู้จากการสังเคราะห์ 13 ตำบล
4 เวทีการเรียนรู้จากข้อมูลการผลิตระดับครัวเรือนและการบูรณาการแผนพัฒนาตำบลละ 6 ครั้ง	(พ.ค.55 -เม.ย.55) การนำข้อมูลมาวิเคราะห์ภายในตำบล 2 เดือน/ครั้ง 6 ครั้ง	13 ตำบล	1.ภาพถ่ายกิจกรรม 2.จำนวนศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ผ่านการพัฒนา

กลวิธี/กิจกรรม	ระยะเวลา ที่ดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย /จำนวน	การประเมินผล
5. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดับจังหวัด 2 ครั้ง	พ.ค. 55 - เม.ย.56	- เครือข่ายคณะทำงาน 5 คน - ตัวแทนพื้นที่ ตำบลละ 20 คน (รวม 195 คน)	1.ดูจากรายชื่อลงทะเบียน 2.จากบรรยายภาค การ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น/ คาดหวังต่อโครงการ 3.ดูจากแผนงานที่ร่วมกันทำ 4.ภาพถ่ายกิจกรรม
6. กิจกรรมการพัฒนา มาตรฐานการตรวจสอบ คุณภาพข้าวปลอดภัยของ ชุมชน	เม.ย.56 - พ.ค.56	- คณะทำงานจังหวัด 15 คน - แกนนำตำบล 19 คน (รวม 34 คน)	1.ความตั้งใจและบรรยากาศ 2.ผู้ร่วมกิจกรรม 80%ขึ้นไป 3.จำนวน/ประเภทความรู้- กิจกรรม 4.ภาพถ่ายกิจกรรม
7. จัดเวทีเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระดับเครือข่าย ถ่ายทอดองค์ความรู้และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้พื้นที่ - โดยคณะทำงานเครือข่าย ภาคที่เกี่ยวข้อง(ภาครัฐ,ปชช.) ร่วมประชุมรับทราบ/ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นวาง แผนการดำเนินงานร่วมกัน	พ.ค. 56 - มิ.ย.56	- ตัวแทนภาคีเครือข่ายทุกระดับ - คณะทำงาน 10 ตำบล	1.ดูจากรายชื่อลงทะเบียน 2.จากบรรยายภาค การ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น/ คาดหวังต่อโครงการ3.ดูจาก แผนงานที่ร่วมกันทำ 4.ภาพถ่ายกิจกรรม
8. กิจกรรมดำเนินงานจัดเวที รายงานความก้าวหน้าของ คณะทำงานจังหวัด การสรุป บทเรียนระหว่างโครงการ 2 ครั้ง (6 เดือน/ครั้ง) - คณะทำงานจังหวัดและแกน นำพื้นที่ตำบลรายงาน ความก้าวหน้าของแต่ละพื้นที่ จำนวน 20 ครั้ง เพื่อติดตาม ความก้าวหน้าโครงการ	ส.ค. 55 - มี.ค.56	- คณะทำงานจังหวัด 15 คน - แกนนำตำบล 19 คน (รวม 34 คน)	1.ความตั้งใจและบรรยากาศ 2.ผู้ร่วมกิจกรรม 80%ขึ้นไป 3.จำนวน/ประเภทความรู้- กิจกรรม 4.ภาพถ่ายกิจกรรม

กลวิธี/กิจกรรม	ระยะเวลา ที่ดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย /จำนวน	การประเมินผล
9. การสรุปทเรียนระหว่าง โครงการ 2 ครั้ง (6 เดือน/ ครั้ง)	พ.ค. 56 - มิ.ย.56	-ตัวแทนภาคีเครือข่ายทุกระดับ 10 คน -ตัวแทนพื้นที่ตำบลละ 1 คน รวม 47 คน (รวม 57 คน)	1.ดูจากรายชื่อลงทะเบียน 2.จากบรรยายภาค การ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น/ คาดหวังต่อโครงการ 3.ดูจากแผนงานที่ร่วมกันทำ 4.ดูจากความกระตือรือร้นใน การคัดเลือกแกนนำ,ความ สนใจ 5.ภาพถ่ายกิจกรรม
10. เอกสารสรุป	1 วัน (มิ.ย.56)	ตำบลละ 5 คน 47 ตำบล รวม 235 คน	1.ความตั้งใจและบรรยายภาค 2.ผู้ร่วมกิจกรรม 80%ขึ้นไป 3.ความพึงพอใจต่อการอบรม 4.ภาพถ่ายกิจกรรม
11. การบริหารจัดการ	18 เดือน	คณะกรรมการจังหวัด/ภาคีในจังหวัด	

[illegible]

กิจกรรม	ทพ.	มีด	แมย	พค	มีย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค	มค	ภพ	มีด	เมย	พค	มีย
8. การสรุปเหรียญรางวัล โครงการ																↕	↕
9. สำนักงานการบริหาร จัดการ		↓															↑

๖. ผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละช่วงระยะเวลา (แบ่งเป็นราย 6 เดือน)

เดือนที่	กิจกรรม (activities)	ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ (outputs)
6 เดือนที่ 1	1. ประชุมคณะทำงานจังหวัดเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ 2. จัดการประชุมทำความเข้าใจกับพื้นที่เป้าหมาย 1 ตำบล 13 ตำบล 3. การจัดเก็บข้อมูลการผลิตระดับครัวเรือน 13 ตำบล 4. การพัฒนามาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพข้าวปลอดภัยของชุมชน	1. เกิดแผนการดำเนินงานร่วมกัน รับทราบ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะทำงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง 2. เกิดกระบวนการคัดสรรแกนนำ ดำเนินงานทั้งจังหวัดร่วมกันวางแผนกิจกรรม 3. เกิดการเรียนรู้จากข้อมูลแบบมีส่วนร่วม 4. เพื่อเป็นการยกระดับองค์ความรู้และพัฒนาขีดความสามารถของแกนนำชุมชน
6 เดือนที่ 2	1. การจัดเก็บข้อมูลการผลิตระดับครัวเรือน 13 ตำบล 2. เวทีการเรียนรู้จากการเก็บข้อมูลการผลิตระดับครัวเรือนและการบูรณาการแผนพัฒนาตำบล 1 ตำบล 4 ครั้ง 3. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด 2 ครั้ง 4. การพัฒนามาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพข้าวปลอดภัยของชุมชน	1. เกิดมีนักจัดการความรู้ในชุมชน 2. เกิดแผนงานการดำเนินงานแต่ละหมู่บ้าน/ตำบล 3. เกิดการเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์แผนระดับตำบลซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำแผนแม่บทชุมชนในเรื่องอาหารที่ปลอดภัย 4. หมู่บ้านในชุมชนมีแผนงานที่รองรับทิศทางของชุมชน 5. ทราบถึงเหตุ/ผลและปัญหาของเกษตรกรในชุมชน 6. ทราบถึงแนวทางในการที่จะแก้ปัญหาเองของชุมชน
6 เดือนที่ 3	1. การจัดเก็บข้อมูลการผลิตระดับครัวเรือน 13 ตำบล 2. เวทีการเรียนรู้จากการเก็บข้อมูลการผลิตระดับครัวเรือนและการบูรณาการแผนพัฒนาตำบล 1 ตำบล 4 ครั้ง 3. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด 2 ครั้ง 4. การพัฒนามาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพข้าวปลอดภัยของชุมชน 5. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับเครือข่าย 6. การสรุปบทเรียนระหว่างโครงการ	1. เกิดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม 2. เกิดการพัฒนาความรู้และร่วมกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นของเกษตรกร 3. ชุมชนทราบถึงรายรับ - จ่ายทั้งของตนเองและชุมชนในส่วนของอาชีพหลักและร่วมกันแก้ไขปัญหในแต่ละชุมชนส่งผลถึงการวางแผนในเรื่องอาหารที่ปลอดภัยสำหรับสุขภาพ 4. เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านอาชีพหลักและความปลอดภัยทางด้านอาหารและสุขภาพตลอดจนถึงการนำวิถีชุมชนมาจัดการชุมชน 5. เกิดองค์ความรู้โดยการจัดการของชุมชนเองเพื่อ

	7.จัดทำเอกสารสรุป 8. การจัดทำแบบบันทึกข้อมูลการผลิต ครัวเรือน การเขียน รายงาน	การเผยแพร่ 6.ได้องค์ความรู้ในการจัดการชุมชน 6 ศูนย์ เรียนรู้
--	---	--

7. กระบวนการผลักดันผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์

จัดการองค์ความรู้ขยายผลในการจัดการชุมชน 13 ตำบลเข้าสู่แผนตำบลและผลักดันสู่แผนพัฒนาจังหวัด..ยโสธรและ
ภาคพัฒนา

ในจังหวัดเช่น.เกษตรจังหวัด,พัฒนาชุมชน,ธนาคารเพื่อการเกษตร,สำนักงานพัฒนาที่ดิน,ประมงจังหวัด,สำนักงานสปก.,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
สำนักงานจังหวัด เป็นต้น

8. งบประมาณของโครงการ สกว. แบ่งงบประมาณออกเป็นหมวดใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ

- 9.1 ค่าตอบแทนนักวิจัย247,400.....
- 9.2 ค่าจ้าง.....378,000.....
- 9.3 ค่าใช้สอย1,782,200.....
- 9.4 ค่าวัสดุ.....
- 9.5 ค่าครุภัณฑ์.....
- 9.6 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ.....94,200.....

9. แผนการใช้งบประมาณ ให้กำหนดเป็นราย 6 เดือน (ทั้งนี้จำนวนงวดจะปรับเปลี่ยนตามระยะเวลาโครงการ) โดยสอดคล้องกับ
กิจกรรมที่ระบุไว้ในข้อ 5 และ 6

กิจกรรม	รายละเอียด / งบประมาณ	หมายเหตุ
1. การประชุม คณะทำงานจังหวัด 14 ครั้ง	* ค่าพาหนะเดินทาง $300 \times 30 \times 14 = 126,000$ * ค่าอาหาร + อาหารว่าง $100 \times 30 \times 14 = 42,000$ * ค่าวัสดุ / อุปกรณ์ $1,500 \times 14 = 21,000$ - คณะกรรมการลงประเมินพื้นที่ตำบล * ค่าพาหนะเดินทาง $300 \times 30 \times 13 = 117,000$ * ค่าวัสดุ / อุปกรณ์ 13 ตำบล = 16,000 - รวม 322,000	

กิจกรรม	รายละเอียด / งบประมาณ	หมายเหตุ
2. จัดการประชุมทำความเข้าใจกับพื้นที่เป้าหมาย 13 ตำบล	* ค่าพาหนะเดินทาง $100 \times 50 \times 13 = 65,000$ * ค่าอาหาร + อาหารว่าง $100 \times 50 \times 13 = 65,000$ * ค่าวัสดุ / อุปกรณ์ $500 \times 13 = 6,500$ รวม 136,500	
3. การจัดเก็บข้อมูลการผลิตระดับครัวเรือน 13 ตำบล	● ค่าเอกสารในการจัดแบบการเก็บข้อมูล $13 \times 50 \times 300 = 195,000$ รวม 195,000 บาท	
4. เวทีการเรียนรู้จากการเก็บข้อมูลการผลิตระดับครัวเรือนและการบูรณาการแผนพัฒนา ตำบลละ 4 ครั้ง	การนำข้อมูลมาวิเคราะห์ภายในตำบล 2 เดือน/ครั้ง 4 ครั้ง ● ค่าเดินทางวิทยากร $400 \times 5 \times 13 \times 4 = 104,000$ บาท ● ค่าพาหนะครอบครัวอาสา $100 \times 50 \times 13 \times 4 = 260,000$ บาท ● ค่าอาหาร /อาหารว่าง $100 \times 50 \times 13 \times 4 = 260,000$ บาท รวม 624,000 บาท	
5. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด 2 ครั้ง	● ค่าเดินทางวิทยากร $500 \times 5 \times 2 = 5,000$ บาท ● ค่าพาหนะครอบครัวอาสา $100 \times 100 \times 2 = 20,000$ บาท ● ค่าอาหาร /อาหารว่าง $100 \times 100 \times 2 = 20,000$ บาท ● ค่าสถานที่เครื่องเสียง 1,500 บาท รวม 46,500 บาท	
6. การพัฒนามาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพข้าวปลอดภัยของชุมชน	การจัดการค่ามาตรฐานข้าวอินทรีย์ไฮสตรเพื่อการบริโภคและจำหน่าย 2 ครั้ง ● ค่าพาหนะเดินทางคณะกรรมการ $350 \times 20 \times 2 \times 13 = 182,000$ บาท ● ค่าวัสดุ / อุปกรณ์ 5,000 บาท รวม 187,000 บาท	
7. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับเครือข่าย	แลกเปลี่ยนเพื่อศิษย์ระหว่างเครือข่ายในภาค 1 ครั้ง * ค่าพาหนะเดินทาง $50 \times 500 = 25,000$ บาท * ค่าอาหาร +อาหารว่าง $200 \times 50 \times 2 = 20,000$ บาท * ค่าที่พัก 2 คืน $\times 300$ บาท $\times 50$ คน = 30,000 บาท รวม 75,000 บาท	

กิจกรรม	รายละเอียด / งบประมาณ	หมายเหตุ
8.การสรุปทเรียน ระหว่างโครงการ 2 ครั้ง (6 เดือน/ครั้ง)	- ค่าอาหาร-อาหารว่าง 35 คน*100*2 = 7,000 บาท - ค่าเดินทาง 35 คน* 500 *2 = 35,000 บาท -ค่าห้องประชุม = 3,000 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์ = 2,000 บาท -ค่าเดินทาง (วิทยากร) = 8,000 บาท -ค่าที่พัก 2 คืน*600 บาท = 1,200 บาท -ค่าตอบแทนวิทยากร 2 คน*1,500*2 = 6,000 บาท รวม 62,200 บาท	
9.เอกสารสรุป	จัดทำแบบสรุปเพื่อการเผยแพร่ 100 เล่ม จัดทำรูปเล่ม 100*300 = 30,000 บาท	
การบริหารจัดการ	* ผู้ประสานงานจังหวัด 15,000*18 = 270,000 บาท * อธิการ / การเงิน 6,000 *18 = 108,000 บาท * ค่าวัสดุ / สำนักงาน 1,500 * 18 = 27,000 บาท * ค่าประสานงาน 1,500 * 18 = 27,000 บาท * ค่าจัดจ้างหัวหน้าโครงการ 6,500 *18 = 117,000 บาท * ค่าจัดจ้างนักวิจัย 3,500 * 17 * 2 = 119,000 บาท * ค่าจัดจ้างที่ปรึกษาโครงการ 1,900 * 6 = 11,400 บาท รวม 679,400 บาท	
10.การจัดทำแบบ บันทึกข้อมูลการผลิต ครัวเรือน การเขียน รายงานความก้าวหน้า (progress report)และ รายงานฉบับสมบูรณ์ (final report)	50,000	
การติดตามประเมินผล ภายใน (Internal Evaluation)	1. การติดตามระดับตำบลเพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน (monitoring and reflection) ต่อคณะทำงานจังหวัด (2 ครั้ง) - ค่าอาหาร-อาหารว่าง 35 คน*100*2 = 7,000 บาท - ค่าเดินทาง 35 คน* 300 *2 = 21,000 บาท -ค่าห้องประชุม 1,000 บาท *2 = 2,000 บาท	

กิจกรรม	รายละเอียด / งบประมาณ	หมายเหตุ
	- ค่าวัสดุอุปกรณ์เอกสาร = 2,000 บาท - ค่าเดินทาง (วิทยากร) = 10,000 บาท - ค่าที่พัก 2 คน* 4 คืน*600 บาท = 4,800 บาท - ค่าตอบแทนวิทยากร 2 คน* 4 วัน* 2,000 บาท = 16,000 บาท รวม 62,800 บาท 2. การสรุปประเมินประเมิณผลสิ้นสุดโครงการ (ex-post evaluation) 1 ครั้ง เวลา 1วัน - ค่าอาหาร-อาหารว่าง 35 คน*100 บาท = 3,500 บาท - ค่าเดินทาง 35 คน* 300 บาท = 10,500 บาท - ค่าห้องประชุม 1,000 บาท = 1,000 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์เอกสาร = 1,000 บาท - ค่าเดินทาง (วิทยากร) = 5,000 บาท - ค่าที่พัก 2 คน* 2 คืน*600 บาท = 2,400 บาท - ค่าตอบแทนวิทยากร 2 คน* 2 วัน* 2,000 บาท = 8,000 บาท รวม 31,400 บาท	
รวมทั้งสิ้น	2,501,800(สองล้านห้าแสนหนึ่งพันแปดร้อยบาทถ้วน)	

งบประมาณของโครงการ								
รายการ	จำนวน	จำนวน (คน)	ต้อ หน่วย (บาท)	งวดที่ 1	งวดที่ 2	งวดที่ 3	งวดที่ 4	รวม
1. หมวดค่าจ้าง								
1.1 ค่าจ้างผู้ประสานงาน	18 ด	1	15,000	90,000	90,000	75,000	15,000	270,000
1.3 ค่าจ้างเจ้าหน้าที่ธุรการ/ การเงิน	18 ด	1	6,000	36,000	36,000	30,000	6,000	108,000
รวมค่าจ้าง				126,000	126,000	105,000	21,000	378,000
2. หมวดค่าตอบแทน								
2.1 ค่าจ้างหัวหน้าโครงการ	18 ด	1	6,500	39,000	39,000	32,500	6,500	117,000
2.2 ค่าจ้างที่ปรึกษาโครงการ	6 ด	1	1,900	11,400				11,400
2.3 ค่าจ้างนักวิจัย	17 ด	2	3,500	42,000	42,000	35,000		119,000
รวมค่าตอบแทน				92,400	81,000	67,500	6,500	247,400
3. หมวดค่าใช้สอย								
3.1 ประชุมคณะทำงานจังหวัดเพื่อ ชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ	14 ครั้ง	30		322,000				322,000
3.2 จัดการประชุมทำความเข้าใจกับ พื้นที่เป้าหมาย 13 ตำบล	1 ครั้ง 13 วัน	650		136,500				136,500
3.3 การจัดเก็บข้อมูลการผลิตระดับ ครัวเรือน 13 ตำบล	1 ครั้ง 13 วัน	650		48,750	97,500	48,750		195,000
3.4 เวทีการเรียนรู้จากการเก็บข้อมูล การผลิตระดับครัวเรือนและการบูร ณาการแผนพัฒนา ตำบลละ 4 ครั้ง				208,000	208,000	208,000		624,000
3.5 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับ จังหวัด 2 ครั้ง					23,250	23,250		46,500
3.6 การพัฒนามาตรฐานการ ตรวจสอบคุณภาพข้าวปลอดภัยของ ชุมชน	2 ครั้ง			62,334	62,333	62,333		187,000
3.7 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับ เครือข่าย	2 ครั้ง				37,500	37,500		75,000
3.8 การสรุปบทเรียนระหว่างโครงการ	2 ครั้ง					62,200		62,200
3.9 จัดทำเอกสารสรุป	100 เล่ม		300			30,000		30,000

รายการ	จำนวน	จำนวน (คน)	ต่อ หน่วย (บาท)	งวดที่ 1	งวดที่ 2	งวดที่ 3	งวดที่ 4	รวม
3.10 การจัดทำแบบบันทึกข้อมูลการผลิตครัวเรือน การเขียนรายงานความก้าวหน้า						50,000		50,000
3.11 ค่าวัสดุ / สำนักงาน	18 ด		1,500	27,000				27,000
3.12 ค่าประสานงาน	18 ด		1,500	27,000				27,000
รวมค่าใช้จ่าย				831,584	428,583	522,033		1,782,200
4. หมวดการติดตามประเมินผลภายใน				31,400	31,400			62,800
5. การสรุปบทเรียน/ประเมินผลสิ้นสุดโครงการ						31,400		31,400
รวมค่าการติดตามประเมินผล				31,400	31,400	31,400		94,200
รวมงบประมาณทั้งสิ้น				1,081,384	666,983	725,933	27,500	2,501,800

10. การติดตามประเมินผลโครงการ (Monitoring and Evaluation)

ในการดำเนินงานของโครงการจะเน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของกลไกที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) จากการติดตามผล (monitoring) การสรุปบทเรียน (Lesson learnt) การประเมินผลภายใน (internal evaluation) ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ (objective oriented) ที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันก่อนเริ่มโครงการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วิธีการ/เครื่องมือ	ช่วงเวลา
1.การจัดเก็บข้อมูลการทำผลิตรดับครัวเรือน (Farmer Farm Record)	ก่อนเริ่มโครงการ
2.การสรุปหลังการจัดกิจกรรม(After Action Review-AAR)	ทุกครั้งหลังการจัดกิจกรรมตามแผนงาน
3.การสรุปผลการสรุปบทเรียนและประเมินผลระหว่างโครงการ (On-going Evaluation)	ทุก 6 เดือน
4. การประเมินสิ้นสุดโครงการ (Ex-post Evaluation)	เดือนที่ 16-18 ตามระยะเวลาโครงการ

ชื่อ

นายฐานพงษ์ เรืองไชย

Mr.Tapanapong Ruangchai

เพศ ชาย เกิด วันที่ 11 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2507

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต(วท.บ) สาขา.สุขศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ป.กศ.สูง) สาขา พลศึกษา วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี

ประสบการณ์การทำงาน

- คณะยุทธศาสตร์จังหวัดยโสธร(ภาคประชาชน)2552
- คณะทำงานยุทธศาสตร์สังคมไม่ทอดทิ้งกันจ.ยโสธร 2551 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- ผู้ประสานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า จ.ยโสธร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- ผู้ประสานงานเครือข่ายศูนย์คุณธรรมกรมยโสธร(ภาค ประชาสังคม)
- วิทยากรกระบวนการโครงการวิจัย..การพัฒนาสุขภาวะจังหวัดยโสธร ของกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 2551
- ผู้ช่วยนักวิจัย โครงการ.ปลาน้ำจืดในลำนํ้าชีเขตจังหวัดยโสธร มหาวิทยาลัยสรวงคาม
- อาจารย์มหาวิทยาลัยชีวิต สถาบันราชภัฏพระนคร(สาขจังหวัดยโสธร)
- ผู้ประสานงานและติดตามสนับสนุนงานพื้นที่จ.ยโสธร กองทุนเพื่อสังคม(สำนักงานการออมสิน)
- ผู้ประสานงานและพัฒนาโครงการ จังหวัดยโสธรของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน(สสค.)

ที่อยู่ปัจจุบัน

ศูนย์คุณธรรมกรมยโสธร ศาลากลางจังหวัดยโสธร ชั้น5 ถ.แจ้งสนิท อ.ในเมือง จ.ยโสธร

319 หมู่ 2 ถนนวงค์ 2 ต.ลุมพุก อ.คำเขื่อนแก้ว จ.ยโสธร 35110

โทรศัพท์ 045 - 791681 ,088-5862907

E-MAIL address ; tapanapong58@gmail.com,tapanapong2009@hotmail.com

ชื่อ นายสมนึก พงษ์พันธ์

เกิด : 7 มิถุนายน 2506

ที่อยู่ เลขที่ 150 บ้านบึงหมอย ตำบลบึงหวาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34310 โทร

โทรศัพท์มือถือ 081-0660904

การศึกษา

ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (ศบ.) สถาบันราชภัฏราชธานี

ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับปริญญาโท ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศบ.) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (โครงการมหาวิทยาลัยชีวิต)

ประวัติการทำงาน (อดีต - ปัจจุบัน)

- คณะทำงานกลุ่มไม้กวาดทอง
- คณะทำงานเครือข่ายลุ่มน้ำจังหวัดอุบลราชธานี
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- คณะกรรมการเครือข่ายสิทธิมนุษยชน (สถาบันประชาภาล้าร่วมกับประชาชนสังคมจังหวัดอุบลราชธานี)
- คณะทำงานโครงการชักทอเครือข่ายพลังชุมชน - พลังแผ่นดิน
- คณะกรรมการการเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ 4 จังหวัดอุบลราชธานี
- คณะทำงานเครือข่ายองค์กรชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี
- ผู้ประสานงานภาคเครือข่ายภาคประชาชน จังหวัดอุบลราชธานี
- คณะทำงานยุทธศาสตร์ฟื้นฟูจังหวัดอุบลราชธานี
- คณะทำงาน ศตจ. ปชช. อุบลราชธานี
- ประธานเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี
- อนุกรรมการรับรองสถานภาพองค์กรสาธารณะประโยชน์และองค์กรสวัสดิการชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี
- อนุกรรมการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการสังคมจังหวัดอุบลราชธานี
- คณะกรรมการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการสังคม (กสจ.) จังหวัดอุบลราชธานี

ผลงานทางวิชาการ

- วิจัย ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการทำไม้กวาดและเครื่องจักสาน
- บทความพิเศษในวารสารเครือข่ายลุ่มน้ำมูล

- กองบรรณาธิการหนังสือ กฎผู้มีบุญ
- ผู้ปฏิบัติการทางวิชาการ สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ภาคอีสานล่าง

ชื่อ นายสุสุนันต์ กุณทียะ Mr. Suksun Kunteeya
เพศ ชาย เกิด 15 สิงหาคม 2506

ที่อยู่ 50 ซอยดอนไซ 2 ถนนศักดิ์ชุมพล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
3200 โทรศัพท์ 044-519763 089-9252094 suksunknt@gmail.com

ประวัติการศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ “เทคโนโลยีการเกษตรบัณฑิต (พืชไร่)”

ประวัติการทำงานที่ผ่านมา 24 ปี

-2530-2536 สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (Population and Community Development, PDA) ตำแหน่ง
เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุมชนและเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมในโครงการศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสาน (CBIRD) อำเภอ เวียงป่าเป้า จังหวัด
เชียงราย และอำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา

- 2536 -2545 มูลนิธิพัฒนาอีสาน (NET Foundation) อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม
และผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาชนบท

-2545-2551 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) Community Organization Development Institute
(CODI)ภายใต้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุมชนอาวุโส และผู้ช่วยผู้จัดการ
สำนักงานปฏิบัติการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

-2551 -2554 มูลนิธิสังเคราะห์เด็กยากจน ซี ซี เอฟ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช
กุมารี CCF ตำแหน่งผู้ประสานงานภาคอาวุโสรับผิดชอบพื้นที่ 7 จังหวัดอีสานตอนใต้ จังหวัด สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ
อุบลราชธานี ยโสธร อำนาจเจริญ และสระแก้ว

ประสบการณ์การทำงาน

สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการและเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม ได้เรียนรู้และมี
ประสบการณ์ การทำงานพัฒนาชุมชนที่ใช้กองทุนพัฒนาตำบลเป็นเครื่องมือ การให้คำแนะนำและจัดฝึกอบรมความรู้ด้าน
การเกษตรให้กับเกษตรกร การจัดฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมในงานพัฒนาชุมชนให้กับองค์กรชุมชนในพื้นที่ดำเนินงาน การจัดทำ
หลักสูตรการประเมินผลและติดตามผลการฝึกอบรม นอกจากนี้ยังมีประสบการณ์ทำงานโครงการธุรกิจเพื่อสังคมที่เป็นการริเริ่ม
โดย คุณเมธีชัย วีระไทยะนายกสมาคมฯ

มูลนิธิพัฒนาอีสาน ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมและผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาชนบทได้
เรียนรู้และมีประสบการณ์ การทำงานพัฒนาชุมชนโดยองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างมีบทบาท การจัดทำ
แผนงานและการติดตามงานของส่วนงานต่างๆในมูลนิธิฯ การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมงานพัฒนาชุมชน การเป็นวิทยากร
กระบวนการและเนื้อหาในการจัดการอบรมภายในประเทศและต่างประเทศ (กัมพูชาและสปป.ลาว) ให้กับเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนา
เอกชนและข้าราชการกระทรวงต่างๆ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุมชนและผู้ช่วยผู้จัดการสำนักงานปฏิบัติการภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในเรื่องการทำงานพัฒนาองค์กรชุมชนทุกภาคในประเด็นงานการรับรอง

สถานภาพองค์กรชุมชน สวัสดิการชุมชน บ้านมั่นคง เกษตรกรรมยั่งยืน ที่ดิน การประสานงานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. ทต. อบจ.) ในการสนับสนุนงานพัฒนาองค์กรชุมชนการบริหารจัดการทีมงานพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำงานร่วมกับหน่วยงานในกระทรวงพัฒนาสังคมฯ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนทางวิชาการ (สสว.) ศูนย์พัฒนาสังคม (ศพส.)

มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี ซี เอฟฯ ในตำแหน่งผู้ประสานงานภาคอาวุโส ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ การทำงานสนับสนุนทางวิชาการให้กับโครงการพัฒนาเด็ก ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัด การทำงานพัฒนาศักยภาพ เด็ก เยาวชน ครอบครัว ซีซีเอฟ และทำให้มีความรู้ที่ถูกต้องในการทำงานพัฒนาเด็กและเยาวชน

สัญญาเลขที่.....

โครงการบูรณาการความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนการสร้างความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้เสนอ	ดร. สม นาสูอัน
หน่วยงานต้นสังกัด	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์
ระยะเวลาดำเนินการ	1 ปี 6 เดือน (มกราคม 2555 ถึง วันที่2556)
งบประมาณที่เสนอ	2,500,000.00 บาท (สองล้านห้าแสนบาทบาท)

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

1.1 ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) บทเรียนและการพัฒนางานการสร้างความร่วมมือแก้ไขปัญหาความยากจน สังคม และสุขภาพะจังหวัดกาฬสินธุ์ เริ่มตั้งแต่ปี 2548-2553 โดยยึดหลักการเอาพื้นที่เป็นฐานร่วมมือการพัฒนา (Area Based Collaboration : ABC) พื้นที่กำหนดเป็นระดับชุมชนและตำบล โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่หน่วยงานราชการที่เป็นการทำงานเชิง เชิงภารกิจ (Function) เชื่อมงานลงพื้นที่ตามโจทย์ปัญหาของชุมชน

1.2 ผลสำเร็จและบทเรียนการดำเนินงานที่สำคัญมีดังนี้

1.เครื่องมือการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยการกำหนดเป้าหมาย หรือจุดหมายปลายทางร่วมกัน เป็นตัวชี้วัดชุมชน และตำบล และใช้กระบวนการแผนชุมชน สำหรับขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ การแก้ไขปัญหาความยากจน สังคม และสุขภาพ ส่งผลให้จังหวัดกาฬสินธุ์ทั้ง 1,620 หมู่บ้าน/ชุมชน บรรลุตัวชี้วัด และมีแผนชุมชนครบทุกหมู่บ้าน

2.เกิดกลไกความร่วมมือการทำงานเชิงพื้นที่ ระหว่างภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น และชุมชน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน (Relationship)เป็นการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงานเชื่อมประสานทั้งแนวดิ่ง (Vertical relationship) โดยภาคส่วนราชการที่มีลักษณะงานเชิงภารกิจ (Function -based) เช่น สาธารณสุขทำเรื่องสุขภาพอนามัย เกษตรทำเรื่องพืชและสัตว์ พัฒนาชุมชนทำเรื่องผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้มาตรฐาน เชื่อมประสานงานในแนบราบ (Horizontal relationship)ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผ่านทีมงานผู้ประสานงานภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น คณะทำงานระดับตำบล ผู้นำชุมชน ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผ่านทีมงานผู้ประสานงานภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น คณะทำงานระดับตำบล ผู้นำชุมชน มุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จร่วมกันที่ยึดชุมชนเป็นฐาน (Community based) แทนระบบเดิมที่ยึดโครงการของหน่วยงานเป็น

ฐาน (Project based) ผลทำให้เกิดทีมงานระดับจังหวัด ตำบลและชุมชน การเชื่อมแผนงานโครงการจากแผนชุมชน สู่แผนระดับยุทธศาสตร์ของหวัด

ผลสำเร็จโครงการความร่วมมือฯ ในปี 2550-2551 มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับร่วมรับรับผิดชอบกิจกรรมหลักรวมทั้งสิ้น 36,967,430 บาท ปี 2553 บูรณาการและเชื่อมแผนจังหวัดสู่พื้นที่ ปี 2553 งบ 35,853,600 บาท ที่สำคัญได้แก่การผลักดันทำให้เกิดร้าน Q-shop ตลาดอินทรีย์ที่เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ตลาดเขียวของชุมชน ในปี 2553 ท้องถิ่นสนับสนุนตอบโจทย์วิจัยพื้นที่ในตำบลนาร่อง 14 โครงการ งบ 4,368,400 บาท ตามโจทย์ประเด็นของพื้นที่ 8 ประเด็นได้แก่ 1.พัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว 2.พัฒนาผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง 3.การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร 4.วิสาหกิจชุมชนอ้อยก้อนสูตรโบราณ 5. ผักปลอดสารพิษ 6. การบริหารจัดการน้ำ 7.ความเข้มแข็งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และ 8.การบริหารจัดการข้อมูล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องอาหารและการเกษตร

3.ระบบข้อมูลและการเรียนรู้ จากกระบวนการจัดทำข้อมูลบัญชีครัวเรือนทำให้ชุมชนและครัวเรือนเกิดการตื่นตัวในการบันทึกและใช้ใช้ข้อมูลสู่การปรับแผนชุมชนและแผนชีวิตในระดับบุคคลจนนำไปสู่การสร้างชุมชนเข้มแข็ง มีบุคคลต้นแบบที่สามารถการลดปลดหนี้ได้ อันเป็นการกระเบิดจากภายในสู่การจัดการภายนอก ในปี 2553 ผลการเก็บข้อมูลบัญชีรายรับรายจ่ายของพื้นตำบลนาร่อง จาก 20 ตำบล จัดเก็บได้ 10 ตำบลคิดเป็นร้อยละ 50 ระยะเวลาการจัดเก็บและบันทึกข้อมูลได้ ตั้งแต่ 5-13 เดือน จำนวน 5,924 ครัวเรือน โดยพบว่า

รายรับ ภาพรวมรายรับรวมทั้งสิ้น 165,737,679 บาท ส่วนมากเป็นรายรับจากรายการที่ 7. เงินเดือน เบี้ยเลี้ยง ค่าคอมมิชชั่น จำนวนเงิน 38,783,734 บาทคิดเป็นร้อยละ 23.4 ของรายรับรับทั้งหมด รองลงมา คือ รายการที่ 1. ขายผลผลิตจากการทำนา ทำไร่ ฯ จำนวนเงิน 33,529,054 บาท. คิดเป็นร้อยละ 20.23 ตามลำดับ และ 13. เงินที่ลูก หลาน ญาติพี่น้อง ส่งมาให้จำนวนเงิน 20,721,845 บาท ร้อยละ 12.50

รายจ่าย ภาพรวมรายจ่าย 7 หมวดรวมทั้งสิ้น 124,617,658 บาท ส่วนมากเป็นรายจ่ายหมวดที่ 1 ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ จำนวน 45,810,270 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.76 รองลงมา เป็นหมวดที่ 2 ด้านอาหาร จำนวน 21,633,726 บาทคิดเป็นร้อยละ 17.36

เงินคงเหลือ ภาพรวม 41,120,021 บาท เหลือ 6941.26 บาท ต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากเดิมในปี 2551 ที่คงเหลือ 1757.28 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

กระบวนการที่ใช้ข้อมูล และองค์ความรู้เป็นฐาน เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ ของชุมชน ศูนย์เรียนรู้ และระดับบุคคล ผลทำให้มีศูนย์เรียนรู้ที่สามารถสร้างองค์ความรู้ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้จำนวน 11 ชุดองค์ความรู้ อาทิ องค์ความรู้ 1 ไร่ ไม่ยากไม่จน ของวัดป่านาคำ การดูแลสุขภาพแบบธรรมชาติบำบัดด้วยผักและอาหารสมุนไพร ของศูนย์บ้านโนนสะอาด เศรษฐกิจพอเพียงและวิสาหกิจชุมชนข้าวปลอดสารพิษที่ศูนย์เรียนรู้ไร่จ้าววรรณ ตำบลภูโป ชุมชนเข้มแข็งจากกระบวนการแผนชุมชน ทั้ง 1,620 หมู่บ้าน/ชุมชน องค์ความรู้การลดปลดหนี้จากบุคคลต้นแบบ จำนวน 50 ราย เช่นคุณฉลุย

ยายไข่ เป็นต้น นับเป็นบทเรียนและนวัตกรรมการบริหารจัดการที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาเพื่อการแก้ไข
ปัญหาความยากด้วยหลักบูรณาการการทำงาน ได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.3 ข้อค้นพบจุดอ่อนหรืออุปสรรคจากโครงการ มีดังนี้

กระบวนการข้อมูล : พบว่าฐานข้อมูลเรื่องการผลิตของชุมชน ยังไม่สามารถจำแนกได้ว่าการผลิตที่เป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในแต่ละชุมชนมีใครทำอะไร จำนวนเท่าไรมีความพอเพียงต่อการ
บริโภคของครัวเรือน การบริโภคในชุมชนเท่าไร ข้อมูลที่เป็นรายจ่ายเรื่องอาหารของคนในชุมชนที่พึ่งตนเองได้
หรือที่ต้องพึ่งพิงจากนอกชุมชนคืออะไร เป็นปริมาณและมูลค่าเท่าไร ทำให้กระบวนการเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหา
ในภาพของชุมชนมีน้อย จากข้อค้นพบในงานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นการใช้ข้อมูลและการแก้ไขปัญหาระดับ
ปัจเจกบุคคล

กระบวนการเรียนรู้ : ในระดับศูนย์เรียนรู้ยังมีการยกระดับการจัดการเรียนรู้ค่อนข้าง
น้อย ปัญหาที่พบส่วนใหญ่เป็นเรื่องการกำหนดองค์ความรู้ที่เชี่ยวชาญของศูนย์ กระบวนการถ่ายทอดที่ยังขาด
ทักษะและการสร้างฐานการเรียนรู้ไม่ชัดเจน สื่ออุปกรณ์โครงสร้างพื้นฐานทั้งตัวอาคารสถานที่ เครื่องอำนวยความสะดวก
ระบบไฟฟ้า น้ำ ยังไม่พอเพียง การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนยังมีน้อย ขาดการพัฒนาทักษะ
ผู้ถ่ายทอดประจำศูนย์ และการเชื่อมโยงสื่อสารกระบวนการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมายในชุมชน ท้องถิ่น ยังไม่
เป็นระบบ ในระดับชุมชน และกลุ่มบุคคล ยังขาดฐานข้อมูลและการกำหนดเกณฑ์ชี้วัดประเมินผลจำแนก
ระดับศักยภาพของกลุ่ม ว่ากลุ่มไหนที่เป็นกลุ่มหัวก้าวหน้า กลุ่มกำลังพัฒนา และกลุ่มที่ยังล้าหลัง ทำให้การ
ออกกระบวนการเรียนรู้ที่จะยกระดับไม่ชัดเจน ระบบการสนับสนุนที่เป็นแรงส่งหรือแรงขับเคลื่อน (Driving)
ไม่สามารถยกระดับกระบวนการเรียนรู้ได้

ความเข้มแข็งของเครือข่ายและฐานการผลิต : การต่อยอดและการขับเคลื่อนสู่ระบบ
ตลาดนอกชุมชนแม้จังหวัดจะพยายามเปิดโอกาสให้เกิดตลาดอินทรีย์ ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารปลอดภัย
Q-shop ในระดับจังหวัด หรือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหาร ปลอดภัยในระดับโรงพยาบาลจังหวัด แต่ยังไม่
พบว่าปัญหาความพอเพียง ความต่อเนื่องของการส่งผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการควบคุมคุณภาพมาตรฐาน ยังไม่ดี
ซึ่งสาเหตุเกิดจากกระบวนการจัดการและการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร ท้องถิ่น และทีมจัดการ
ตั้งแต่ขาดการจัดตั้งระบบสหกรณ์ หรือกลุ่มองค์กรที่ชัดเจน ขาดการจัดทำทะเบียนกลุ่มผู้ผลิต การวิเคราะห์
หรือวิจัยความต้องการของตลาด ขาดการวางแผนการผลิตทั้งชนิด ปริมาณ การกำหนดราคา ระยะเวลา ระบบ
การเก็บค่าบริการ ระบบการขนส่ง รวมทั้งกระบวนการเรียนรู้ องค์ความรู้เฉพาะเรื่องเช่นการปลูกผักแต่ละชนิด การ
ทำพันธุ์พืชผัก ข้าว ยังมีน้อย ความรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มยังขาดระบบการสนับสนุนที่
สอดคล้องกับฐานการผลิตของแต่ละชุมชน

2. แรงผลักดันสู่เป้าหมายร่วมการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ของจังหวัดกาฬสินธุ์

จากระบบข้อมูลและกระบวนการเรียนรู้สรุปบทเรียนการทำงานมีจุดแข็งจุดอ่อน โอกาสการพัฒนา อุปสรรค
นำไปสู่การผลักดันเชิงยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ดังมีข้อสรุปดังนี้

1. จากข้อมูลบัญชีครัวเรือนจะพบว่า การลด รายจ่าย นำไปสู่การเป็นหนี้สินและลด ปลอดภัยได้ส่วนใหญ่เป็นเรื่องอาหาร ดังตาราง ที่ 1

หมวด	ปี2551 (ร้อยละ)	ปี2553 (ร้อยละ)
หมวดที่ 1 : ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ	39.51	36.76
หมวดที่ 2 : ค่าอาหาร	19.84	17.36
หมวดที่ 3 : ยา - สุขภาพอนามัยหมวด	5.79	6.16
ที่ 4 : เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ	3.11	3.06
หมวดที่ 5 : ที่อยู่อาศัย	16.53	15.19
หมวดที่ 6 : ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุน งานสังคม และเพื่อพักผ่อน ทย่อนใจ	15.46	16.38
หมวดที่ 7 : ค่าใช้จ่ายในการศึกษา	4.32	5.08

จากตารางที่ 1 จะพบว่าคนในชุมชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายจ่ายมากกว่าร้อยละ 50 จะเป็น เรื่องการประกอบอาชีพและค่าอาหาร โดยในปี 2551 และ2553 หลังจากมีกระบวนการการพัฒนาแก้ไขปัญหา ความยากจนฯ ทำให้ลดค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพได้ 2.75 และลดหมวดค่าอาหารได้ ร้อยละ 2.48 ซึ่ง หากทำทั้งจังหวัดจำนวน 222,000 ครัวเรือนจะสามารถลดค่าใช้จ่ายด้านอาหารได้ ถึง 154,030,260 บาท

2. จุดแข็งในพื้นที่

2.1 จังหวัดกาฬสินธุ์มีเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ 13 เครือข่ายสมาชิก มากกว่า 140,000 คน มีศูนย์ เรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดการทำเกษตรอินทรีย์ 6 ศูนย์

2.2 ความร่วมมือของภาคส่วนราชการ ท้องถิ่นและชุมชน ในการสนับสนุนและขับเคลื่อน โครงการ ได้แก่ โครงการเกี่ยวข้องกับการเกษตร และอาหารปลอดภัย ปีละประมาณ 30 ล้านบาท จาก 9 หน่วยงาน อาทิ สำนักงานเกษตร เกษตรสหกรณ์ สำนักงานจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด อุตสาหกรรม พาณิช จังหวัด ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แรงงาน

2.3 พื้นที่ที่มีเขื่อนลำน้ำพานสามารถสนับสนุนระบบชลประทานได้ดี มีแม่น้ำสำคัญ 3 สายคือลำน้ำชี ลำน้ำพาน ลำน้ำ มีพื้นที่ทำการเกษตร 2,657,011 ไร่ เป็นพื้นที่ ถือครองทำนา 1,609,819 ไร่ พื้นที่ทำไร่ 789,365 ไร่ พื้นที่ไม้ผลยืนต้น 146,183 ไร่ และ พื้นที่พืชผัก 12,062 ไร่

2.4 ระบบการตลาดมีตลาดอินทรีย์ให้เครือข่ายจำหน่ายที่เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ร้านQ-shop ตลาดเขียวชุมชน สำหรับจำหน่ายพืชผักผลไม้ปลอดสารพิษ

2.5 โรงพยาบาลจังหวัดและโรงพยาบาลชุมชนมีผู้ป่วยในรับบริการประมาณ 600,000 ครั้งต่อปี และโรงพยาบาลมีความต้องการผลิตภัณฑ์ปลอดสารพิษ ปัจจุบันโรงพยาบาลกาฬสินธุ์ให้เครือข่ายนำอาหาร ปลอดสารพิษไปจำหน่ายในโรงพยาบาล

3.ภาวะคุกคาม

3.1 ด้านสุขภาพ พบว่าเกษตรกรมีภาวะเสี่ยงจากสารเคมีโดยผลตรวจสารเคมีในเลือดมีความเสี่ยงถึงร้อยละ 61.92 ประชาชนเจ็บป่วยอันเกิดจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารโดยมีผู้ป่วยเบาหวาน และการปนเปื้อนรวมทั้งการตกค้างสารเคมีในผลิตภัณฑ์อาหารยังสูง

3.2 แม้ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศส่งออกอาหารอันดับต้นๆ ของโลก แต่ภาพลักษณ์ดังกล่าวเป็นเพียงมายาภาพเท่านั้น เนื่องจากปรากฏว่าประชาชนอีกเป็นจำนวนมากยังขาดความมั่นคงทางอาหาร ดังตัวเลขขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติที่รายงานว่าร้อยละ 17 ของคนไทยยังไม่ได้รับประทานอาหารที่เพียงพอ เช่นเดียวกับข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการที่ระบุว่ายังมีเด็กนักเรียนอีกกว่าร้อยละ 7 ที่ไม่ได้รับประทานอาหารเพียงพอต่อความต้องการสำหรับการเจริญเติบโต

3.3 ด้านแรงงานการเกษตรส่วนใหญ่เป็นแรงงานอายุมากกว่า 50 ปี หากไม่ผลักดันยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางอาหารให้ยูวเกษตรสืบทอดเป็นอาชีพในอนาคตจะส่งผลต่อความไม่พอเพียงและความหลากหลายทางอาหาร

3.4 คนส่วนใหญ่ในชุมชนยังไม่พึ่งตนเองทางอาหาร โดยพบจากรายจ่ายส่วนใหญ่เป็นเรื่องอาหาร และการประกอบอาชีพทางการเกษตร ความหลากหลายทางอาหารน้อยลง ต้องพึ่งพิงพันธุ์พืชจากภายนอก

4.โอกาสการพัฒนา

4.1 ยุทธศาสตร์จังหวัดได้มุ่งเน้นการเกษตร และวางตำแหน่ง (Positioning) ของจังหวัดคือเป็นครัวอีสานที่ผลิตอาหารปลอดภัย และงบประมาณจังหวัดมากกว่าร้อยละ 50 ใช้เพื่อการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร และจากรับฟังข้อเสนอเวทีการสรุปโครงการความร่วมมือเห็นพ้องต้องกันที่จะใช้แผนความมั่นคงทางอาหารอาหารปลอดภัยเป็นประเด็นร่วมของจังหวัด

4.2 ทอการเข้าร่วมกับคณะกรรมการความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจภาคเอกชนได้ขับเคลื่อนแผนความมั่นคงทางอาหารและเศรษฐกิจจังหวัดกาฬสินธุ์ ภายใต้โครงการ 1 ไร่ 1 แสน โดยเริ่มโครงการในปี 2554

4.3 ธนาคาร ADB ได้มาสำรวจความพร้อมและจะสนับสนุนให้จังหวัดกาฬสินธุ์มีศักยภาพในการผลิตพืชผักปลอดภัย สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อรองรับการเปิดตลาดค้าเสรีของกลุ่มอาเซียน และเครือข่ายผักปลอดภัยภายใต้การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่เชื่อมโยงโครงการมีประสบการณ์ในการบริหารสนับสนุนโครงการ

4.4 ทิศทางการพัฒนาของแผนฯ 11 รวมทั้งกระแสโลกได้กำหนดเรื่องความมั่นคงทางอาหารเป็นประเด็นหลักในการพัฒนาเนื่องจากภาวะวิกฤติโลกร้อน ภัยพิบัติต่างๆ

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาจังหวัดกาฬสินธุ์จึงมีแนวทางการพัฒนาโครงการบูรณาการความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนการสร้าง ความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัยโดยสร้างกลไกความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ที่เป็นหุ้นส่วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนรู้ ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัย การจัดการกระบวนการ การบริหารปัจจัยนำเข้า บนฐานคิดการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ที่

มุ่งเน้นให้เกิดการพึ่งตนเองของเกษตรกรในระดับครัวเรือน การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การสร้างเครือข่ายการพัฒนาออกชุมชน ยกย่องการเรียนรู้และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากไม่ปลอดภัย เป็นปลอดภัย ไร้สารพิษ และเป็นเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนการสร้างมูลค่าเพิ่มด้านอาหารของชุมชน อันจะนำไปสู่การสร้างเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2.คำถามวิจัย

2.1 องค์ประกอบและตัวชี้วัดของความมั่นคงอาหารและอาหารปลอดภัยของชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เหมาะสม คืออะไร

2.2 สถานการณ์ความมั่นคงอาหารและอาหารปลอดภัยของชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นอย่างไร

2.3 กลไกและกระบวนการความร่วมมือการสร้างความปลอดภัยเป็นอย่างไร

2.4 ผลจากการพัฒนาการสร้างความปลอดภัยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

2.5 การขยายผลและยกระดับการพัฒนาความมั่นคงอาหารและอาหารปลอดภัย มีกี่ระดับไหนและ รูปแบบเป็นอย่างไร

3.วัตถุประสงค์ของโครงการ

3.1 เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของความมั่นคงอาหารและอาหารปลอดภัยของชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

3.2 เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ความมั่นคงอาหารและอาหารปลอดภัยของชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

3.3 เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการความร่วมมือการสร้างความปลอดภัยในระดับชุมชน ตำบล และจังหวัด

3.4 เพื่อประเมินผลการเปลี่ยนแปลง และประสิทธิผลการพัฒนาการสร้างความปลอดภัยและอาหารปลอดภัย

3.5 เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ในการขยายผลและยกระดับการพัฒนาความมั่นคงอาหารและอาหารปลอดภัยในแต่ละระดับ

4.ขอบเขตการดำเนินงาน

พื้นที่ดำเนินการ

4.1 พื้นที่ทั่วไป บูรณาการความร่วมมือกับโครงการคนดี สุขภาพ รายได้ดี (Kalasin Happiness-Model :KHM) จำนวน 18 อำเภอ ตำบล

4.2 พื้นที่ตำบลนาร่อง จำนวน 23 ตำบล ดังนี้

ที่	อำเภอ	ตำบล	ชื่อ อบท.
1	เขาวง	คุ้มเก่า	อบต.คุ้มเก่า
2	ร่องคำ	เหล่าอ้อย	อบต.เหล่าอ้อย
3	ร่องคำ	สามัคคี	อบต.สามัคคี
4	ร่องคำ	ร่องคำ	เทศบาลตำบลร่องคำ
5	กุฉินา	จุมจัง	เทศบาลตำบลจุมจัง
6	กุฉินา	หนองห้าง	อบต.หนองห้าง
7	เมือง	ภูโป	เทศบาลตำบลภูโป
8	เมือง	ลำพาน	อบต.ลำพาน
9	เมือง	ไผ่	อบต.ไผ่
10	เมือง	บึงวิชัย	อบต.บึงวิชัย
11	ดอนจาน	สะอาดชัยศรี	อบต.สะอาดชัยศรี
12	เมือง	ขมิ้น	อบต.ขมิ้น
13	ห้วยผึ้ง	หนองอีบุตร	เทศบาลหนองอีบุตร
14	ห้วยผึ้ง	นิคมห้วยผึ้ง	เทศบาลตำบลห้วยผึ้ง
15	คำม่วง	นาบอน	อบต.นาบอน
16	หนองกุงศรี	หนองหิน	อบต.หนองหิน
17	ดอนจาน	ม่วงนา	อบต.ม่วงนา
18	กมลาไสย	โพนงาม	เทศบาลตำบลโพนงาม
19	กมลาไสย	กมลาไสย	อบต.กมลาไสย
20	สหัสขันธ์	นิคมสหัสขันธ์	เทศบาลตำบลนิคมสหัสขันธ์
21	นามน	ยอดแกง	อบต.ยอดแกง
22	ห้วยเม็ก	พิมูล	อบต.พิมูล
23	ยางตลาด	อุ่มเม่า	เทศบาลตำบลโคกศรี
		อุ่มเม่า	เทศบาลตำบลอุ่มเม่า

4.3 ศูนย์เรียนรู้ ต้นแบบ

1. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลภูโป อำเภอเมือง
2. ศูนย์เรียนรู้บ้านโนนสะอาด อำเภอเมือง
3. ศูนย์เรียนรู้หนองแสง อำเภอห้วยผึ้ง
4. ศูนย์เรียนรู้วัดบ้านคำ อำเภอกุฉินารายณ์
5. ไร่กาฬสินธุ์อารมณ์ดี

5.วัตถุประสงค์/กิจกรรม/เป้าหมายและตัวชี้วัดผลสำเร็จโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	ตัวชี้วัดผลสำเร็จ		
				6 เดือน	12 เดือน	18 เดือน
1 เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัยของชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์	1.การศึกษาและพัฒนาองค์ประกอบตัวชี้วัดความมั่นคงทางอาหารระดับชุมชน ตำบล และจังหวัด	1.เวทีระดับตำบล 22 แห่ง 2.เวทีระดับจังหวัด 2 ครั้ง	ก.พ.55	-มีตัวชี้วัดความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัยระดับชุมชน ตำบลและจังหวัด	-	-มีการยกระดับและปรับตัวชี้วัดความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัยในแต่ละระดับ
2. เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัยของชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์	พัฒนาระบบและจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจพัฒนาและยกระดับผลผลิตชุมชนท้องถิ่นและเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลการตัดสินใจของจังหวัด 1.ฐานข้อมูลกำลังการผลิตทั้งจำนวนครัวเรือนพื้นที่ ชนิด ปริมาณผลผลิตตามฤดูกาลราคา 2.ศึกษาระบบห่วงโซ่คุณค่าและอุปทานของผลผลิตอาหาร 3.จัดทำระบบข้อมูลบัญชีครัวเรือน	1.ศูนย์ข้อมูลตำบลที่สำรวจบันทึกเป็นฐานข้อมูลจำนวน 23 ตำบล 2.ผลิตภัณฑ์พืชผัก และข้าว ได้รับการศึกษา 23 ตำบล 3.พัฒนาศูนย์ข้อมูลของจังหวัด 1 ศูนย์	มีค.-กค.55	1.จำนวนครัวเรือนที่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนไม่น้อยกว่า 50 ครัว.ต่อตำบล 2.มีคณะกรรมการพัฒนา ระบบฐานข้อมูลระดับตำบล 23 แห่งและระดับจังหวัด 1 คณะ	1.มีระบบฐานข้อมูลบัญชีครัวเรือนระดับตำบล 23 แห่งระดับจังหวัด 1ศูนย์ 2.มีรายงานการวิเคราะห์ Value-chain พืช ผัก ข้าว	1.มีการเชื่อมเป็นระบบเครือข่ายศูนย์ฯ ระหว่างชุมชน / ตำบล / อำเภอ / จังหวัด 2.มีชุดข้อมูล DSS เพื่อการบริหารเชิงยุทธศาสตร์

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	ตัวชี้วัดผลสำเร็จ		
				6 เดือน	12 เดือน	18 เดือน
	4.อบรมผู้ดูแลระบบ ข้อมูลในระดับตำบล และจังหวัด 5.พัฒนาระบบการ เชื่อมโยงฐานข้อมูลของ ท้องถิ่น และจังหวัด 6.สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อ เสนอคณะทำงานระดับ ตำบล และจังหวัด ในเชิง การพัฒนาและการ บริหาร					
3 เพื่อพัฒนา รูปแบบการ เสริมสร้างกลไก และกระบวนการ ความร่วมมือการ สร้างความมั่นคง อาหารและอาหาร ปลอดภัยในระดับ ชุมชน ตำบล และ จังหวัด	1.การพัฒนากลไกความ ร่วมมือ ระดับจังหวัด ตำบล และชุมชนและ เครือข่าย 1.1 แต่งตั้งคณะทำงาน จังหวัด ตำบล ชุมชน 1.2 ประชุมคณะทำงานฯ กำหนดยุทธศาสตร์จว. 1.3 ลงนามความร่วมมือ และประกาศวาระของ จังหวัด 1.4 ผูกอบรมผู้นำการ เปลี่ยนแปลง ระดับ ตำบลและชุมชน 2.พัฒนาศักยภาพการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ของ ศูนย์เรียนรู้ 5 แห่ง 3.การเสริมสร้าง กระบวนการเรียนรู้ ข้อมูลและการจัดการ	1.ค ณ ะ ทำ ง า น ร ะ ด ับ จ ั ง ห วั ด 3 ค ณ ะ จ า ก ท ุ ก ภ า ค ส ำ ว น ร ะ ด ับ จ ั ง ห วั ด 10 ค ณ . 2.ค ณ ะ ทำ ง า น ท ำ บ ล 23 ท ำ บ ล 230 ค ณ . 3.อ บ ร ม ผู้ น ำ ก ำ ร ป ่ ล ี ย ห ป ่ ล ี ย ห 23 ท ำ บ ล 230 4.พั ฒ น า	กพ.55- กย.56	1.มีกลไก ทำ ง า น ค ร อ บ ค ล ุ ม ท ุ ก พ ื น ที่ ร ะ ด ับ จ ั ง ห วั ด 1 ค ณ ะ ร ะ ด ับ ท ำ บ ล 23 ท ำ บ ล 2.มี ย ุ ท ธ ศ ำ ส ต ร์ ค ว ม ม ั่น ค ง ท ำ ง อ า ห า ร ร ะ ด ับ จ ั ง ห วั ด 3.มี แ ผ น ส ำ ร ั ง ค ว ม ม ั่น ค ง ท ำ ง อ า ห า ร ฯ ร ะ ด ับ ช ุ ม ช น	1.มีคณะ ทำ ง า น พั ฒ น า ท ำ บ ล ที่ เ ช้ ม แ ช้ ง ป ฏ ิ บ ั ต ิ ง ำ น ต อ ่ เ นื่ อ ง ท ำ บ ล 23 ท ำ บ ล 2. มี เ ว ที่ น ำ ข ໍ อ ม ู ล มา เ ร ย ี น ร ู้ ว ิ เ ค ร ำ ะ ห์ แ ล ะ จ ำ ด ำ แ ผ น ร ะ ด ับ ท ำ บ ล 23 ท ำ บ ล / 23 แ ผ น / ร ะ ด ับ	1 มี ค ณ ะ ท ำ ง น พั ฒ น า ท ำ บ ล ที่ เ ช้ ม แ ช้ ง ป ฏ ิ บ ั ต ิ ง ำ น ต อ ่ เ นื่ อ ง 23 ท ำ บ ล 2.แ ผ น ส ำ ร ั ง ค ว ม ม ั่น ค ง ท ำ ง อ า ห า ร ของ ช ุ ม ช น แ ล ะ ท ำ บ ล น ำ ส ู่ ก ำ ร ป ฏ ิ บ ั ต ิ ย ำ ง ต อ ่ เ นื่ อ ง 3.มี ก ำ ร บ ู ร ณ ำ ก ำ ร แ ล ะ เ เช้ อ ม แ ผ น กั บ

	องค์ความรู้ในการพัฒนา ยกระดับผลิตภัณฑ์ ชุมชนเพื่อการสร้าง ความมั่นคงทางอาหารและ อาหารปลอดภัย	ศูนย์เรียนรู้ 5 แห่ง		และตำบล 22 แห่ง	ชุมชน 230 ชุมชน /230 แผน	ยุทธศาสตร์ จังหวัดส่วน ราชการและ อบจ.
	3.1 เวทีเรียนรู้/วิเคราะห์ ข้อมูล/จัดทำแผนและ ข้อเสนอแนะแก้ปัญหา ระดับชุมชน/ตำบล 3.2 สร้างเครือข่ายเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนโดย การศึกษาดูงานของกลุ่ม เกษตรกร 3.3 พัฒนาศักยภาพ เกษตรกรในการปลูก ผลิต แปรรูป การ จำหน่าย การดูแลสุขภาพ สิ่งแวดล้อม	5.เกษตรกร ได้รับการ พัฒนา ศักยภาพ 23 ตำบลๆ ละ 50 ครัวเรือน			3.มีกลไก การ สนับสนุน แผน ชุมชน ตำบลและ จาก ท้องถิ่น/ ภาคส่วน ต่างๆ 4. มีศูนย์ เรียนรู้ที่มี ศักยภาพ ในการ เรียนรู้ เป็นรูป ธรรม 5 แห่ง 5.มีการ บันทึก สรุปข้อ มูลบัญชี รายรับ รายจ่าย และมีการ เรียนรู้ ปรับเปลี่ยน	4.ร้อยละ80 เกษตรกรที่ เข้าร่วม โครงการมี ศักยภาพ การผลิต การผลิ ตจาก จำหน่าย 5.ร้อยละ80 ผลิตภัณฑ์ ของพืชผัก ข้าวที่มี ควม ปลอดภัยไร้ สารพิษตาม เกณฑ์ 6.เกิดตลาด เขียวใน ระดับตำบล ไม่น้อยกว่า 10 แห่ง และเชื่อม ตลาด จังหวัด 2 แห่ง 7.โรง พยาบาลเข้า

					น พ ฤ ตี กรรมใน การใ้ จ่ายใน ครัวเรือน ไม่น้อย กว่าร้อยละ 50 ของคร.ที่ เข้าร่วม	ร ี ว ม โครงการรับ ผลิตภัณฑ์ ชุมชน 2 แห่ง 8 มี คู น ย์ ผลิตและ บริการพันธุ์ 1 แห่ง
4.เพื่อประเมินผล การเปลี่ยนแปลง และประสิทธิผล การพัฒนาการ สร้างความมั่นคง อาหารและอาหาร ปลอดภัย	สร้างกลไกและประเมิน ประสิทธิผลของการสร้าง ความมั่นคงอาหารและ อาหารปลอดภัยมีการ เปลี่ยนแปลงโดย 1.พั ฒ น า ก ร อ บ ว ัต ถุ ป ระ ส ง ค์ และ เครื่องมือประเมินผล 2. พัฒนาศักยภาพทีม ประเมินระดับตำบล 22 ทีมและจังหวัด 1 ทีม 3.ประชุมนำเสนอและ สะท้อนข้อมูลกลับใน ระดับตำบลและเวที ระดับจังหวัด	ประเมิน ระดับระดับ ตำบล 23 แห่ง ระ ะ ดั บ จ ั ง ห ว ด 1 แห่ง	ม.ย.-สค.56	-	1.มี ก า ร สร้างและ พัฒนาทีม ประเมิน ระ ะ ดั บ ตำบลและ จังหวัด 2.ร้อยละ 100 ของ ตำบลและ คู น ย์ เรี ย น รู้ ได้รับการ ประเมิน ผล	1.มีรายงาน ล บั บ สมบูรณ์
5 เพื่อเสริมสร้าง กระบวนการเรียนรู้ และการจัดการ ความรู้ในการขยาย ผลและยกระดับ การพัฒนาความ มั่นคงอาหารและ อาหารปลอดภัยใน	การจัดการความรู้ เพื่อ เป็นข้อเสนอในการขยาย ผล ยกระดับผลิตภัณฑ์ และยกระดับการพัฒนา โดย 1.จัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในระดับตำบล 23 แห่ง และจังหวัด 1 แห่ง	1.จัด เว ที่ ระดับตำบล 23 ครั้ง 2.จั ด มหกรรม นำเสนอ ผลงานและ ก า ร	ธค.56	-	1.จำนวน ครัวเรือน ที่ได้รับ ก า ร พั ฒ น า แ ล ะ ยกระดับ ก า ร	1.ผู้เข้าร่วม มหกรรมได้ ชู ด อ ง ค์ ความรู้อะไรไป ต่อยอดและ พัฒนา 2.มีรายงาน ข้อเสนอ

แต่ละระดับ	2.จัดมหกรรมนำเสนอผลงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับจังหวัด 1 ครั้ง	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับจังหวัด 1 ครั้ง			เรียนรู้ปรับวิถีชีวิตการผลิตอาหารสุขภาพตำบลละ 50 คร.	ยกระดับการพัฒนา 1 ชุด 3.ระดับตำบลมีแผนยกระดับการพัฒนา 23 แผน
------------	--	--	--	--	--	--

6. ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย ภาคส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน ราษฎรชาวบ้าน ผู้ถ่ายทอดความรู้จากศูนย์เรียนรู้ ผู้บริหารเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เกษตรกร ในจังหวัดกาฬสินธุ์

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากผู้เกี่ยวข้องกับโครงการในแต่ละระดับและที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ภาคส่วนราชการและภาคเอกชน ในระดับจังหวัด 21 หน่วยงาน

กลุ่มที่ 2 ศูนย์เรียนรู้ 5 แห่ง จำนวน 15 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 23 ตำบล 230 คน

กลุ่มที่ 4 ผู้นำชุมชน 23 ตำบล 230 คน

กลุ่มที่ 5 เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 23 ตำบลๆ ละ 50 ครัวเรือน 1,150 คน

ขอบเขตพื้นที่

ทำการศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ 23 ตำบล ในพื้นที่ 24 อปท.

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. บันทึกบัญชีครัวเรือน และโปรแกรมบันทึกข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกของธนาคารเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) ส่วนโปรแกรมบันทึกข้อมูล ใช้โปรแกรมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และแบบสรุปผลการวิเคราะห์รายรับรายจ่ายครัวเรือนระดับชุมชน

2. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Interviews) เป็นโครงสร้างคำถามสำหรับกำหนดประเด็นพูดคุยในการกำหนดนิยาม องค์ประกอบ ประเด็นตัวชี้วัดความมั่นคงทางอาหาร และอาหารปลอดภัย ในกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจาก อปท.ส่วนราชการภาคเอกชน ผู้นำองค์กรในชุมชนและประชาชนชาวบ้าน
3. แบบบันทึกข้อมูลจากผลการจัดเวทีหมู่บ้านเพื่อสังเคราะห์รูปแบบ และแนวทางการพัฒนา
4. แบบสำรวจสำรวจสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัยตามเกณฑ์องค์ประกอบและตัวชี้วัดระดับครัวเรือน ชุมชน
5. แบบประเมินและจัดระดับการพัฒนาความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัย
6. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกษตรกร ศูนย์เรียนรู้ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงและที่เป็นต้นแบบ
7. เครื่องมือบันทึกภาพและเสียงจากการสนทนากลุ่ม การจัดเวทีชุมชน ผลการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ กล้องวิดีโอ เทปบันทึกเสียง

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. การเตรียมการโครงสร้างกลไกการทำงานระดับต่างๆ
 - 1.1 แต่งตั้งคณะทำงานระดับจังหวัด ตำบลและชุมชน
 - 1.2 ประสานงานและชี้แจงโครงการเพื่อรับรู้และเข้าร่วมโครงการ
2. การศึกษาและพัฒนาองค์ประกอบตัวชี้วัด ความมั่นคงทางอาหาร ระดับชุมชน ตำบล และจังหวัด โดย
 - 2.1 ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวชี้วัดความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัย จากการทบทวนเอกสาร (Document Study)
 - 2.2 จัดประชุมระดมความเห็นเพื่อกำหนดองค์ประกอบและตัวชี้วัด ในระดับจังหวัดจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
 - 2.3 จัดเวทีกำหนดองค์ประกอบและตัวชี้วัดของครัวเรือนและชุมชนในเวทีระดับตำบล พื้นที่เป้าหมายโดยคณะทำงานระดับตำบล
3. กำหนดทิศทางการพัฒนาความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัย
 - 3.1 จัดเวทีเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การสร้าง ความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัยของจังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะ 4 ปี (ปี 2555-2558)
 - 3.2 จัดเวทีเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การสร้าง ความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัยระดับตำบล ระยะ 4 ปี (ปี 2555-2558) และกำหนดแนวทางการพัฒนารายปีพัฒนากลไกความร่วมมือคณะทำงานระดับจังหวัด ตำบล ชุมชน
4. สร้างพันธมิตรร่วมของภาคีความร่วมมือ เป็นกำหนดวาระการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ (Strategy Road map) ในระดับจังหวัด ตำบล และ ชุมชน
5. พัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อการตัดสินใจระดับจังหวัด ตำบล และระบบบัญชีครัวเรือน

5.1 อบรมคณะทำงานระดับตำบลเพื่อเตรียมการสำรวจสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือน ชุมชน และการจัดทำบัญชีครัวเรือน

5.2 ครัวเรือนบันทึกรายรับ-รายจ่าย และพนักงานจัดเก็บข้อมูลของชุมชนตำบล

5.3 สำรวจสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารฯ ในระดับชุมชน ตำบล และจังหวัด โดยคณะทำงานระดับ ชุมชน ตำบล และจังหวัด

5.4 บันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลตามโปรแกรมบัญชีรายครัวเรือน และวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารฯ

6. **จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี** ตามวาระ ในระดับจังหวัด ตำบลและชุมชนตอบสนององค์ประกอบตัวชี้วัด ทิศทางการพัฒนาที่ร่วมกัน กำหนดขึ้น

6.1 จัดทำแผนชุมชนด้วยกระบวนการการจัดการความรู้ โดยคณะทำงานระดับชุมชนและตำบลร่วมกัน

6.2 จัดเวทีกำหนดแผนปฏิบัติการระดับตำบล โดยภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นการเชื่อมโยงแผนชุมชนเป็นแผนตำบล

6.3 บูรณาการแผนจังหวัดเพื่อเชื่อมประสานความร่วมมือแผนลงสู่พื้นที่ และจัดระบบสนับสนุนทรัพยากรโดยหลักบูรณาการเชิงพื้นที่(Area based Collaborative: ABC)

7. **การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้** เพื่อบริหารการเปลี่ยนแปลงความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัยในแต่ละระดับ

7.1 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพศูนย์เรียนรู้ 5 แห่ง โดย

- วิเคราะห์ส่วนขาด และศักยภาพของศูนย์ในด้าน บุคคล ทักษะการถ่ายทอดโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์สื่อ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต

- พัฒนาศักยภาพตามผลการวิเคราะห์ทั้งการ อบรม ศึกษาดูงาน การจัดหา/ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์สื่อ และฐานการเรียนรู้ เพื่อให้มีความพร้อมในการถ่ายทอด

- จัดทำฐานข้อมูล โปรแกรม แผนการถ่ายทอดความรู้และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

7.2 พัฒนาระบบห่วงโซ่อุปทาน และคุณค่าผลิตภัณฑ์ (พืชผัก สมุนไพร ข้าว)

1.) ประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอนแก่นเพื่อขอสนับสนุนวิทยากร เครื่องมือการวิเคราะห์ Supply Chain-Value Chain ของผลิตภัณฑ์หลักของชุมชน/จังหวัด

2.) อบรมคณะทำงานระดับจังหวัด ตำบล 250 คน ในการใช้เครื่องมือวิเคราะห์ Supply Chain-Value Chain ของผลิตภัณฑ์

3.) สำรวจแหล่งผลิต ชนิด ปริมาณ กำลังการผลิตพืชผัก สมุนไพร ข้าว ของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ รายชุมชน

4.) วิเคราะห์และพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่า คุณค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์

7.3 พัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกร จำนวน 1,150ครัวเรือน ในการวางแผน พัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือน โดยการอบรม ศึกษาดูงาน เรียนรู้จากศูนย์เรียนรู้ในเครือข่าย การเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนและระหว่างชุมชนอย่างต่อเนื่อง

7.4 ระบบการสนับสนุนและเชื่อมโยงยุทธศาสตร์จังหวัด โดยวิเคราะห์ Supply Chain-Value Chain ของผลิตภัณฑ์ สร้างกลไกสนับสนุน เช่นตลาดอินทรีย์ ร้าน Q-shop การสร้างเครือข่ายตลาดอาหารปลอดภัย ตลาดอินทรีย์ในระดับต่างๆ

8. ระบบการประเมินผล เพื่อประเมินประสิทธิภาพการเปลี่ยนแปลงผลการพัฒนาความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัยในแต่ละระดับ

8.1 กำหนดกรอบ ประเด็น และเครื่องมือการประเมินผลตามองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และแผนพัฒนา ความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัยในแต่ละระดับ

8.2 อบรมนักประเมินผลระดับจังหวัด ตำบล 250 คน โดยประยุกต์รูปแบบการประเมินผลเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Assessors) และการประเมินแบบเสริมพลัง (Empowerment Evaluation)

8.3 ดำเนินการประเมิน 2 ระยะ คือรอบ 12 เดือน และรอบ 16 เดือนของโครงการ โดยประเมินผลการเปลี่ยนแปลง ระดับจังหวัด ตำบล ชุมชนและรายบุคคล

8.4 ประชุมนำเสนอผลการประเมิน ในระดับ ตำบลและจังหวัด 2 ระยะ คือรอบ 12 เดือน และรอบ 16 เดือน

8.5 จัดทำรายงานผลการประเมินเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อยกระดับการพัฒนาและเสนอแหล่งทุน (สกว.)

9.ยกระดับการพัฒนาความมั่นคงอาหารและอาหารปลอดภัยในแต่ละระดับ

9.1 จัดเวทีระดับตำบล 23 แห่ง และเวทีจังหวัด 1 ครั้งโดยนำเสนอผลการดำเนินงาน และวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการยกระดับการพัฒนา ความมั่นคงอาหารและอาหารปลอดภัยทั้งด้านผลิตภัณฑ์ การเรียนรู้ การตลาด

9.2 จัดมหกรรมนำเสนอผลงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับจังหวัด 1 ครั้ง เพื่อให้ทุกตำบลได้นำเสนอผลงาน สรุปภาพรวมการทำงานของจังหวัด และระดมความเห็นข้อเสนอการยกระดับการพัฒนา ความมั่นคงอาหารและอาหารปลอดภัยทั้งด้านผลิตภัณฑ์ การเรียนรู้ การตลาด ในระยะต่อไป (ปี 2557-2558)

9.3 จัดทำข้อเสนอ และรายงานฉบับสมบูรณ์

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ และตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1. ได้รูปแบบการพัฒนาความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัยในชุมชน

2. เป้าหมายการพัฒนาเมื่อสิ้นสุดโครงการ 18 เดือน ได้กำหนดตัวชี้วัดตามิติการพัฒนา
ความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัย เป็น 9 มิติ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดทั้งระดับ Input Process และ Output
ส่วนค่าเป้าหมายเป็นค่าเป้าหมาย 18 เดือน ดังนี้

มิติ	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
1.สุขภาพอนามัย และ ความปลอดภัยของอาหาร	1.1 ร้อยละของเกษตรกรที่มีไม่พบสารเคมีตกค้างในกระแสเลือด 1.2 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการและมีกระบวนการเรียนรู้สร้าง ความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัย 1.3 ร้อยละของคนในครัวเรือนที่มีพฤติกรรมการ ผลิตและบริโภค อาหาร พืชผัก สมุนไพร ข้าว เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย ด้วยโรคเบาหวานความดัน มะเร็ง 1.4 จำนวนบุคคลต้นแบบสุขภาพดีวิถีพอเพียง สร้างความมั่นคง ทางอาหารและอาหารปลอดภัย	ร้อยละ80 ไม่น้อยกว่า 1,000 ครัว. ร้อยละ80 23 ตำบลละ 10 คน 230 คน
2.ความ เป็น ธรรม คุณธรรม และระบบ สวัสดิการ	2.1 จำนวนชุมชนที่มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยน แบ่งปันพันธุ์พืช พืชผัก อาหาร ให้กัน	23 ชุมชน
3.ความเข้มแข็งของสังคม และชุมชน	3.1 ร้อยละของตำบลและชุมชนที่มีการจัดทำแผนสร้างความมั่นคง ทางอาหาร อาหารปลอดภัย 3.2 ร้อยละของ อบต.ที่สนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนสร้าง ความมั่นคงทางอาหาร อาหารปลอดภัย ให้แผนชุมชนและแผนตำบล 3.3 จำนวนกลุ่มที่มีความสามารถในการผลิต อนุรักษ์พันธุ์	ร้อยละ 80 ร้อยละ 80 3 กลุ่ม
4.เศรษฐกิจและรายได้	4.1 ร้อยละครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการที่สามารถเพิ่มรายได้ และ ลดรายจ่ายของคนในครัวเรือนได้	ร้อยละ 80
5.ระบบการตลาด	5.1 จำนวนตลาดเขียวในระดับท้องถิ่น/ชุมชน 5.2 มีตลาดอินทรีย์หรือ Q-shopในระดับจังหวัดรองรับผลิตภัณฑ์ จากชุมชน 5.3 มีโรงพยาบาลเข้าร่วมโครงการ	ไม่น้อยกว่า 10 ตำบล 2 แห่ง 2 แห่ง

มิติ	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
6. การบริหารจัดการ ศักยภาพและความ พอเพียงการผลิต	6.1 มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารระดับตำบล	23 แห่ง
	6.2 มีศูนย์ข้อมูลเพื่อการบริหารและการตัดสินใจระดับจว.	1 แห่ง
	6.3 จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการมีทักษะและการวางแผนการผลิตที่เป็นระบบ Supply Chain-Value Chain	ไม่น้อยกว่า 1,000 คร.
	6.4 ร้อยละครัวเรือนมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนและปรับแผนชีวิต	ร้อยละ 80
7. คุณภาพและมาตรฐาน ของผลิตภัณฑ์ และการ ผลิต	7.1 จำนวนแปลงผลิตที่ได้รับรอง GAP และได้ใบ Q	15 แปลง
	7.2 ร้อยละของพืชผัก ข้าว ของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการมีความปลอดภัยจากสารเคมี	ร้อยละ 100
8. สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และการใช้ทรัพยากร	8.1 จำนวนครัวเรือนที่มีหลุมพอเพียง ปลูกพืชผัก ต้นไม้ที่มีความหลากหลายไม่น้อยกว่า 20 ชนิดต่อหลุม	ไม่น้อยกว่า 3 หลุม ต่อ คร. จำนวน 1,150 ครัวเรือน
9. องค์ความรู้และ นวัตกรรม	9.1 จำนวนศูนย์เรียนรู้ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพสูงขึ้น	5 แห่ง
	9.2 จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแปรรูป	
	9.3 จำนวนชุมชนที่มีการพัฒนานวัตกรรมในการสร้างความมั่นคงทางอาหารและอาหารปลอดภัย	5 ชนิต 23 ชุมชน
	9.4 มีศูนย์เรียนรู้และการดูแลสุขภาพอาหารเป็นยา	1 แห่ง

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
2. สำนักงานจังหวัด
3. เกษตรจังหวัด
4. พัฒนาที่ดินจังหวัด
5. ปฎิรูปที่ดิน
6. เกษตรและสหกรณ์จังหวัด
7. อุตสาหกรรมจังหวัด
8. พาณิชจังหวัด
9. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
10. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
11. สหกรณ์และตรวจบัญชี
12. ธนาคารเพื่อการเกษตร
13. สำนักงานสถิติ
14. คลังจังหวัด
15. ปศุสัตว์จังหวัด
16. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์/ม.เชียงใหม่/ม.เกษตร/ม
17. ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัดกาฬสินธุ์
18. เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ 13 เครือข่าย
19. หอการค้าจังหวัดกาฬสินธุ์
20. เครือข่ายโรงแป่งมัน 8 แห่ง
21. โรงงานน้ำตาล

คณะทำงาน

7.1 คณะที่ปรึกษาโครงการ

- ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์
- รองผู้ว่าราชการจังหวัด
- สาธารณสุขจังหวัด
- เกษตรจังหวัด

7.2 ทีมบริหารโครงการ

- 1.ดร.สม นาสอ้าน
- 2.นายวินิจ ถิตย์ผาด
3. นายมังกร จรทผา
- 4.นางนิตยา สิทธิหงส์
- 5.พระมหาสุภาพ พุทธวิริโย
- 6.นายธงชัย ปัญญรัตน์
- 7.นายทินกร ถิ่นวรแสง

หัวหน้าโครงการ

8. งบประมาณโครงการ

ที่	กิจกรรม	เป้าหมาย	จำนวนงบประมาณ (บาท)			
			งวด 1 (6 เดือน)	งวด 2 (6 เดือน)	งวด 3 (6 เดือน)	รวม (18 เดือน)
1.	ค่าตอบแทน 1) หัวหน้าโครงการ 1 คน 2) นักวิจัย 1 คน	รวม 10,000 บาท/เดือน 10,000 บาท/เดือน	120,000 60,000 60,000	120,000 60,000 60,000	120,000 60,000 60,000	360,000 180,000 180,000
	ค่าจ้าง 1) ค่าจ้างเจ้าหน้าที่ธุรการ การเงิน บัญชี คน 2) ค่าจ้างผู้ช่วยนักวิจัยภูมิปัญญาตรี 1 คน	รวม 6,000 บาท/คน/ เดือน 8,900 บาท/คน/ เดือน	89,400 36,000 53,400	89,400 36,000 53,400	89,400 36,000 53,400	268,200 108,000 160,200
2	หมวดค่าใช้สอย 2.1 ค่าวัสดุ/จัดซื้อ-จัดจ้าง 1) ค่าวัสดุสำนักงาน 2) ค่าเช่ากล้องและวีดิทัศน์เก็บบันทึกข้อมูล 3) ค่าเช่าคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ 4) ค่าเบี้ยเลี้ยง ที่พักเดินทางของทีมงานวิจัยตลอดโครงการ 2.2 การพัฒนาบุคลากรการทำงานให้เข้มแข็ง และกระบวนการแผน 1) ประชุมคณะทำงานฯ จังหวัด 2) ผูกอบรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ระดับตำบลและชุมชน	รวม 18 เดือน 24 เดือน 1 ชุด 18 เดือน 18 เดือน 18 ครั้ง/ละ 10 คน 3 วัน/230 คน	18,000 9,000 9,000 15,000 41,000 115,000	18,000 9,000 9,000 15,000 41,000 0	17,800 9,000 9,000 15,000 42,000 0	53,800 27,000 27,000 45,000 124,000 115,000

ที่	กิจกรรม	เป้าหมาย	จำนวนงบประมาณ (บาท)			
			งวด 1 (6 เดือน)	งวด 2 (6 เดือน)	งวด 3 (6 เดือน)	รวม (18 เดือน)
	3) ประชุมจัดทำแผน ตำบล จังหวัด	24 ครั้ง/720 คน	125,000	0	0	125,000
	2.3 การพัฒนาศูนย์และระบบข้อมูลฯ					
	1) ประชุมชี้แจงคณะทำงานจัดเก็บข้อมูลระดับตำบล	1 ครั้ง/230 คน	80,000	0	0	80,000
	2) คำตอบแทนสำรวจข้อมูลสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหาร	23 ตำบล 1,150 คร.	30,000	0	0	30,000
	3) จัดเวทีฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์	3 วัน / 50 คน	0	50,000	0	50,000
	4) คำพัฒนาระบบฐานข้อมูลตำบล และจังหวัด	24 แห่ง 2 ระบบ	0	40,000	0	40,000
	2.4 ประเมินประสิทธิภาพการเปลี่ยนแปลง					
	1) พัฒนาทีมประเมินระดับจังหวัด ตำบล	250 คน	0	0	125,000	125,000
	2) การติดตามประเมินผล กวด(1 -2- 3)	1ครั้ง/1วัน/150 คน	20,000	20,000	20,000	60,000
	2.5 การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และการจัดการข้อมูลองค์ความรู้ฯ					
	1) จัดเวทีสรุปทบทวนและนำเสนอแผนจังหวัด (งวด1-2-3)	3 ครั้ง/150 คน	0	0	75,000	75,000
	2)ฝึกอบรม/ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกร	1,150 คน	0	230,000	0	230,000
	3)พัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้ฯ พัฒนาผู้ถ่ายทอด การพัฒนาจุดเรียนรู้ สานิตและแลกเปลี่ยนฯ	5 ศูนย์	240,000	0	0	240,000
	4) จัดมหกรรมเผยแพร่องค์ความรู้ตำบล และเสวนายกระดับการพัฒนา	23ตำบล/23 ชุด	0	0	115,000	115,000
	5) จัดเวทีเสวนาในการยกระดับการพัฒนาในระดับจังหวัด	1ครั้ง/1วัน /160คน	0	0	50,000	50,000

ที่	กิจกรรม	เป้าหมาย	จำนวนงบประมาณ (บาท)			
			งวด 1 (6 เดือน)	งวด 2 (6 เดือน)	งวด 3 (6 เดือน)	รวม (18 เดือน)*
	6) จัดเวทีสรุปทเรียนและนำเสนอแผนจังหวัด	1 ครั้ง/วัน/500 คน	0	0	200,000	200,000
	7) การจัดทำรายงานงวด (1 -2- 3)	3 ครั้ง/100 เล่ม	10,000	10,000	40,000	60,000
	รวม		921,400	651,400	927,200	2,500,000

**ข้อเสนอโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตข้าวโพดแบบครบวงจร ในพื้นที่
จังหวัดพิษณุโลก**

1. ชื่อโครงการ : โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตข้าวโพดแบบครบวงจร ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก
2. ผู้รับผิดชอบโครงการ : นางสาวรณดา เมืองพระฝาง(หัวหน้าโครงการ) และคณะกรรมการความร่วมมือจังหวัดพิษณุโลก
3. ระยะเวลาในการดำเนินงาน : 18 เดือน

4. หลักการและเหตุผล

ผลจากการดำเนินงานโครงการความร่วมมือเพื่อจัดการปัญหาความยากจน พัฒนาสังคมและสุขภาวะจังหวัดพิษณุโลกในช่วงปี 2551-2553 ที่ผ่านมา ชี้ให้เห็นถึงรายจ่ายที่สำคัญประการหนึ่งของครัวเรือน ที่นอกจากรายจ่ายในชีวิตประจำวันทั่วไปแล้ว คือ รายจ่ายในการประกอบอาชีพหลัก เช่น การเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์(พบว่าเพาะปลูกมากในแถบ อำเภอนครไทย ชาติตระการ) ซึ่งรายจ่ายด้านนี้เป็นรายจ่ายที่มีสัดส่วนสูงมากในรายการค่าใช้จ่ายทั้งหมด

ข้อมูลของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ในปี 2548 จังหวัดพิษณุโลกมีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งสิ้น 299,512 ไร่ และข้อมูลจากโครงการ “เครื่องมือการเรียนรู้และนโยบายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ 21 จังหวัด” พบว่าเกษตรกรได้ผลผลิตเฉลี่ย 561.20 กิโลกรัมต่อไร่ มีผลตอบแทน 3,165.17 บาทต่อไร่(เฉลี่ยกิโลกรัมละ 5.64 บาท) แต่ในขณะที่เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตที่สูงมาก- กรณีต้นทุนที่เป็นเงินสด รวม 2,752.26 บาทต่อไร่(เฉลี่ยกิโลกรัมละ 4.90 บาท) ซึ่งเกษตรกรจะได้กำไรสุทธิ 412.91บาทต่อไร่ และพบว่าหากคิดต้นทุนการผลิตกรณีรวมต้นทุนที่ไม่เป็นตัวเงินแล้ว พบว่าเกษตรกรจะมีต้นทุนรวม 3,645.97 บาทต่อไร่ ทำให้เกษตรกรขาดทุนสุทธิถึง 480.80 บาทต่อไร่

ตารางแสดง ต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรจังหวัดพิษณุโลก(เงินสดจ่ายจริง)

รายการ	ต้นทุนจากการวิเคราะห์ (บาท/ไร่)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	ร้อยละ
1. ต้นทุนผันแปร	2,744.19	812.03	3,556.22	97.54
1.1 ค่าวัสดุคูป	1,534.92	2.14	1,537.06	42.16
• ค่าเมล็ดพันธุ์	296.86	0.00	296.86	8.14
• ค่าปุ๋ยเคมี	1052.93	0.00	1052.93	28.88
• ค่าปุ๋ยคอก/ปุ๋ยอินทรีย์	35.81	2.14	37.95	1.04
• ค่ายาปราบศัตรูพืช	1.16	0.00	1.16	0.03
• ค่ายากำจัดวัชพืช	148.01	0.00	148.01	4.06

รายการ	ต้นทุนจากการวิเคราะห์ (บาท/ไร่)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	ร้อยละ
• ค่าอุปกรณ์การเกษตรและวัสดุอื่นๆ	0.16	0.00	0.16	0.00
1.2 ค่าแรงงาน	772.79	809.89	1,582.68	43.41
1) ค่าแรงงานในการปลูก	400.23	323.41	723.64	19.85
• เตรียมดิน	319.62	31.56	351.17	9.63
• ค่าแรงงานปลูก	46.50	111.77	158.27	4.34
• ดูแลรักษา	34.11	180.09	214.20	5.87
1.2 ค่าแรงเก็บเกี่ยว	372.56	486.48	859.04	23.5
1.3 ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ	436.48	0.00	436.48	11.9
• ดอกเบี้ยเงินกู้	118.59	0.00	118.59	3.25
• ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	30.52	0.00	30.52	0.84
• ค่าอาหาร	112.16	0.00	112.16	3.08
• ค่าน้ำมัน	164.61	0.00	164.61	4.51
• ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	10.61	0.00	10.61	0.29
ต้นทุนคงที่	8.07	81.67	89.74	2.46
• ค่าภาษีที่ดิน	• 0.79	0.00	0.79	0.02
• ค่าเช่าที่ดิน/ค่าเสียโอกาสที่ดิน	• 7.28	0.00	7.28	0.20
• ค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตร	• 0.00	81.67	81.67	2.24
ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท)	2,752.26	893.71	3,645.97	100.00
ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม (บาท/กิโลกรัม)	6.50			
ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม/ไร่)	561.20			
ราคาผลผลิตต่อกิโลกรัม (บาท/กิโลกรัม)	5.64			
ผลตอบแทนต่อไร่ (บาท/ไร่)	3,165.17			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตผันแปร (บาท/ไร่)	-480.802			

จากข้อมูลดังกล่าวนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก - สปภ.- สถาบันวิชาการ(สกว. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร) - ชุมชน เพื่อค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาการขาดทุนของเกษตรกร ข้าวโพดดังกล่าว โดยวิธีการลดต้นทุนด้วย “ปุ๋ยสั่งตัด” ซึ่งผลจากการทดลองนี้ พบว่าเกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต สามารถเพิ่มผลผลิตข้าวโพดได้เป็นอย่างดีและมีผลตอบแทนกำไรสุทธิที่สูงขึ้นอย่างน่าพอใจ(ดังตัวอย่างเกษตรกรที่ทดลองปลูกข้าวโพดด้วย ปุ๋ยสั่งตัด ในตำบลห้วยเหี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก) ดังนี้

ตัวอย่างเกษตรกรที่ทดลองปลูกข้าวโพดด้วย ปุ๋ยสั่งตัด ตำบลห้วยเหี้ย อำเภอนครไทย

จังหวัดพิษณุโลก

ปี 2551 เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตำบลห้วยเหี้ย อำเภอนครไทยประสบภาวะเป็นความยากจน อันเนื่องมาจากการขาดทุนในการปลูกข้าวโพด คือเกษตรกรจะได้ผลผลิตที่ได้เฉลี่ยต่อไร่ 600 กิโลกรัม แต่ต้นทุนการผลิต 4,731 บาท ในขณะที่รัฐบาลประกันราคาไว้ 7.10 บาทต่อกิโลกรัม ความชื้น 14.5% ถ้าขายต่อไร่ เมื่อคำนวณรายได้ของเกษตรกรพบว่า (ผลผลิตจำนวน 600 กก. X ราคาประกัน 7.10 บาท เท่ากับเกษตรกรมีรายได้ 4,260 บาทต่อไร่) เมื่อหักด้วยต้นทุนเกษตรกรก็ยิ่งขาดทุนอยู่ประมาณไร่ละ 471 บาทต่อไร่ ซึ่งในความเป็นจริงเกษตรกรยังไม่สามารถผลิตข้าวโพดความชื้น 14.5 ได้จึงทำให้เกษตรกรขายข้าวโพดได้จริงในราคา กิโลกรัมละ 4.10 บาท ที่ความชื้น 25% ดังนั้นรายได้ที่เกษตรกรขายข้าวโพดได้คือ (จำนวนผลผลิต 600 กก. X ราคา 4.10 บาท) 2,460 บาทต่อไร่) เกษตรกรขาดทุนจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2,271 บาทต่อไร่ จากข้อมูลพบว่าเกษตรกรในตำบลห้วยเหี้ยทั้งตำบลขาดทุน 8,304,672 บาทต่อรอบการผลิต

ที่ผ่านเกษตรกรได้พยายามต่อสู้ดิ้นรนเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาโดยการรวมตัวกันจัดทำข้อมูลประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจากข้อมูลดังกล่าวสู่เวทีการรายงานความก้าวหน้าโครงการความร่วมมือเพื่อจัดการปัญหาความยากจน พัฒนาสังคมสู่ภาวะจังหวัดพิษณุโลก และได้มีการเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่ต้นทุนการผลิตสูงที่เกษตรกรใช้ปุ๋ยมากและไม่รู้ธาตุอาหารของดิน ในพื้นที่ของตนเอง โดยใช้ปุ๋ยสั่งตัด

การเรียนรู้ “ปุ๋ยสั่งตัด” ปี พ.ศ. 2553

จากต้นทุนการปลูกข้าวโพดปี 2551-2552 ต้นทุนอยู่ที่ 3,856-5,146 บาท เพราะค่าปุ๋ยที่เคยใช้อยู่ประมาณ 80-125 กิโลกรัมต่อไร่ (ปุ๋ย 46-0-0 ราคา 800-1,400 บาท ต่อ 50 กก. 16-20-0 ราคา 960 บาท) พอมาทดลองใช้ปุ๋ยสั่งตัด อัตราการใช้ปุ๋ยสั่งตัดอยู่ที่ 61-64 กก.ต่อไร่ (ทั้งนี้การใช้ปุ๋ยจะขึ้นอยู่กับชนิดดินและธาตุอาหารในดินแต่ละแปลง) ปุ๋ยสั่งตัดมีสูตร 18-46-0 ราคา 1,000 บาท 0-0-60 ราคา 900 บาท 46-0-0 ราคา 640 บาท อัตราการใช้ปุ๋ยสั่งตัดในแปลงทดลองของดินทั้งฉัตร ที่มีค่าธาตุอาหารต่ำหมด ทั้ง N,P,K (ไนโตรเจน, ฟอสฟอรัส, โพแทสเซียม)

ปุ๋ยสูตร 18-46-0 อัตราการใช้ 9 กก. ต่อไร่ คิดเป็นเงิน กิโลกรัมละ 20 บาท เท่ากับ 180 บาท

ปุ๋ยสูตร 0-0-60 อัตราการใช้ 22 กก. ต่อไร่ คิดเป็นเงิน กิโลกรัมละ 18 บาท เท่ากับ 396 บาท

ปุ๋ยสูตร 46-0-0 อัตราการใช้ 30 กก. ต่อไร่ คิดเป็นเงิน กิโลกรัมละ 12.8 บาท เท่ากับ 384 บาท

รวมใช้ปุ๋ยไป 61 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นเงิน 960 บาท จากที่เคยจ่ายค่าปุ๋ย 2,000-2,600 บาท ข้อแตกต่างจากที่เคยได้ผลผลิตอยู่ไร่ละ 600 กก. ก็ได้ผลผลิตเพิ่มมาอยู่ที่ไร่ละ 1,100 กก. (ขาย 6.30 บาทต่อกิโลกรัมความชื้น 30%) เป็นเงิน 6,930 บาท จากต้นทุนผลิต 3,808 บาท เกษตรกรมีกำไรอยู่ไร่ละ 3,122 บาท

ตารางแสดงต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2553 ปุ๋ยสั่งตัด (ดินจตุรัส) แปลง นายหลุย ช่างเคหะ

ขั้นตอน	รายการ	ราคา/หน่วย	ราคา/ไร่/บาท	หมายเหตุ
1	ค่าไถตะ		600	ที่ลาดชัน
2	ค่าไถแปร		400	
3	ค่าเมล็ดพันธุ์ 888	1,650 บาท 14 กิโลกรัม	294	2.5 ก.ก. ต่อไร่
4	ค่าหยอด-ค่าทำร่องหยอด		130	
5	ค่ายาคุมหญ้า	180 บาท 1 ลิตร	60	
6	ค่าพ่นยาคุม		67	
7	ปุ๋ย 18-46-0, 0-0-60, 46-0-0	1,000 บาท, 900 บาท, 640 บาท	1,230	77 ก.ก.
8	ค่ายาฆ่าหญ้า	180 บาท 1 ลิตร	120	
9	ค่าเก็บข้าวโพด	กระสอบละ 25X28 ถุง	700	ผลผลิตอยู่ที่ 850ก.ก.
10	ค่าสี	1,000 ก.ก. 100 บาท	85	ความชื้น 16.5-17.5%
11	ค่าขนส่งนำไปขาย	1,000 ก.ก. 250 บาท	212	
	รวม		3,898	

ขายได้กิโลกรัมละ 8.50 บาท 850 กก.X8.50 บาท เกษตรกรจะมีรายได้จากการขายข้าวโพด 7,225 บาท เมื่อหักต้นทุนการผลิต 7,225บาท- 3,898บาท เกษตรกรจะได้กำไร 3,327 บาทต่อไร่

การปลูกข้าวโพดด้วยปุ๋ยสั่งตัด นับว่าเป็นการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาการขาดทุน และหนี้สินของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดได้ในระดับหนึ่ง แต่การเพาะปลูกข้าวโพดพบว่ามีอีกหลายกิจกรรมที่ยังเป็นปัญหาที่ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดยังคงมีต้นทุนการผลิตที่สูง และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังข้อมูลการปลูกข้าวโพดในอำเภอนครไทย อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นตอนการผลิต

- แหล่งทุนที่ใช้ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่กู้เงินเพื่อมาลงทุนจาก ธกส. รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตร กองทุนหมู่บ้าน และพบว่ามีเกษตรกรกู้เงินนอกระบบแต่มีจำนวนน้อย
- เมล็ดพันธุ์ ซื้อทุกครั้งที่ทำกรเพาะปลูกไม่สามารถเก็บเมล็ดไว้เพื่อเพาะปลูกได้ ส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ 888 ,NK
- ปฏิทินการเพาะปลูก พบว่าส่วนใหญ่ปลูกข้าวโพดหน้าฝน(ช่วงเดือนพ.ค.-พ.ย.) รองลงมาปลูกข้าวโพดหน้าแล้ง(ช่วงเดือนธ.ค.-ก.พ.)เฉพาะเกษตรกรที่มีพื้นที่ใกล้แหล่งน้ำและมีอุปกรณ์ระบบน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก และปลูกหลังการทำนา ดังนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ปลูกข้าวโพดหน้าฝนจะมีความเสี่ยงจากภาวะฝนแล้งมากกว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดหน้าแล้งเนื่องจากเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดหน้าแล้งสามารถควบคุมน้ำในการเพาะปลูกได้

- การปรับพื้นที่เพื่อเพาะปลูก พบว่ามีการไถเตรียมดิน 2 ครั้ง (ไถตะ ไถเปร) มีบางพื้นที่ที่ลาดชันเชิงเขาไม่สามารถไถได้จะใช้ยากำจัดวัชพืชแทน
- การใช้สารเคมี พบว่ามีการใช้สารเคมีเพื่อรอกันหลุด 1 ครั้ง, ยาคุมหญ้า 1 ครั้ง, ยาค่าหญ้า 1 ครั้ง
- การใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อการเจริญเติบโต พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยสูตร 46-0-0 ผสม 16-20-0 ตามความเคยชินที่ผ่านมา ซึ่งปัจจุบันได้มีการเรียนรู้การใช้ ปุ๋ยสั่งตัด และมีเกษตรกรที่มีความรู้สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้ 4 ตำบล 20 คน

ปัญหา/อุปสรรค คือ 1.ขาดความรู้ ความเข้าใจการเตรียมพื้นที่เพาะปลูก และความรู้เรื่องการวิเคราะห์ดินตลอดจนการให้ปุ๋ย 2.ไม่สามารถเก็บเมล็ดไว้เพื่อใช้เพาะปลูกได้จึงทำให้เกษตรกรต้องลงทุนซื้อเมล็ดในการเพาะปลูกทุกครั้ง 3.เกษตรกรส่วนใหญ่เผชิญกับความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติน้ำแล้ง-น้ำท่วม

ศักยภาพ/โอกาส คือ 1.ปัจจุบันได้มีการเรียนรู้การใช้ ปุ๋ยสั่งตัด และมีเกษตรกรที่มีความรู้สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้ 4 ตำบล 20 คนซึ่งสามารถขยายผลความรู้การเตรียมพื้นที่เพาะปลูก-วิเคราะห์ดิน-การใช้ปุ๋ยสั่งตัดในข้าวโพด 2.พบว่าในพื้นที่หลายตำบลเกิดกลไกความร่วมมือในการจัดการน้ำในระดับตำบล 3.พบว่าเกษตรกรในหลายพื้นที่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อซื้อปัจจัยในการผลิตเช่นเมล็ดพันธุ์, ปุ๋ย

เก็บเกี่ยวผลผลิต

- มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตอยู่ 2 วิธี คือ
 - วิธีที่ 1 เก็บทั้งฝักไม่ต้องสีโดยส่วนใหญ่นำไปขายที่แหล่งรับซื้อในท้องถิ่นเช่นตัวอำเภอ นครไทย มีบางที่ขายให้กับแหล่งรับซื้อในตำบล เช่นตำบลชาติตระการ ตำบลบ้านดง
 - วิธีที่ 2 ขายให้กับโรงงาน CP ข้าวโพดต้องคัดและต้องควบคุมความชื้น
 - การรวบรวมผลผลิตในการขาย พบว่าเกษตรกรต่างคนเก็บเกี่ยว ต่างคนต่างขายไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อรวมผลผลิตในการขาย
- ปัญหา/อุปสรรค** คือ 1.ไม่สามารถควบคุมความชื้น และราคาได้ และเกษตรกรยังไม่ได้ใส่ใจกับกฎเกณฑ์การควบคุมความชื้นที่สัมพันธ์กับราคาของผลผลิตอย่างจริงจัง เช่นเกษตรกรต้องการปลูกพืชซ้ำในที่เดิมจำเป็นต้องเร่งเก็บเกี่ยวทำให้ไม่สนใจเรื่องความชื้น 2.ยังขาดการส่งเสริมและการเรียนรู้ในการรวมกลุ่มเพื่อค้นหาความร่วมมือในการควบคุมความชื้นและการตกลงราคากับแหล่งรับซื้อ

การขาย และตลาด

- มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตอยู่ 2 วิธี คือ
 - วิธีที่ 1 เก็บทั้งฝักไม่ต้องสีโดยส่วนใหญ่นำไปขายที่แหล่งรับซื้อในท้องถิ่นเช่นตัวอำเภอ นครไทย มีบางที่ขายให้กับแหล่งรับซื้อในตำบล เช่นตำบลชาติตระการ ตำบลบ้านดง (ราคาปี 2554 ประมาณ กิโลกรัมละ 4 - 5 บาท)
 - วิธีที่ 2 ขายให้กับโรงงาน CP ข้าวโพดต้องคัดและต้องควบคุมความชื้น (ราคาปี 2554 ประมาณ กิโลกรัมละ 8 - 10 บาท)

- การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวโพด พบว่ามีกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด หมู่ที่ 2 ตำบลหนองกระเทียม อำเภอนครไทย ได้มีการนำซึ่งข้าวโพดมาทำถ่านอัดแท่งซึ่งมาเป็นทางเลือกด้านพลังงานทางเลือก และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแล้วยังสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้

ปัญหา/อุปสรรค 1. เกษตรกรยังไม่ได้ตระหนักถึงถึงความเสี่ยงความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของราคาซึ่งเป็นความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจ ในขณะที่ตลอดช่วงเวลาที่ทำการเกษตรในฤดูกาลหนึ่งๆ ตั้งแต่หยอดเมล็ดพันธุ์ การเพาะปลูก จนถึงการเก็บเกี่ยวเกษตรกรจำเป็นต้องประมาณการณ์ราคาผลผลิตขั้นต่ำจะเป็นเท่าไร ซึ่งเกษตรกรล้วนมีต้นทุนจากการลงทุน เช่นค่าเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย เครื่องมือ แรงงาน เกษตรกรจึงมีความเสี่ยง หากราคาขายผลผลิตต่ำกว่าการลงทุนก็จะทำให้เกิดการขาดทุน และเกิดภาวะหนี้สินตามมา 2. เกษตรกรยังขาดการส่งเสริม การสนับสนุน ให้ค้นหาช่องทางการตลาด การสร้างทางเลือกในการแปรรูปผลิตผล 3. เกษตรกรทำการเกษตรถือเป็นวิถีชีวิตมากกว่าอาชีพ เช่นเดียวกับวัฒนธรรมที่ตกทอดจากรุ่นหนึ่งสู่อีกหนึ่ง ในขณะเดียวกันการทำการเกษตรมีหลายสิ่งหลายอย่างที่เกษตรกรสามารถควบคุมได้ เช่นการเลือกชนิดพืชที่จะปลูก ซึ่งจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรให้สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ เกษตรกรเชิงธุรกิจได้

คณะทำงานและแกนนำโครงการความร่วมมืออำเภอด่านช้างพิษณุโลกเห็นถึงความสำคัญในการยกระดับการเรียนรู้ เรื่องการผลิตข้าวโพดที่สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อไร่ และเพิ่มรายได้ จนนำไปสู่การพึ่งตนเองแก้ไข ปัญหาความยากจน หนี้สิน และพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดได้ดีกว่าเดิม

ดังนั้น คณะทำงานและแกนนำโครงการความร่วมมืออำเภอด่านช้างพิษณุโลกจึงได้ร่วมกันพัฒนาข้อเสนอ โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตข้าวโพดแบบครบวงจร ในพื้นที่จังหวัด พิษณุโลก นี้ขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือแนวทางให้บรรลุผลตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นต่อไป

5. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้าง “องค์ความรู้” ในเรื่องการผลิตข้าวโพดเพื่อการค้าแบบครบวงจรที่สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อไร่ และเพิ่มรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อสร้างเสริมความสามารถของเกษตรกรข้าวโพดในการเป็นผู้ประกอบการให้มีประสิทธิภาพ (ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตต่อไร่ เพิ่มมูลค่าผลผลิต และการขาย)
- 3) เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างเกษตรกร-หน่วยงานราชการ-สถาบันวิชาการและองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีความสามารถในการประกอบการที่ดีได้

6. กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่เป้าหมาย :

เกษตรกรข้าวโพดที่อาสาเข้าร่วมการวิจัย จำนวนตำบลละ 20 ราย รวม 320 ราย ครอบคลุม 16 ตำบล (พื้นที่เดิม 12 ตำบล, พื้นที่ใหม่ 4 ตำบล) ใน 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอนครไทย 11 ตำบล, อำเภอชาติตระการ 4 ตำบล, อำเภอวัดโบสถ์ 1 ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับที่	รายชื่อตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน ประชากร	จำนวน ครัวเรือน	จำนวน ครัวเรือนที่ทำ การเกษตร	พื้นที่ปลูก พืชไร่ (ไร่)
1.อำเภอ นคร ไทย	1)ตำบลนครไทย	13	9,540	3,699	3,190	7,222
	2)ตำบลหนองกระเทียม	27	15,482	4,935	2,396	44,291
	3)ตำบลบ้านแยง	13	8,905	1,951	1,878	15,583
	4)ตำบลเนินเพิ่ม	19	11,315	2,754	2,557	27,336
	5)ตำบลนาบัว	15	8,268	2,109	1,640	4,068
	6)ตำบลนครชุม	8	2,768	815	658	1,918
	7)ตำบลน้ำกุ่ม	7	2,623	654	607	7,268
	8)ตำบลยางโกน	10	5,865	1,174	1,040	1,968
	9)ตำบลบ่อโพธิ์	13	7,158	1,724	1,614	13,578
	10)ตำบลบ้านพร้าว	10	6,738	1,575	1,016	13,176
	11)ตำบลห้วยเอี้ย	10	6,296	1,952	1,841	27,154
2.อำเภอชาติ ตระการ	12)ตำบลบ่อภาค	16	7,945	4,114	3,831	31,062
	13)ตำบลชาติตระการ	9	4,650	1,356	1,175	15,652
	14)ตำบลบ้านดง	16	7,930	2,760	1,188	57,922
	15)ตำบลท่าสะแก	9	5,246	1,721	1,624	16,234
3.อำเภอ วัด โบสถ์	16)ตำบลท่างาม	13	5,424	1,716	1,383	11,413
รวม 3 อำเภอ	16 ตำบล	208	115,253	35,009	28,432	295,845

พื้นที่ขยาย 2 อำเภอ 4 ตำบลประกอบด้วย

ลำดับที่	รายชื่อตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน ประชากร	จำนวน ครัวเรือน	จำนวน ครัวเรือนที่ทำ การเกษตร	พื้นที่ปลูก พืชไร่ (ไร่)
1.อำเภอชาติ ตระการ	1)ตำบลบ่อภาค	16	7,945	4,114	3,831	31,062

ลำดับที่	รายชื่อตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน ประชากร	จำนวน ครัวเรือน	จำนวน ครัวเรือนที่ทำ การเกษตร	พื้นที่ปลูก พืชไร่ (ไร่)
	2)ตำบลบ้านดง	16	7,930	2,760	1,188	57,922
	3)ตำบลท่าสะแก	9	5,246	1,721	1,624	16,234
2.อำเภอวัด โบสถ์	4)ตำบลท่างาม	13	5,424	1,716	1,383	11,413
รวม 2 อำเภอ	4ตำบล	54	26,545	10,311	8,026	100,397

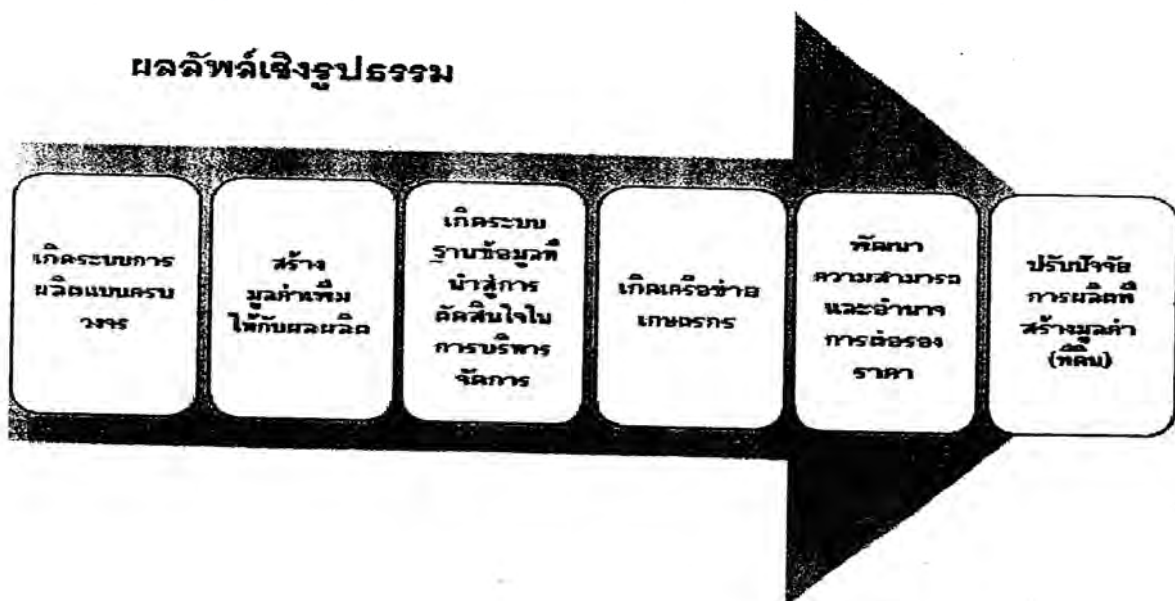
7..แนวทางดำเนินงานการวิจัย

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้าง "องค์ความรู้" ในเรื่องการผลิตข้าวโพดเพื่อการค้าแบบครบวงจรที่สามารถลดต้นทุนการผลิต
- 2) เพื่อศึกษาถึงกระบวนการจัดการปัจจัยเสี่ยงและการควบคุมปัจจัยเสี่ยงต่อระบบการผลิตและการจัดการของเกษตรกร(การตลาด ราคา ช่องทางการตลาด การต่อรองราคา อำนาจการต่อรอง การรวมกลุ่มเกษตรกร)
- 3) เพื่อสร้างศักยภาพชุมชนในการสร้างอำนาจการต่อรองราคาและเพื่อความสามารถระบบการจัดการให้เป็นผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพ
- 4) เพื่อเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนำผู้การแก้ไขปัญหาและสร้างการจัดการข้าวโพดครบวงจรที่มีประสิทธิภาพร่วมกัน

กระบวนการจัดการผลิต	กระบวนการเพิ่มช่องทางโอกาสทางการตลาด	กระบวนการสร้างศักยภาพเกษตรกรและอำนาจต่อรอง
-ลดต้นทุนการผลิต ปุ๋ยสั่งตัด -พัฒนาเมล็ดพันธุ์ -การจัดการที่ดินเพื่อเพิ่มมูลค่าการผลิต -พัฒนาศักยภาพเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการ -พัฒนาระบบข้อมูลบัญชีกำไร-ขาดทุน	-พัฒนาช่องทางการตลาด -พัฒนาการจัดการด้านราคา -พัฒนาการจัดการระบบขนส่ง -พัฒนาระบบการจัดการปัจจัยเสี่ยง	-พัฒนาการรวมกลุ่มเกษตรกร -พัฒนาระบบข้อมูลด้านราคากลาง -สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผู้ประกอบการ -สร้างศักยภาพอำนาจในการต่อรอง

ผลลัพธ์เชิงรูปธรรม

ในกระบวนการวิจัย ได้ให้ความสำคัญ ในการดำเนินการ คือ กระบวนการจัดการด้านการผลิต กระบวนการเพิ่มช่องทางการตลาด และกระบวนการสร้างศักยภาพเกษตรกรและอำนาจต่อรองราคา ด้วยทั้งสาม กระบวนการดังกล่าวจะมีการดำเนินงานโดยผ่านกิจกรรมในการแก้ไขปัญหา ดังเช่น กระบวนการจัดการการผลิต จะใช้วิธีการ ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต ปุ๋ยสั่งตัด พัฒนามลิตพันธุ์ การจัดการที่ดินเพื่อเพิ่มมูลค่าการผลิต พัฒนาศักยภาพเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการ พัฒนาระบบข้อมูลบัญชีกำไร-ขาดทุน กระบวนการเพิ่มช่องทางการตลาด จะใช้วิธีการ ได้แก่ การพัฒนาช่องทางการตลาด การพัฒนาการจัดการด้านราคา การพัฒนาการจัดการระบบขนส่ง การพัฒนาระบบการจัดการปัจจัยเสี่ยง กระบวนการสร้างศักยภาพเกษตรกรและอำนาจต่อรองราคา จะใช้วิธีการได้แก่ การพัฒนาการรวมกลุ่มเกษตรกรการพัฒนาบบข้อมูลด้านราคากลาง การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผู้ประกอบการ การสร้างศักยภาพอำนาจในการต่อรอง

ด้วยวิธีการและการสร้างการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทั้งสามกระบวนการนั้นสิ่งที่จะเกิดขึ้นในทางรูปธรรมที่สามารถจับต้องได้และสร้างองค์ความรู้ใหม่และการเรียนรู้ใหม่นั้น คือ การสร้างการผลิตที่ครบวงจร การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต การสร้างเครือข่ายเกษตรกรและการสร้างอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า การจัดการกับปัจจัยเสี่ยงหรือควบคุมปัจจัยเสี่ยง การสร้างระบบฐานข้อมูลการจัดการผลผลิตและระบบการจัดการแบบครบวงจร

ดังนั้นกิจกรรมที่นำสู่การบรรลุถึงวัตถุประสงค์โครงการหรือการวิจัยครั้งนี้ โดยการปฏิบัติการ 2 ส่วนหลัก ๆ คือ

1)การปฏิบัติการ เรียนรู้ข้าวโพดครบวงจร

2)การ “ประสาน สนับสนุน เอื้ออำนวย” โดยคณะทำงานโครงการระดับระดับจังหวัด

ดังมีรายละเอียดแนวทางย่อยดังต่อไปนี้

7.1 กิจกรรมดำเนินการปฏิบัติการ เรียนรู้ข้าวโพดครบวงจร

- 1) สร้างความเข้าใจเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของโครงการร่วมกันในหมู่แกนนำชุมชนหมู่บ้าน-ตำบล อปท.และภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงชักชวนเป้าหมายผลลัพธ์รูปธรรมร่วมกัน
- 2) คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วม “ปฏิบัติการ เรียนรู้ข้าวโพดครบวงจร” ตำบลละประมาณ 20ราย
- 3) ปฏิบัติการ

กิจกรรม	ความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการ
1) เวทีเรียนรู้เรื่องการเป็นผู้ประกอบการแบบครบวงจรการวางแผนการผลิต, การทำแผนงบประมาณกิจการและบัญชีกำไร-ขาดทุนเบื้องต้น	สถาบันวิชาการ(สถานป่มเพาะวิสาหกิจชุมชนมหาวิทยาลัยนเรศวร)
2) เวทีเรียนรู้กระบวนการขายการกำหนดราคาข้าวโพดในเชิงธุรกิจเช่น การขายล่วงหน้าเพื่อลดความเสี่ยงด้านราคา	เอกชน-พาณิชย์จังหวัด
3) สนับสนุนให้เกษตรกรวิเคราะห์ต้นทุน-กำไร ในการผลิตข้าวโพดทั้งช่วงก่อนทำการผลิตและหลังการจำหน่าย	คณะทำงานโครงการ
4) ค้นหาและทดลองการสร้างกลุ่ม/องค์กรเพื่อยกระดับการประกอบการ	คณะทำงานโครงการ

กิจกรรม	ความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการ
(ศึกษาดูงานกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ เช่นกลุ่มทำไร่ตำบลท่างาม อำเภอดงโขง)	
5) ขยายผลสร้าง "แปลงทดลองปุ๋ยสั่งตัด" 16 ตำบล เวทีสร้างความรู้ความเข้าใจ "ปุ๋ยสั่งตัด" ในการผลิตข้าวโพด มีขั้นตอนดังนี้ - ตรวจสอบข้อมูลชุดดิน - การเตรียมที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ - วิเคราะห์ธาตุอาหาร เอ็น-พี-เค ในดิน - ใช้ปุ๋ยตามคำแนะนำ - เวทีติดตาม-เรียนรู้	สปก - พัฒนาที่ดิน - สถาบันวิชาการ (มหาวิทยาลัยนเรศวร)- วิทยาการชุมชน(โครงการความร่วมมือเดิม
6) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดใช้เอง (ใช้พันธุ์ข้าวโพดที่เกษตรกรใช้ปกติ) ต่อยอดในพื้นที่ 4 ตำบล คือตำบลห้วยเหี้ย ตำบลนาบัว ตำบลเนินเพิ่ม และตำบลบ่อโพธิ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้ - ความเข้าใจ ความสำคัญและการตัดสินใจการผลิตเมล็ดพันธุ์ - เรียนรู้วิธีการผลิตเมล็ดพันธุ์ - การปลูก - การดูแลแปลงเมล็ดพันธุ์ (เช่น เรียนรู้เรื่องโรคและแมลงในข้าวโพด) - การตรวจแปลง (เช่น ลักษณะประจำพันธุ์ ต้นแท้-ต้นเทียม) - เวทีติดตามให้คำปรึกษา	ดร.รุ่งโรจน์ พิทักษ์ด้านธรรม จากภาควิชาปฐพีวิทยา คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และคณะ
7) เวทีเรียนรู้วิธีการจัดการดูแล การให้น้ำ วัชพืช โรค-แมลง และวิทยาการการเก็บเกี่ยวตลอดจนการจัดการควบคุมความชื้นในเมล็ด	
8) ค้นหาและทดลองนำผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากการผลิตข้าวโพดเช่น ชังข้าวโพดมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า	เกษตรกร - สถาบันวิชาการ - หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

- 4) สนับสนุนเวทีจัดทำแผนชุมชนด้านอาชีพต่อ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 5) สนับสนุนการเรียนรู้การบริหารจัดการความเสี่ยงโดย การวางแผนฟาร์มหรือการเลือกชนิดพืชที่จะปลูก
- 6) ติดตามสรุปผลการเปลี่ยนแปลง

7.2 กิจกรรมดำเนินงานระดับเครือข่าย 3 อำเภอ : ประสาน สนับสนุน เอื้ออำนวยและพัฒนาศักยภาพเพื่อหนุนเสริม
การปฏิบัติการของทีมตำบล

- 1) ประสานและสร้างเสริมเพื่อให้มี "ภาคีความร่วมมือ" ทั้งระดับจังหวัด และระดับตำบล
- 2) จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรกับภาคีต่างๆ และระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกรข้าม
ตำบล
- 3) รวบรวม หรือถอดบทเรียน "กรณีตัวอย่างที่ดี" พร้อมกับจัดทำสื่อ เผยแพร่สู่ตำบลเป้าหมาย ตำบลขยาย
ในจังหวัดจังหวัด
- 4) ติดตามสนับสนุน และติดตามผลลัพธ์รูปธรรมจากการดำเนินโครงการ

8. ผลที่คาดหวังจากการขับเคลื่อนงานและตัวชี้วัด

ผลที่คาดหวังจากการขับเคลื่อนงาน	ตัวชี้วัด
1. เกษตรกร- กลุ่มเกษตรกร มีความรู้การในการ ประกอบการอาชีพหลักของตนเอง แบบครบ วงจรอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ ความสามารถ ในการประกอบการอาชีพหลัก และมีรายได้และ ความมั่นคงทางอาชีพ	-มีความรู้และสามารถพัฒนาปัจจัยพื้นฐานการผลิต ดิน น้ำ -มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองด้านต้นทุนการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารกำจัดวัชพืช -มีความสามารถและแนวทางสร้างความร่วมมือในเรื่อง การตลาด (, ราคาที่เป็นธรรม)
2. สร้างการเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้อย่างรูปธรรม (ราคา)	-องค์กรเกษตรกรในการจัดการระบบการผลิตแบบครบ วงจรและจัดการระบบการขาย
3. สร้างเครือข่ายเกษตรกรการผลิตแบบครบวงจร	เกิดรูปแบบการต่อรองสินค้าภัยเครือข่ายกลุ่มทุน
4. สร้างอำนาจในการต่อรองราคาสินค้าให้กับ เกษตรกร	
5. เกิดระบบฐานข้อมูลการจัดการระบบการผลิต และการตลาดแบบครบวงจร	เกิดระบบฐานข้อมูลในการจัดการแปลงการผลิตและการ จัดการตลาดเพื่อลดปัจจัยเสี่ยง

9.งบประมาณ

แผนงาน	รายละเอียด	งบประมาณ
9.1 การปฏิบัติการเรียนรู้ข่าวโพศครบวงจร		
9.1.1 สร้างความเข้าใจปฏิบัติการเรียนรู้ข่าวโพศครบวงจร ในหมู่บ้านชุมชนหมู่บ้าน-ตำบล อปท.และภาคที่เกี่ยวข้อง รวมถึงชักชวนเป้าหมาย ผลลัพธ์บูรณาการร่วมกัน	เวทีระดับตำบล 16 ตำบล	ค่าบิลละ5,000บาท x 16 ตำบล = 80,000บาท
9.1.2 เรียนรู้เรื่องการเป็นผู้ประกอบการแบบครบวงจร,การทำแผนงบประมาณกิจการและบัญชีกำไร-ขาดทุนเบื้องต้น	เวทีระดับจังหวัด	ค่าอาหาร 100คน x180บาท x1มื้อ = 18,000 บาท ค่าอาหารว่าง 100คน x70บาท x2มื้อ = 14,000 บาท ค่าวิทยากรพร้อมค่าเดินทาง = 10,000 บาท ค่าเดินทาง 100บาทx 300บาท = 30,000 บาท วัสดุอุปกรณ์ = 3,000บาท รวม = 75,000 บาท
9.1.3 เวทีเรียนรู้กระบวนการขายการกำหนดราคาข่าวโพศในเชิงธุรกิจเช่นการขายล่วงหน้าเพื่อลดความเสี่ยงด้านราคา	เวทีระดับจังหวัด	ค่าอาหาร 100คน x180บาท x1มื้อ = 18,000 บาท ค่าอาหารว่าง 100คน x70บาท x2มื้อ = 14,000 บาท ค่าวิทยากรพร้อมค่าเดินทาง = 10,000 บาท ค่าเดินทาง 100บาทx 300บาท = 30,000 บาท วัสดุอุปกรณ์ = 3,000บาท รวม = 75,000 บาท
9.1.4 ค้นหาและทดลองการสร้างกลุ่ม/องค์กรเพื่อยกระดับการประกอบการ	เวทีระดับจังหวัด	ค่าอาหาร 100คน x180บาท x1มื้อ = 18,000 บาท ค่าอาหารว่าง 100คน x70บาท x2มื้อ = 14,000 บาท

แผนงาน	รายละเอียด	งบประมาณ
(ศึกษาดูงานกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ เช่นกลุ่มทำไร่ตำบลท่าวงมาอำเภอวัดโบสถ์)		ค่าวิทยากรพร้อมค่าเดินทาง = 10,000 บาท ค่าเดินทาง 100บาทx 300บาท = 30,000 บาท วัสดุอุปกรณ์ = 3,000บาท รวม = 75,000 บาท
9.1.5 สนับสนุนการวิเคราะห์ต้นทุน-กำไร ในการผลิตข้าวโพดทั้งช่วงก่อนทำการผลิตและหลังการจำหน่าย	เวทีระดับตำบล 16 ตำบล	ตำบลละ5,000บาท x 16 ตำบล = 80,000บาท
9.1.6 ขยายผลสร้าง "แปลงทดลองปลูกตัด" 16 ตำบล	○ การเตรียมที่ถูกต้อง และ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	ตำบลละ5,000บาท x 16 ตำบล = 80,000บาท
เวทีสร้างความเข้าใจ "ปลูกตัด" ในการผลิตข้าวโพด มีขั้นตอนดังนี้	○ ตรวจสอบข้อมูลชุดดิน	ตำบลละ5,000บาท x 16 ตำบล อุปกรณ์ตรวจชุดดิน 4,000บาทx 12ตำบล = 48,000บาท
	○ วิเคราะห์ธาตุอาหาร เอ็น-พี-เค ในดิน	ตำบลละ5,000บาท x 16 ตำบล = 80,000บาท
	○ ใช้ปุ๋ยตามคำแนะนำ	สนับสนุนแปลงทดลอง = 500,000บาท
	○ เวทีติดตาม-เรียนรู้	ตำบลละ5,000บาท x 16 ตำบล = 80,000บาท รวม = 868,000บาท
9.1.7 ทดลองผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดใช้เอง (ใช้พันธุ์ข้าวโพดที่เกษตรกรใช้ปกติ) ต่อยอดในพื้นที่ 4 ตำบล คือตำบลเหวี่ยง ตำบลนาบัว ตำบลเนินเพิ่ม	เรียนรู้ลักษณะต้นพันธุ์	ตำบลละ8,000บาท x 4 ตำบล = 32,000บาท
	เรียนรู้วิธีการปลูก	ตำบลละ8,000บาท x 4 ตำบล = 32,000บาท
	ทดลองปลูก	ตำบลละ8,000บาท x 4 ตำบล = 32,000บาท
	ลงแปลงดูลักษณะต้นพันธุ์(ต้นแท้-ต้น	ตำบลละ8,000บาท x 4 ตำบล = 32,000บาท

แผนงาน	รายละเอียด	งบประมาณ
แลพตำบลอโศก โดยมีขั้นตอนดังนี้	เตรียม)	
	เรียนรู้เรื่องโรค และแมลงในช่วงไฟด	ตำบลละ8,000บาท x 4 ตำบล = 32,000บาท
	เวทีติดตามให้คำปรึกษา	ตำบลละ8,000บาท x 4 ตำบล = 32,000บาท
		รวม = 192,000บาท
9.1.8การเรียนรู้วิถีการขาย การจัดการและควบคุมความชื้น	เวทีระดับจังหวัด	ค่าอาหาร 100คน x180บาท x1มื้อ = 18,000 บาท ค่าอาหารว่าง 100คน x70บาท x2มื้อ = 14,000 บาท ค่าวิทยากรพร้อมค่าเดินทาง = 10,000 บาท ค่าเดินทาง 100บาทx 300บาท = 30,000 บาท วัสดุอุปกรณ์ = 3,000บาท รวม = 75,000 บาท
9.1.9 เวทีเรียนรู้วิธีการจัดการดูแล การให้น้ำ วัชพืช โรค-แมลง และวิทยาการการเก็บเกี่ยวตลอดจนการจัดการควบคุมความชื้นในเมล็ด	ตำบลนำร่อง4 ตำบล	ตำบลละ8,000บาท x 4 ครั้ง = 128,000บาท
9.1.10 ค้นหาและทดลองนำผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากการปลูกข้าวโพดเช่น นำแกนข้าวโพดมาแปรรูปเป็นถ่านประสิทธิภาพสูง เป็นต้น(ตำบลนำร่อง 4 ตำบล)	เวทีเรียนรู้ระดับตำบล	ตำบลละ8,000บาท x 4 ตำบล = 32,000บาท
	ทดลอง	ตำบลละ8,000บาท x 4 ตำบล = 32,000บาท

แผนงาน	รายละเอียด	งบประมาณ
9.1.11 สนับสนุนเวทีจัดทำแผนชุมชนด้านอาชีพต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เวทีระดับตำบล 16 ตำบล	ตำบลละ 5,000 บาท x 16 ตำบล = 80,000 บาท
9.1.12 สนับสนุนการเรียนรู้การบริหารจัดการความเสี่ยงโดย การวางแผนผังพาร์หรือ การเลือกชนิดพืชที่จะปลูก	เวทีระดับตำบล 16 ตำบล	ตำบลละ 5,000 บาท x 16 ตำบล = 80,000 บาท
9.1.13 ติดตามสรุปผลการเปลี่ยนแปลง	เวทีติดตามระดับตำบล 4 ครั้ง	ตำบลละ 4,000 บาท x 16 ตำบล x 4 ครั้ง = 256,000 บาท
รวม งบประมาณหมวด 6.1ทั้งสิ้น 2,228,000 บาท		
9.2 แนวทางดำเนินงานระดับเครือข่าย 3 อำเภอ : ประสาน สนับสนุน เอื้ออำนวยและพัฒนาศักยภาพเพื่อหนุนเสริมการปฏิบัติการของทีมตำบล		
9.2.1 ประสานและสร้างเสริมเพื่อให้มี "ภาคีความร่วมมือ" ทั้งระดับจังหวัด และระดับตำบล		2,000 บาท x 18 เดือน = 36,000 บาท
9.2.2 จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรกับภาคีต่างๆ และระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกรข้ามตำบล	ระดับจังหวัด	ค่าอาหาร 100 คน x 180 บาท x 1 มื้อ = 18,000 บาท ค่าอาหารว่าง 100 คน x 70 บาท x 2 มื้อ = 14,000 บาท ค่าวิทยากรพร้อมค่าเดินทาง = 10,000 บาท ค่าเดินทาง 100 บาท x 300 บาท = 30,000 บาท วัสดุอุปกรณ์ = 3,000 บาท รวม = 75,000 บาท
9.2.3 รวบรวม หรือถอดบทเรียน "กรณีตัวอย่างที่ดี" พร้อมกับจัดทำสื่อ		= 50,000 บาท

แผนงาน	รายละเอียด	งบประมาณ
เผยแพร่สู่ตำบลเป้าหมาย ตำบลขยาย ในจังหวัดจันทบุรี		
9.2.4 ติดตามสนับสนุน และติดตาม ผลลัพธ์รูปธรรมจากการดำเนิน โครงการ	ประชุมทีมงานคณะทำงานระดับจังหวัด 4 เดือนต่อ1ครั้ง	20,000บาท x 4ครั้ง = 80,000บาท
รวม งบประมาณหมวด 6.2 ทั้งสิ้น 241,000บาท		
9.3 บริหารจัดการ		
9.3.1 ค่าตอบแทน	หัวหน้าโครงการ	9,000บาท x 18เดือน = 162,000บาท
	การเงิน-บัญชี /ธุรการ	4,000บาทx 18เดือน = 72,000บาท
	ค่าประสานงาน -โทรศัพท์	2,000บาทx 18เดือน = 36,000บาท
	ค่าอุปกรณ์	2,000บาทx 18เดือน = 36,000บาท
รวม งบประมาณหมวด 6.3 ทั้งสิ้น 306,000บาท		
รวม งบประมาณทั้งโครงการ 2,750,000บาท		

ข้อเสนอโครงการจังหวัดชัยนาท

1. **โครงการ :** สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดชัยนาท
2. **ผู้รับผิดชอบโครงการ** นายวันชัย เลิศฤทธิ์
ประธานเครือข่ายภาคีความร่วมมือเพื่อการพัฒนาตำบลเข้มแข็งจังหวัดชัยนาท
3. **สถานที่ตั้งโครงการ** 235 หมู่ 1 ตำบลเขาท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท 17000
โทรศัพท์/โทรสาร 056-415272 มือถือ 089-9612715
4. **ระยะเวลาดำเนินการ** จำนวน 18 เดือน (มกราคม 2555-มิถุนายน 2556)
5. **งบประมาณโครงการ** 3,189,000 บาท (สามล้านหนึ่งแสนแปดหมื่นเก้าพันบาทถ้วน)
งบประมาณจาก สกว. 2,500,000 บาท งบประมาณจากภาคีฯ 689,000 บาท

6. **หลักการและเหตุผล**

การจัดการปัญหาความยากจน ของโครงการความร่วมมือเพื่อจัดการปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะแบบบูรณาการ จังหวัดชัยนาท เน้น “ การแก้จนโดยใช้ระบบการจัดการแบบบูรณาการ” ให้คนในชุมชนสามารถกำหนดชีวิต กำหนดอนาคตของตนเองจากฐานทรัพยากรท้องถิ่นที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ผ่านการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ในการสร้างระบบการจัดการตั้งแต่ระดับครัวเรือนไปสู่การจัดการระดับท้องถิ่นด้วยการทำบัญชีครัวเรือนดำเนินการโดยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาตำบลเข้มแข็งจังหวัดชัยนาท ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 234 หมู่บ้าน 21 ตำบล รวม 8 อำเภอ ซึ่งมีกระบวนการทำงานโดยสังเขปประกอบด้วย การสำรวจข้อมูลและทุนเดิม เช่น แกนนำกลุ่ม เครือข่าย แหล่งเรียนรู้ การสร้างความเข้าใจระหว่างทีมงานและกลไกประสานงาน, การพัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการทำงานและอบรมวิทยากร การจัดเวทีสร้างความเข้าใจระดับ หมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ การสำรวจและเก็บข้อมูลครัวเรือน (บัญชีรายรับ-รายจ่าย), การวิเคราะห์ ถอดบทเรียนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน, การจัดทำแผนชุมชนและประชาพิจารณ์ในระดับ หมู่บ้าน และตำบล และการบูรณาการแผนชุมชนเข้ากับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ผลจากการดำเนินโครงการนอกจากได้ข้อมูลครัวเรือนและแผนชุมชน รวม 21 ตำบลแล้ว ยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญภายในชุมชน

ก) ในระดับครอบครัว ครัวเรือนที่ลงบันทึกรายรับ-รายจ่ายครัวเรือน ได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในครอบครัว (พ่อแม่ลูก) ตั้งแต่เริ่มต้นลงบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ 1 เดือนก็จะเกิดความรู้สึกรู้กับข้อมูลที่เห็นด้วยตัวเองทันที เมื่อบันทึกติดต่อกันหลายๆ เดือน นำข้อมูลที่ได้ในเดือนละเดือนมาเปรียบเทียบก็ทำให้ครอบครัว มองเห็นการดำเนินชีวิตของตนเอง โดยเฉพาะรายรับรายจ่ายด้านการประกอบอาชีพซึ่งในช่วงระยะเริ่มต้นลงทุนจนกระทั่งเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้ตนเองได้รู้จักว่า **คุ้มทุนหรือไม่** รายได้ที่ได้รับมาควรจัดสรรการใช้จ่ายอย่างไร ซึ่งจะเกิดการ **ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม**ในการใช้จ่ายไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยลดสิ่งที่ฟุ่มเฟือยลง หรือลด **ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น** ทำให้ครัวเรือนมีการ **ออมเกิดขึ้น**และรู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี นอกจากนี้ยังมีหลายๆ ครัวเรือน ที่เมื่อจัดทำบัญชีครัวเรือนแล้วสามารถ **ลดหนี้**ที่สะสมมาได้ หรือบางครอบครัวสามารถ **ปลดหนี้** ภายในระยะ 2-3 ปี ในการเข้าร่วมโครงการฯ

ข) ในระดับหมู่บ้าน การนำข้อมูลรายรับรายจ่ายครัวเรือนที่เก็บได้ มารวบรวมสรุปวิเคราะห์ในภาพรวมของหมู่บ้านทำให้ได้เห็นสภาพความเป็นจริงของชุมชน และทุกๆ คนในหมู่บ้านได้ใช้ข้อมูลร่วมกันค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาที่แท้จริงของหมู่บ้านจึงทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน พร้อมหาทางออกของปัญหา จึงเกิดแผนงานหรือโครงการย่อยที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของคนในชุมชน นอกจากนี้ข้อมูลครัวเรือน ทำให้ชุมชนสามารถได้เรียนรู้ และสามารถวิเคราะห์แผนงานที่ได้ว่าแผนงานใดที่ชุมชนสามารถทำเองได้ก็จะทำ แผนงานใดที่จะต้องทำร่วมกับหน่วยอื่นๆ และแผนงานใดที่รัฐควรต้องทำให้

ค) ในระดับตำบล

- เกิดตำบลเข้มแข็ง โดยมีตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการตำบลและแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ มีการประชุมพูดคุยกันสม่ำเสมอ มีฐานข้อมูลเพื่อประกอบการเรียนรู้ และตัดสินใจ มีการประสานแผนทำงานร่วมกับ อปท. มีการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น มีการเมืองภาคพลเมือง และมีการสรุปบทเรียนร่วมกัน
- จากข้อมูลบัญชีครัวเรือน คณะกรรมการตำบล/ชุมชน ได้นำข้อมูลบัญชีครัวเรือนของแต่ละหมู่บ้านมา รวมเป็นข้อมูลของตำบล แล้วร่วมกันวิเคราะห์ทำให้ได้เห็นสภาพความเป็นจริงของตำบล ซึ่งทุกหมู่บ้านได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลร่วมกัน จากนั้นทำการรวบรวมแผนชุมชนแต่ละหมู่บ้าน มาจัดทำเป็นแผนชุมชนระดับตำบล พร้อมทั้งร่วมกันวิเคราะห์แผนของแต่ละหมู่บ้านที่เป็นประเด็นร่วมและเป็นปัญหาเร่งด่วน เพื่อดำเนินกิจกรรมการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับคนในตำบล ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมในรูปแบบเครือข่ายระดับตำบล อันเป็นความต้องการของชาวบ้านที่ต้องการแก้ไขปัญหา จึงร่วมมือกันดำเนินงานในกิจกรรม "เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ขยายโอกาส" นำสู่วิสาหกิจชุมชน โดยการทำงานเริ่มต้นทำแบบ 3 ขา คือ ชาวบ้านร่วมลงทุน/ทุนเดิมที่มีอยู่ (เช่น โรงผลิตปุ๋ย โรงสี ฯลฯ) สำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย ด้านเงินทุนและความรู้ อปท.ด้านงบประมาณ (เงินทุน) ในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนระดับตำบล 4 ประเด็น ได้แก่

1. ประเด็นปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ จำนวน 8 ตำบล
2. ประเด็นกองทุนข้าวสาร จำนวน 7 ตำบล
3. ประเด็นเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน 3 ตำบล
4. ประเด็นผักปลอดภัย จำนวน 3 ตำบล

โดยสรุปผลการดำเนินงาน/การเปลี่ยนแปลงสำคัญที่เกิดขึ้นในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา

1. ชาวบ้านเกิดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ ด้วยการใช้ข้อมูล ส่งผลให้การคิด วิเคราะห์เป็นระบบมากขึ้น และตระหนักในการพัฒนาสถานการณ์ด้วยข้อมูลที่สามารถอ้างอิงได้
2. เกิดกิจกรรมการแก้ปัญหาคความยากจนที่เป็นประโยชน์ที่มาจากพัฒนาข้อมูล การคิด วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ และการตัดสินใจของชาวบ้านเอง โดยการสร้างรูปธรรมทางเลือกในการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยกิจกรรมที่มาจากฐานการผลิตและประสบการณ์ของชุมชนในเรื่องการเกษตร เช่น กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ กลุ่มเมล็ดพันธุ์ข้าว กองทุนข้าวสาร กลุ่มผักปลอดภัย ตำบลเข้มแข็ง(โดยทั่วไปประสบการณ์อยู่ในระยะเริ่มต้น)

3. ชาวบ้านได้ทำในสิ่งที่ไม่เคยทำ เช่น การบริหารจัดการกลุ่ม เช่น กองทุนข้าวสาร เปลี่ยนจากคนซื้อเป็นคนขาย

4. ชาวบ้านเกิดการสังสมประสบการณ์จากการทำจริง มีบทเรียนในการแก้ปัญหาในการทำงานร่วมกันของกลุ่ม โดยสามารถวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอแนวทางแก้ไขและพัฒนาการทำงานต่อไปในอนาคตได้ด้วยตนเอง

5. เกิดแกนนำหรือผู้นำชาวบ้าน/เกษตรกรที่มีจิตสำนึกและปฏิบัติการในการพัฒนาเพื่อส่วนรวม

6. กลุ่มและการทำงานของกลุ่มต่างๆ เริ่มเป็นที่รู้จักแก่เกษตรกรในที่ต่างๆ หน่วยงานสาธารณสุข

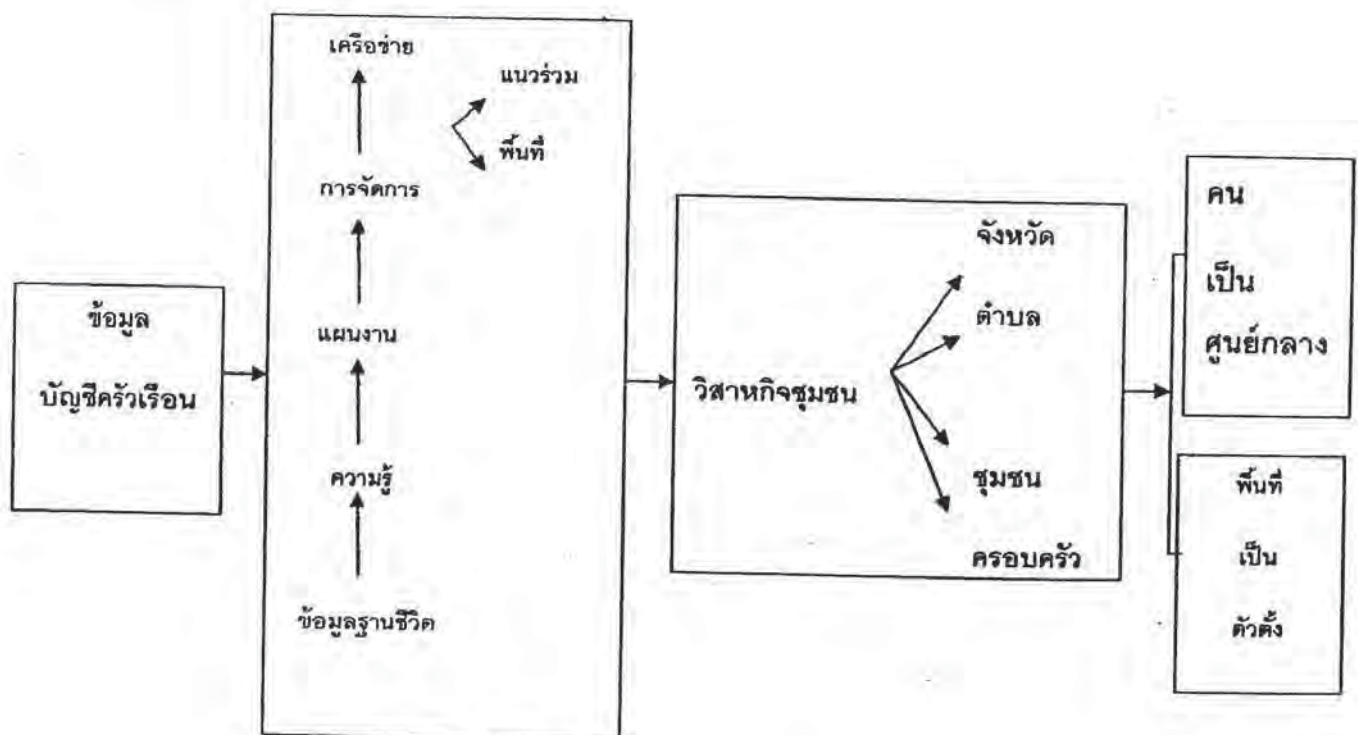
7. เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ ข้อมูลของพื้นที่โดยชาวบ้านเอง เช่น มีการบันทึกการทำงาน ข้อมูลกิจกรรมที่สำคัญ การจัดทำรายงานต่างๆ

8. เกิดกระแสความตื่นตัวของชาวบ้านในชุมชน ปัญหาความยากจน การวิเคราะห์ที่มา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยการพัฒนาทางเลือกในรูปแบบ/ประเด็นงานต่างๆ

9. เกิดการมีส่วนร่วมของชาวบ้านและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการเข้ามาร่วมกัน คิด ทำ เพื่อจัดปัญหาความยากจน

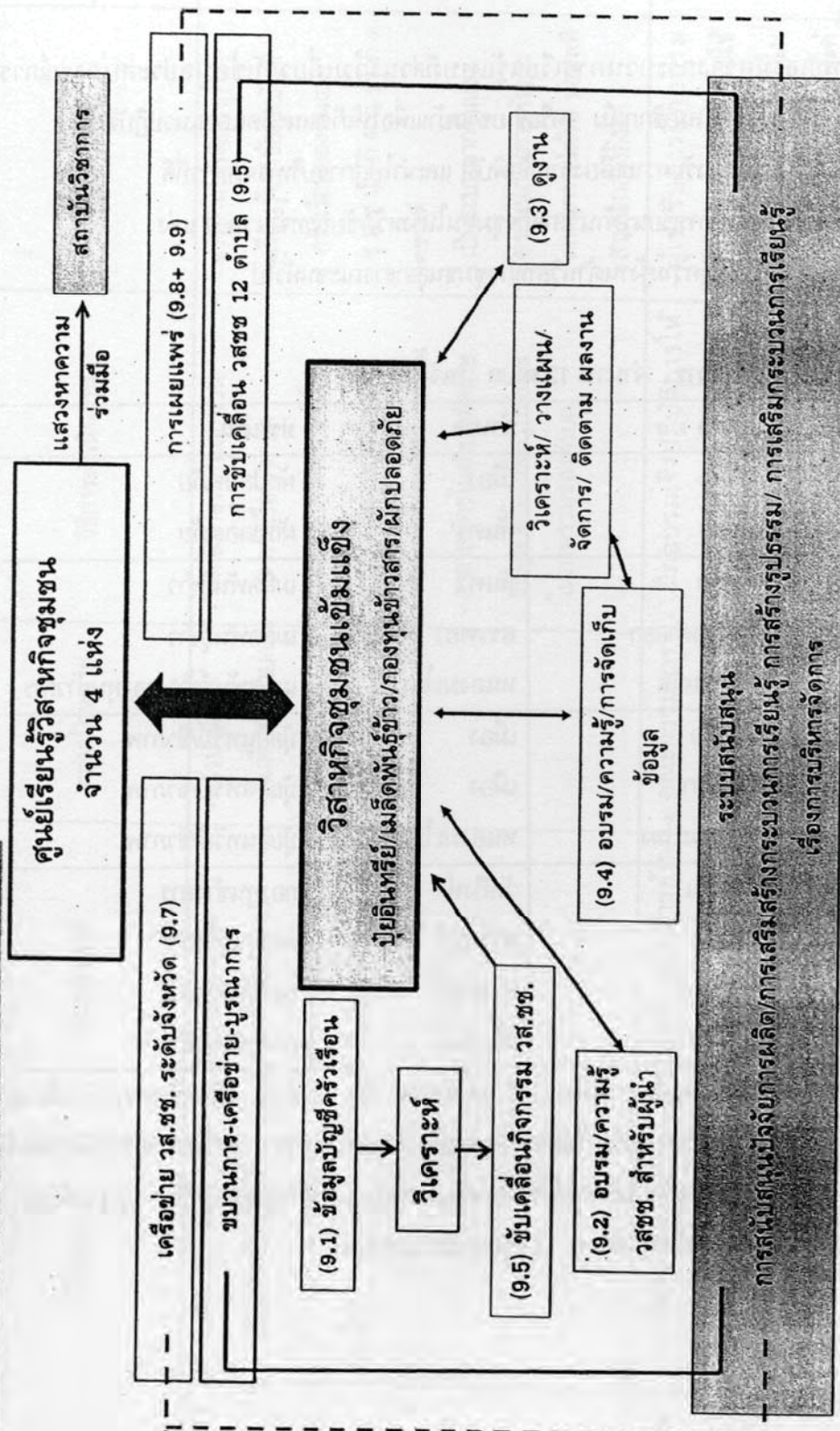
10. ชาวบ้านที่เข้าร่วมการดำเนินงานในโครงการได้รับความสุขทางจิตใจ มีความภูมิใจที่ตนเองได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการบวนการพัฒนาเพื่อจัดปัญหาความยากจนเพื่อชุมชน ส่งผลให้ชาวบ้านในชุมชนมีทางเลือกและพึ่งตนเองได้มากขึ้น เช่น ได้ซื้อข้าวสารในราคาถูก มีผักปลอดภัยในการบริโภค มีเมล็ดพันธุ์ข้าวในราคาถูกไว้เพาะปลูก ได้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพและสารสกัดชีวภาพต่างๆทดแทนปุ๋ยเคมีที่มีราคาแพงและเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

แผนภาพการสร้างปฏิบัติการในพื้นที่

จากบทเรียนการทำงานเพื่อจัดปัญหาความยากจนของชุมชนในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ในประเด็นงานต่างๆ ได้แก่ ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ กองทุนข้าวสาร เมล็ดพันธุ์ข้าว ผักปลอดภัย รวมทั้งตำบลเข้มแข็ง เพื่อนำสู่การกำหนดทิศทางในอนาคตที่ชัดเจน กลุ่มผู้นำเกษตรกร สมาชิกเกษตรกร ตลอดจนเจ้าหน้าที่นักพัฒนาและเครือข่ายองค์กรภาคีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ มีความมั่นใจในการก้าวต่อไปในการที่จะยกระดับการพัฒนาให้บรรลุผลในการจัดปัญหาความยากจน รวมทั้งสร้างความร่วมมือในการพัฒนารูปธรรมทางเลือกให้เกิดความยั่งยืน โดยมีเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือเพื่อจัดปัญหาความยากจน โดยชาวบ้านในชุมชนจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการ “พึ่งตนเองได้” ในการทำมาหากินและดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในชุมชน

แนวทางในการดำเนินงานโครงการ

7. วัตถุประสงค์ของโครงการ:

1. เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานวิสาหกิจชุมชนของชาวบ้าน (ปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ, กองทุนข้าวสาร, เมล็ดพันธุ์ข้าว, ผักปลอดภัย) ภายใต้โครงการความร่วมมือฯ ไปสู่เป้าหมาย “พึ่งตนเองได้”
2. เพื่อเสริมสร้างกระบวนการทำงานที่สอดคล้องและตอบสนองกับปัญหาความต้องการและทางเลือกใหม่ของชุมชนท้องถิ่น
3. เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับข้อมูลประสบการณ์การทำงานด้านวิสาหกิจชุมชน ให้กับผู้นำ สมาชิกกลุ่ม เครือข่ายชาวบ้านเพื่อให้เกิดแนวคิดและแนวปฏิบัติ ตลอดจนการปรับวิถีการผลิต เพื่อรองรับความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และนำไปสู่การบริหารจัดการที่ดี
4. เพื่อให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ด้านวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาทจำนวน 4 แห่ง
5. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านวิสาหกิจชุมชนสู่สาธารณะชนทั่วไป

8. พื้นที่เป้าหมายของโครงการ : จำนวน 12 ตำบล ในจังหวัดชัยนาท

ที่	ตำบล	อำเภอ	ประเด็น
1	ท่าชัย	เมือง	ผักปลอดภัย
2	ห้วยยูง	หันคา	ผักปลอดภัย
3	หันคา	หันคา	เมล็ดพันธุ์ข้าว
4	โพนางคำออก	สรรพยา	เมล็ดพันธุ์ข้าว
5	สะพานหิน	หนองมะโมง	เมล็ดพันธุ์ข้าว/กองทุนข้าวสาร
6	นางลือ	เมือง	ปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ
7	เสือโฮก	เมือง	ปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ
8	หนองมะโมง	หนองมะโมง	ปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ
9	วังหมัน	วัดสิงห์	กองทุนข้าวสาร
10	บางซุด	สรรคบุรี	กองทุนข้าวสาร
11	เทียงแท้	สรรคบุรี	กองทุนข้าวสาร
12	ท่าฉนวน	มโนรมย์	กองทุนข้าวสาร

หมายเหตุ พื้นที่การดำเนินงานโครงการเดิม 21 ตำบล แต่ทำนาร่อง 12 ตำบล เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนารูปธรรมทางเลือกให้เกิดความยั่งยืน โดยมีเป้าหมาย การสร้างความร่วมมือเพื่อจัดปัญหาความยากจน โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกตำบลนาร่อง 1.) มีกิจกรรมต่อเนื่อง 2.) มีข้อมูล 3.) ความร่วมมือของท้องถิ่นท้องถิ่น 4.) ชุมชนมีความพร้อม

9. กิจกรรมของโครงการ :

ที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการดำเนินงาน	ผลที่เกิดขึ้น	กรอบการทำงาน ตาม วัตถุประสงค์ของโครงการ				
						7.1	7.2	7.3	7.4	7.5
9.1.	- การส่งเสริมการทำ บัญชีครัวเรือนให้กับ ชาวบ้านอย่าง ต่อเนื่อง	- เพื่อใช้ชาวบ้านได้เกิด กระบวนการพัฒนาการ เรียนรู้ด้วยการใช้ข้อมูล บัญชีครัวเรือน	- ชาวบ้านใน พื้นที่ 12 ตำบล จำนวน 600 ครัวเรือน	- จัดเลือกชาวบ้านจำนวน 50 ครัวเรือน/ตำบล - นำแบบบัญชีครัวเรือนให้ ชาวบ้านได้จัดบันทึกอย่าง ต่อเนื่องจำนวน 12 เดือน - อาสาสมัครในตำบลจัดเก็บ ข้อมูล พร้อมส่งสรุปข้อมูล ในภาพรวมของตำบล	- ชาวบ้านได้พัฒนาการ เรียนรู้จากข้อมูลบัญชี ครัวเรือนของตนเอง - ชุมชนเกิดการคิด วิเคราะห์ เป็นระบบมากขึ้นและ ตระหนักในการพัฒนา สถานการณ์ด้วย ข้อมูลที่ สามารถอ้างอิงได้		✓			
9.2.	- การอบรมให้ความรู้ แก่ ผู้นำกลุ่มเกี่ยวกับการ พัฒนาอาชีพ ที่สามารถ	- เพื่อเพิ่มทักษะในการด้าน การ บริหารจัดการและการตลาด ในเชิงธุรกิจเพื่อการพัฒนา แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 4	- คณะกรรมการ กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน ได้แก่ ปุ๋ยอินทรีย์/ กองทุนข้าวสาร/	- ผู้ประกอบการเชิงปฏิบัติการให้ ความรู้ กับ เกี่ยวกับการจัดการ วัตถุดิบ การผลิต การตลาด การเงิน การบัญชี การพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ และการ	- ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ ในการบริหารจัดการใน กิจกรรมของกลุ่มตนเองได้ อย่างมีประสิทธิภาพและ	✓		✓		

ของผู้ประกอบการ ด้าน วิสาหกิจชุมชน	ประเด็น ให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มมากขึ้น	เมล็ดพันธุ์ข้าว/ผัก ปลอดภัยจำนวน 12 กลุ่มๆ ละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน	จัดการทั่วไป จำนวน 2 รุ่นๆละ 30 คนระยะเวลาอบรมรุ่นละ 2 วัน	เป็นระบบมากยิ่งขึ้น			
9.3. - การศึกษาดูงาน ต้นแบบงานวิสาหกิจ ชุมชนที่ ประสบ ผลสำเร็จพร้อม กับ ปัญหาอุปสรรคใน การทำงาน	- เพื่อให้คณะกรรมการกลุ่มฯ ได้ศึกษาเรียนรู้การ ดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนที่ประสบ ผลสำเร็จ นำมาเป็นแนวทาง ในการดำเนินงานในพื้นที่	- คณะกรรมการ กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนได้แก่ ปุ๋ย อินทรีย์/ กองทุนข้าวสาร/ เมล็ดพันธุ์ข้าว/ ผักปลอดภัย จำนวน 12 กลุ่มๆ ละ 5 คน รวม ทั้งสิ้น 60 คน	- นำคณะกรรมการกลุ่มฯ ไป ศึกษา ดูงานด้านวิสาหกิจ ชุมชน จำนวน 2 วัน	- คณะกรรมการกลุ่มฯ สามารถนำความรู้ที่ได้ จากการศึกษาดูงาน นำมาใช้ เป็นแนวทางในการ ดำเนินงานของตนเองได้	✓		
9.4. - การสำรวจ/จัดเก็บ ข้อมูลด้านการผลิต/ การตลาด และจัดเวที วิเคราะห์/ สังเคราะห์ ข้อมูล	- เพื่อให้ชุมชนมีข้อมูลด้าน วิสาหกิจชุมชน นำมาสร้าง การ เรียนรู้ การตัดสินใจ และ ปรับปรุง วิธีการผลิต เพื่อนำไปสู่การ	- ชาวบ้านในพื้นที่ เป้าหมาย จำนวน 12 ตำบลๆ ละ 100 ราย	- ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ไป สำรวจ ข้อมูลด้านวิสาหกิจชุมชน - จัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ ตำบลละ 100 ชุด - สรุปวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา	- เครือข่าย มีข้อมูลด้าน วิสาหกิจชุมชน สามารถ นำมาใช้ในการวางแผน วิสาหกิจชุมชนได้ อย่างเป็นระบบและมี ประสิทธิภาพ	✓		

			วางแผนวิสาหกิจชุมชนได้ อย่างเป็นระบบและมี ประสิทธิภาพ		ศึกษา เรียนรู้และวางแผนการพัฒนา กลุ่มต่อไป					
9.5.	สนับสนุนการขับเคลื่อน กิจกรรมด้านวิสาหกิจ ชุมชน จำนวน 12 ตำบล ในโครงการ									
9.5.1. การจัดเวทีสร้าง การเรียนรู้ ข้อมูล แบบรอบด้าน (บั ญ ชี ครัวเรือน เพื่อสร้างการ เปลี่ยนแปลง/ ข้อมูล ด้าน การ ผลิ ต / การตลาด ฯลฯ)	- เพื่อให้ชุมชนได้เกิดการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ข้อมูลที่ดี จัดเก็บ นำไปสู่วาง แผนการพัฒนากลุ่มและ วางแผนพัฒนาชุมชนได้	- คณะกรรมการ ระดับตำบล จำนวน 12 ตำบล	- คณะกรรมการตำบล จัด ประชุม ประจำเดือน เพื่อปรึกษาหารือ ใน การดำเนินงานและนำข้อมูล ที่จัดเก็บได้มาสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกัน	- ชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยน และเรียนรู้ข้อมูล ซึ่ง สามารถนำไปสู่การวาง แผนการพัฒนากลุ่มและ วางแผนพัฒนาชุมชนได้	✓	✓	✓			

9.5.2. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ	- เพื่อสนับสนุนการดำเนินการระดับตำบล ในพัฒนาชุมชนของตนเอง เช่น งบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์/ ความรู้/ข่าวสาร/สถานที่/ บุคลากร ฯลฯ	- คณะกรรมการระดับตำบล จำนวน 12 ตำบล	- คณะกรรมการและคณะทำงานระดับจังหวัด/คณะกรรมการระดับตำบล ประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ตลอดจนบุคคลทั่วไป เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่	- เกิดภาคีความร่วมมือต่างๆ เพื่อสนับสนุนชุมชนในการดำเนินงานการพัฒนาพื้นที่	✓	✓	✓	✓	✓
9.5.3. การพัฒนาด้านการ บรรจุกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้	- เพื่อให้กลุ่มฯ มีบรรจุกิจกรรมที่เหมาะสมในการทำการตลาดกับกลุ่มลูกค้าของตนเอง	- กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 12 กลุ่ม	- สนับสนุนวิชาการด้านบรรจุภัณฑ์ให้แก่กลุ่มฯ	- กลุ่มฯ มีความรู้และบรรจุกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้า ทำให้สามารถเพิ่มช่องทางการตลาดได้	✓				
9.6. สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ (แหล่งเรียนรู้ชุมชน) ในงานวิสาหกิจชุมชน									
9.6.1. การจัดทำระบบข้อมูลเอกสารรวบรวมองค์	- เพื่อศูนย์การเรียนรู้ด้านวิสาหกิจชุมชน มีข้อมูลเอกสารสื่อต่างๆ ใช้ในการ	- ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจำนวน 4 แห่ง ประเด็นละ	- สนับสนุนให้ศูนย์การเรียนรู้ด้านวิสาหกิจชุมชนฯ จัดทำข้อมูล	- ศูนย์การเรียนรู้ด้านวิสาหกิจชุมชนฯ มีข้อมูลเอกสาร สื่อต่างๆ ใช้ใน					✓

ความรู้ และ ประสบการณ์ ในการทำ กิจกรรม และสื่อ ประกอบการ เรียนรู้	เผยแพร่	1 แห่ง คือ ปุ๋ย อินทรีย์/กองทุน ข้าวสาร/เมล็ด พันธุ์ข้าว/ ผักปลอดภัย	เอกสาร สื่อต่างๆ ใช้ในการ เผยแพร่	การ เผยแพร่ แก่ผู้มาเรียนรู้ ได้ อย่างชัดเจน					
9.6.2. การฝึกอบรม ให้กับคณะ กรม- การ/สมาชิก การ ฝึกอบรมเพื่อ เป็น วิทยากร ท้องถิ่น of Trainer)	- เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ด้าน วิสาหกิจชุมชน มีวิทยากร ท้องถิ่น ถ่ายทอดองค์ความรู้ ให้แก่บุคคลต่างๆ ได้	- คณะกรรมการ กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน จำนวน 12 กลุ่มๆ ละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน	- ผูกอบรมให้ความรู้หลักสูตร วิทยากรท้องถิ่น ให้แก่ คณะกรรมการกลุ่ม	- เกิดวิทยากรท้องถิ่น จำนวน 60 คนที่สามารถ ถ่ายทอดความรู้ได้	✓				
9.6.3. การเชื่อมโยงกับ สถาบันวิชาการ	- เพื่อสนับสนุนด้านความรู้และ วิชาการต่างๆ แก่กลุ่ม	- กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนจำนวน	- ประสานงานขอความร่วมมือ กับ	- กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ฯ จำนวน 12 กลุ่ม มี	✓	✓	✓	✓	✓

วิชาการ	และแหล่ง	วิสาหกิจชุมชน	12 กลุ่ม	หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ใน/นอกจังหวัดในการ สนับสนุน ด้านความรู้และวิชาการต่างๆ แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	ความรู้ เพิ่มมากขึ้นในการดำเนิน งานพัฒนาท้องถิ่นของ ตนเอง				
9.7.	- การส่งเสริมการทำงาน เครือข่ายวิสาหกิจ ชุมชน ระดับจังหวัด	- เพื่อให้มีเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ เครือข่ายงานประเด็นทั้ง 4 ประเด็น	- กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน จำนวน 12 กลุ่ม	- จัดประชุมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อรวบรวมและศึกษาองค์ ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นใน งาน แต่ละประเด็น ได้แก่ การศึกษา ทดลอง สรุปผล /ปรับปรุง ร่วมกัน	- เครือข่ายงานทั้ง 4 ประเด็น ได้พบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการ ทำงานร่วมกัน สามารถ นำข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ภูมิปัญญา ไปพัฒนาการทำงานของ ตนเองได้	✓	✓	✓	✓
9.8.	- การจัดทำสื่อเพื่อ ส่งเสริมและเผยแพร่ ให้ เกษตรกรทั่วไป หน่วยงานต่างๆ และ ผู้สนใจทั่วไปและการ จัดแสดงผลงาน และงานวิชาการ	- เพื่อให้บุคคลสาธารณะทั่วไป ได้รับรู้ข่าวสาร ตลอดจนได้ เรียนรู้การทำงานของกลุ่ม เครือข่ายชาวบ้านในเรื่องการ จัดการแก้ปัญหาความ ยากจน ตามประเด็นงานที่สามารถให้ แนวคิดและแนวทางการ	- บุคคลสาธารณะ ทั่วไป ที่สนใจ กระบวนการ ทำงานของชุมชน อย่างน้อย 1,000 ราย	- ผลลัพธ์เพื่อเผยแพร่การดำเนิน ของโครงการฯ ทั้ง คู่มือ ซีดี โปสเตอร์ แกะ บุคคล สาธารณะ ทั่วไป	- บุคคลสาธารณะชนทั่วไป สามารถได้รับรู้ข่าวสาร ตลอดจนได้เรียนรู้การ ทำงานของกลุ่มเครือข่าย ชาวบ้าน ซึ่งนำไปเป็น แนวคิดและแนวทางการ ทำงานได้	✓			

	"มหาวิทยาลัยกิจชุมชน จังหวัด ชัยนาท"	ทำงานได้ เช่นคู่มือ ซีดี โปรแกรม ฯลฯ								
9.9.	- การให้คำปรึกษา แนะนำประสานงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (พื้นที่ขยาย 9 ตำบล)	- เพื่อหนุนเสริมงานด้านวิชาการให้กับคณะกรรมการตำบล/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนระดับตำบล สามารถยกระดับในการบริหารจัดการกลุ่มตนเองได้	- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่ที่ขยายพื้นที่ จำนวน 9 ตำบล	- ให้ความรู้ด้านวิชาการ - ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานในด้านต่างๆ - เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานในพื้นที่	✓	✓	✓	✓	- คณะกรรมการตำบล/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนระดับตำบลและเครือข่ายงานประเด็นมีความรู้ความเข้าใจสามารถยกระดับในการบริหารจัดการเองได้	✓
9.10.	- การประชุมคณะกรรมการจังหวัด	- เพื่อให้คณะกรรมการภาคประชาชนระดับจังหวัดมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานในพื้นที่และสร้างความเข้าใจในการดำเนินโครงการร่วมกัน	- คณะกรรมการโครงการระดับจังหวัด จำนวน 27 คน	- จัดประชุมพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทุก 2 เดือน/ครั้ง รวม 9 ครั้ง	✓	✓	✓	✓	- คณะกรรมการฯ ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเข้าใจในการดำเนินโครงการเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองได้	✓
9.11.	- การสรุปบทเรียนการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา	- เพื่อนำความรู้ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานโครงการมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุป	- คณะทำงานจังหวัดและคณะกรรมการ กลุ่ม	- จัดเวทีแลกเปลี่ยน ระบุการ และสรุปบทเรียนร่วมกัน	✓	✓	✓	✓	- ได้รับทราบผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพร้อมทั้งได้ บทเรียน	✓

	บทเรียน ร่วมกัน	วิสาหกิจชุมชน จำนวน 70 คน	ร่วมกันเพื่อนำไป ประยุกต์ใช้งานต่อไป				
9.1	- การรายงานผลการ ดำเนินงานโครงการต่อ ผู้เกี่ยวข้อง 6 เดือน/ ครั้ง	- เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องใน โครงการได้ทราบผลการ ดำเนินงานทั้งด้านความสำเร็จ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค ต่างๆ	- ตรวจสอบการดำเนินงานใน พื้นที่ - รวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน โครงการ - จัดสรุป/พิมพ์เป็นเอกสารส่ง ให้ ผู้เกี่ยวข้อง	- ผู้เกี่ยวข้องในโครงการ ได้รายงานสรุปผลการ ดำเนินงานที่ผ่านมาทั้ง 18 เดือน	✓	✓	✓
9.13	- การบริหารจัดการ โครงการฯ เพื่อให้มี ประสิทธิภาพและ คุณภาพของโครงการ	- เพื่อให้การดำเนินงานและการ จัดการโครงการเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ	- อ่านด้วยความสะดวกใน ด้าน การ บริหารจัดการโครงการ (งบประมาณ/กิจกรรม) - ควบคุม ดูแล การดำเนินงาน ให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ โครงการ	- การดำเนินงานโครงการมี ประสิทธิภาพทั้งใน ด้าน ทำงานและด้านการ จัดการ ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่วางไว้	✓	✓	✓

10. งบประมาณในการดำเนินงานโครงการ

กิจกรรม	งบประมาณ สกว.				รวม งบประมาณ รวม	รวม งบประมาณ
	6 เดือน	12 เดือน	18 เดือน	รวม		
10.1. การส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือนชาวบ้านอย่างต่อเนื่องเพื่อเกิดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 600 ครัวเรือน ระยะเวลา 12 เดือน (ค่าจัดเก็บ/แบบบันทึกบัญชีครัวเรือน)	75,000.-	54,000.-	-	129,000.-	-	129,000.-
10.2. อบรมให้ความรู้แก่ผู้นำกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการ จำนวน 2 รุ่นๆ ละ 30 คน ระยะเวลา 3 วัน/รุ่น	126,000.-	-	-	126,000.-	-	126,000.-
10.3. การศึกษาดูงานต้นแบบงานวิสาหกิจชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ	126,000.-	-	-	126,000.-	-	126,000.-
10.4. การสำรวจ/จัดเก็บข้อมูลด้านการผลิต/การตลาด และจัดเวทีวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล จำนวน 12 กลุ่มๆ ละ 100 ชุด	18,000.-	-	-	18,000.-	-	18,000.-
10.5. สนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมด้านวิสาหกิจชุมชน จำนวน 12 ตำบลในโครงการ 10.5.1. ในการจัดเวทีสร้างการเรียนรู้ข้อมูลแบบรอบด้าน 10.5.2. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ(งบประมาณจากภาค-เงินทุน/อุปกรณ์ความรู้/ เครื่องเขียนสิ่งพิมพ์/สถานที่/บุคลากร) 10.5.3. การพัฒนาด้านการบรรจุภัณฑ์ที่มีมาตรฐาน	108,000.- - -	108,000.- - 120,000.-	108,000.- - -	324,000.- - 120,000.-	- 600,000.- -	324,000.- 600,000.- 120,000.-
10.6. สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ (แหล่งเรียนรู้ชุมชน) วิสาหกิจชุมชน 4 แห่ง 10.6.1. การจัดทำระบบข้อมูล เอกสารรวบรวมองค์ความรู้และประสบการณ์ในการทำกิจกรรมและสื่อประกอบการเรียนรู้ 10.6.2 การฝึกอบรมให้กับคณะกรรมการ/สมาชิก การฝึกอบรมเพื่อเป็นวิทยากรท้องถิ่น (Training of Trainer) (งบประมาณจากภาคี)	- - -	160,000.- - -	160,000.- - -	320,000.- - -	- 35,000.- -	320,000.- 35,000.- -

กิจกรรม	งบประมาณ สกว.				งบประมาณ รวม	รวม งบประมาณ
	6 เดือน	12 เดือน	18 เดือน	รวม		
10.7. การส่งเสริมการทำงานเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด (4 ประเด็น)	30,000.-	25,000.-	25,000.-	80,000.-	-	80,000.-
10.8. การจัดทำสื่อเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ให้เกษตรกรทั่วไป หน่วยงานต่างๆ และผู้สนใจทั่วไป	-	-	100,000.-	100,000.-	-	100,000.-
และการจัดแสดงผลงาน"มหกรรมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดชัยนาท"	-	-	145,500.-	145,500.-	-	145,500.-
10.9. การให้คำปรึกษา แนะนำ ประธานงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่ขยาย 9 ตำบล	-	-	-	-	54,000.-	54,000.-
10.10. การประชุมคณะทำงานจังหวัด 2 เดือน/ครั้ง	37,500.-	37,500.-	37,500.-	112,500.-	-	112,500.-
10.11. สรุปบทเรียนการดำเนินงานโครงการฯ	-	-	60,000.-	60,000.-	-	60,000.-
10.12. รายงานผลการดำเนินงานโครงการต่อผู้เกี่ยวข้อง 6 เดือน/ครั้ง	5,000.-	5,000.-	5,000.-	15,000.-	-	15,000.-
10.13. การบริหารจัดการโครงการ	278,000.-	278,000.-	268,000.-	824,000.-	-	824,000.-
10.13.1. ค่าตอบแทนนักวิชาการ จำนวน 1 คน เดือนละ 15,000 บาท	90,000.-	90,000.-	90,000.-	270,000.-	-	270,000.-
10.13.2. ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ประสานเครือข่าย จำนวน 1 คน เดือนละ 10,000 บาท	60,000.-	60,000.-	60,000.-	180,000.-	-	180,000.-
10.13.3. ค่าตอบแทนผู้ประสานงาน/ธุรการ จำนวน 1 คนๆ ละ 6,000 บาท/เดือน	36,000.-	36,000.-	36,000.-	108,000.-	-	108,000.-
10.13.4. ค่าพาหนะเดินทาง	36,000.-	36,000.-	36,000.-	108,000.-	-	108,000.-
10.13.5. ค่าวัสดุ/อุปกรณ์/เครื่องเขียน สำนักงาน	12,000.-	12,000.-	12,000.-	36,000.-	-	36,000.-
10.13.6. ค่าใช้จ่ายสำนักงาน (ไฟฟ้า/ประปา/โทรศัพท์/อินเทอร์เน็ต)	24,000.-	24,000.-	24,000.-	72,000.-	-	72,000.-
10.13.7. ค่าใช้จ่ายประสานงานกับส่วนกลาง	20,000.-	20,000.-	10,000.-	50,000.-	-	50,000.-
รวมค่าใช้จ่ายโครงการทั้งสิ้น	803,500.-	787,500.-	909,000.-	2,500,000.-	689,000.-	3,189,000.-

11. แผนงานในการดำเนินงานโครงการ

[illegible]

12. องค์การภาคีความร่วมมือ :

- จังหวัดชัยนาท โดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท
- สำนักงานจังหวัด (แผนงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชัยนาท)
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยนาท
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยนาท
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยนาท
- สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท
- ศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ข้าวจังหวัดชัยนาท
- ศูนย์วิจัยข้าวชัยนาท
- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรที่ 5
- สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดชัยนาท
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชัยนาท
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชัยนาท
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดชัยนาท
- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดชัยนาท
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เป้าหมายของโครงการทั้ง 12 ตำบล
- ท้องการจังหวัดชัยนาท
- ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและส่งเสริมเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
- คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก
- สมาคมพัฒนาผู้ประกอบการผู้สูงอายุชนบท

13. ผลที่คาดว่าจะได้รับ:

- 13.1.กลุ่มวิสาหกิจชุมชน (ปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ, กองทุนข้าวสาร, เมล็ดพันธุ์ข้าว, ผักปลอดภัย) จำนวน 12 กลุ่ม มีการบริหารจัดการที่ดี มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ (การจัดการวัตถุดิบ/การผลิต/การตลาด/การเงิน/การบรรจุภัณฑ์/การประชาสัมพันธ์)
- 13.2.เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนภายใต้โครงการความร่วมมือฯ จำนวน 12 กลุ่ม และพื้นที่ขยายอีก 9 กลุ่ม มีข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการบริหารจัดการงานวิสาหกิจชุมชนของตนเอง
- 13.3.ชาวบ้านชาวบ้านเกิดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ ด้วยการใช้ข้อมูล ส่งผลให้เกิดวิเคราะห์เป็นระบบมากขึ้นและตระหนักในการพัฒนาสถานการณ์ด้วยข้อมูลที่สามารถอ้างอิงได้ จำนวน 600 ครัวเรือน

- 13.4. ชาวบ้านไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของครัวเรือนที่ทำบัญชี สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค (เช่น ปลูกผักไว้ทานเองเพื่อสุขภาพ) การออม (คือลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นหรือสิ่งที่ไม่ค่อยจำเป็น) การผลิต (เช่น เติมปลุกข้าวเพื่อขาย เปลี่ยนเป็นปลุกข้าวเพื่อขายเมล็ดพันธุ์) เกิดการรวมแรงกันของคนในครอบครัวและชุมชนที่จะปลดหนี้ เกิดความมี เหตุมีผล ความพอประมาณ และภูมิคุ้มกันของครอบครัวในการจัดการกับเศรษฐกิจของตนเอง
- 13.5. เกิดศูนย์การเรียนรู้ด้านวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 ศูนย์ (ศูนย์การเรียนรู้ปุยอินทรีย์/ชีวภาพ, ศูนย์การเรียนรู้เมล็ดพันธุ์ข้าว, ศูนย์การเรียนรู้กองทุนข้าวสาร, ศูนย์การเรียนรู้ผักปลอดภัย) และมีวิทยากรท้องถิ่นถ่ายทอดความรู้ จำนวน 60 คน
- 13.6. มีสื่อเผยแพร่และได้แสดงผลงานด้านวิสาหกิจชุมชนให้เกษตรกรทั่วไป หน่วยงานต่างๆ และผู้สนใจทั่วไป นำไปใช้เป็นแนวทางต่อไปได้ เช่น ซีดี ไปสเตอร์ และคู่มือการทำวิสาหกิจชุมชน (ปุยอินทรีย์/ชีวภาพ, กองทุนข้าวสาร, เมล็ดพันธุ์ข้าว, ผักปลอดภัย) จำนวน 500 ชุด
- 13.7. เกิดการบูรณาการวางแผนงานร่วมกับท้องถิ่น/จังหวัด

14. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

- 14.1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 12 กลุ่ม มีการบริหารงานด้านองค์กรเป็นระบบ กล่าวคือ มีคณะกรรมการดำเนินงานและแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน
- 14.2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 12 กลุ่มมีการบริหารงานด้านวัตถุดิบ ด้านการผลิตและการตลาด ตลอดจนการบริหารการเงินที่ชัดเจนและถูกต้องสามารถตรวจสอบได้
- 14.3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 12 กลุ่ม มีการเก็บข้อมูลต่างๆ เช่น ข้อมูลด้านวัตถุดิบ/การผลิต ข้อมูลการตลาด (การอุปโภคบริโภค) สามารถวิเคราะห์เพื่อใช้ในการตัดสินใจในการดำเนินงานของกลุ่มได้
- 14.4. ชุมชนมีกิจกรรมทำร่วมกันได้เข้าร่วมเวทีการเรียนรู้ข้อมูลร่วมกันอย่างสม่ำเสมอในระดับ ตำบล ระดับเครือข่าย และระดับจังหวัด สามารถนำไปใช้การพัฒนากลุ่ม/เครือข่ายได้
- 14.5. ครัวเรือนในระดับชุมชน มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายในครัวเรือนไปในทางที่ดีขึ้นและมีการวางแผนการจ่ายในครัวเรือนอย่างมีประสิทธิภาพ
- 14.6. ชุมชนมีการทำงานร่วมกันกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หน่วยงานราชการ ภาควิชาการ และภาคเอกชน

ลงชื่อ
(นายวันชัย เลิศฤทธิ์)

ผู้เสนอโครงการ

ประธาน

เครือข่ายภาคีความร่วมมือเพื่อการพัฒนาตำบลเข้มแข็งจังหวัดชัยนาท

รายชื่อคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ :

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายวันชัย เลิศฤทธิ์	ประธาน
2	นายพงศ์อุดม ศรีบุญปวน	รองประธาน
3	นางปาน เอี่ยมสุภา	รองประธาน
4	นางยุพิน ชำนิล	เลขานุการ
5	นายเดช รัชฎาวงศ์	กรรมการ
6	พ.ท.มณูญ คนพิณิจ	กรรมการ
7	ร.ท.ชัยพร วรรณพัฒน์	กรรมการ
8	นายสวิง ปานหลุมข้าว	กรรมการ
9	นางกิมเฮียง เรืองเทศ	กรรมการ
10	นายพายัพ บุญสาส์	กรรมการ
11	นายสุชิน เนียมทอง	กรรมการ
12	นายวิรัชชัย บัวทอง	กรรมการ
13	นางสมหมาย เจือจาง	กรรมการ
14	นายประสพโชค อยู่โต	กรรมการ
15	นายเทพชัย ปานแม้น	กรรมการ
16	นายจวน สวัสดิ์	กรรมการ
17	นางปราณี อิมอาเทศ	กรรมการ
18	นายพรตไนย ตาคะ	กรรมการ
19	นายสุพรรณ จันทรศรี	กรรมการ
20	นายผิน พยัคฆ์มาก	กรรมการ
21	นายธนิศ นิยมพญา	กรรมการ
22	นายมนัส บุญอ้อม	กรรมการ
23	นางรารวรรณ นงบาง	กรรมการ
24	นายสมพร วงษ์สนอง	กรรมการ
25	นายนิคม เลิศหิมี	กรรมการ
26	นายดาว เรืองบานเย็น	กรรมการ
27	นายสะอาด พ่วงพุ่ม	กรรมการ

ที่ปรึกษาโครงการ:

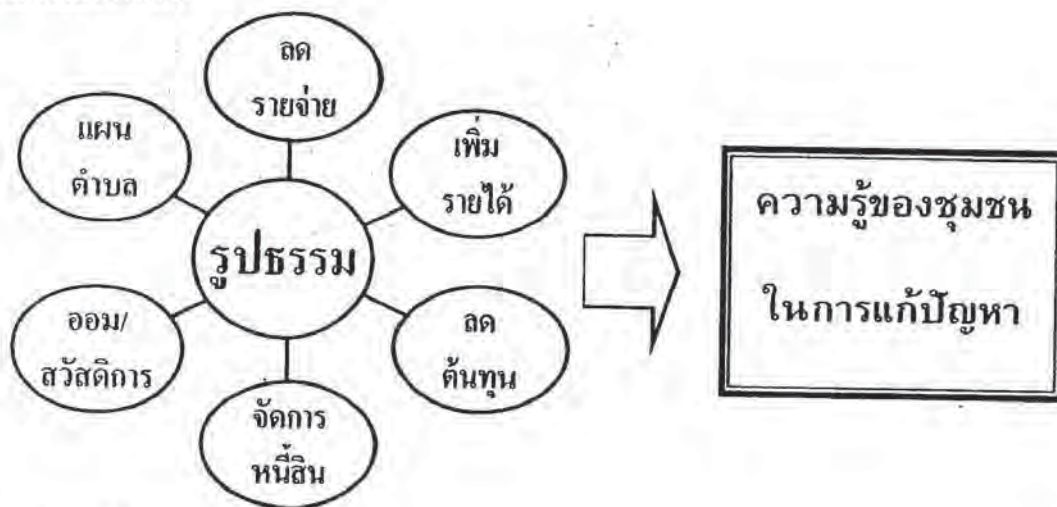
1. นายจำลอง โพธิ์สุข ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท
2. นางพรณี งามขำ รองผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท
3. ดร.ชชี นฤทุม นักวิชาการด้านการเกษตร

โครงการวิจัย

"กระบวนการสร้างข้าวปลอดภัย พืชกินได้ ไม่เป็นยา" จังหวัดอุทัยธานี

หลักการเหตุผล

จากกระบวนการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมาได้มีการจัดเก็บข้อมูลโดยบัญชีครัวเรือน ในการวิเคราะห์ข้อมูลของครัวเรือน สะท้อนให้เห็นความรุนแรงของปัญหาที่คนในชุมชนกำลังเผชิญอยู่ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น เกิดกิจกรรมการแก้ปัญหาหลากหลาย เช่น ปัญหาหนี้สิน ปัญหาสุขภาพ ปัญหาต้นทุนสูง ปัญหาน้ำและที่ดิน ปัญหาอาชีพ-รายได้ สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุหนึ่งของความยากจน จากกระบวนการทำงานทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาในระดับบรรเทาทุกข์เกิดข้อค้นพบกิจกรรมบรรเทาทุกข์แก้ปัญหาเฉพาะหน้า สร้างกำลังใจ สร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรท้องถิ่นอย่างเท่าเทียม จะเริ่มต้นในการสร้างความเปลี่ยนแปลงของคนท้องถิ่นกำหนดตนเองอย่างมีส่วนร่วม ในการทำงานครั้งนี้ได้มีแนวทางดังนี้

แผนภาพการวิเคราะห์รูปธรรมการแก้ปัญหา

จากกิจกรรมบรรเทาทุกข์สร้างความตระหนักให้ครอบครัว ชุมชน เห็นศักยภาพตนเองในการจัดการท้องถิ่นของตนเอง จากความรู้ของชุมชนที่ผสมผสานทั้งความรู้ภายในชุมชน ความรู้ภายนอกชุมชนอย่างต่อเนื่อง เหมาะสมกับสภาพปัญหา ภูมิศาสตร์ แต่ละพื้นที่ซึ่งแตกต่างกัน โดยมีรูปธรรมการแก้ปัญหา คือ การลดรายจ่าย ซึ่งเป็นการเตือนสติตนเองใช้จ่ายให้เหมาะสม สอดคล้องกับรายรับ รายจ่ายของตนเอง ใช้จ่ายอย่างมีสติรู้ว่ารายจ่ายเรื่องอะไรควรลด รายจ่ายอะไรควรเลิก ปรับพฤติกรรม ลด ละ เลิก อบายมุข ช่วยกันประหยัดรายจ่ายในครอบครัว เช่น น้ยาล้างจาน ปลูกผักสวนครัวสร้างแหล่งอาหาร ตู๋เย็นข้างบ้าน การใช้ผงซักฟอกสูตรประหยัด ประหยัดน้ำด้วยการปลูกต้นไม้ 1 หลุม 5 ต้น ฯลฯ **เพิ่มรายได้** เกิดการรวมกลุ่มอาชีพในชุมชน เช่น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร จำหน่ายยาหม่อง ทำโรงงานน้ำดื่ม ฯลฯ **การลดต้นทุน** จากข้อมูลการลงทุนหลายรายการ เช่น ค่าน้ำมันเครื่องสูบน้ำ ค่าจ้างแรงงาน ค่าไถ ค่าหว่าน ค่าเกี่ยว ค่าปุ๋ย ค่ายา ฯลฯ รายการที่มีรายจ่ายสูงที่สุดคือ ค่าปุ๋ย ค่ายา เคมี ซึ่งมีราคาเพิ่มขึ้นทุกปี และใช้ในปริมาณมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความตระหนักถึงต้นทุนที่สูงและยังมีการตรวจสอบเคมีในเลือด ยิ่งทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการลดต้นทุนการผลิต และผลิตอาหารปลอดภัยเพื่อตนเอง ผู้บริโภค เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมไม่ทำลายแหล่งน้ำ พื้นฟูสภาพดิน ด้วยการทำเกษตรอินทรีย์ **จัดการหนี้สิน** รู้ที่มาของหนี้สินสามารถให้หลุดจากวงจรหนี้สินได้ มีแผนในการจัดการหนี้สิน ด้วยการ **ไม่เพิ่มหนี้** หยุดการกู้เงินเพิ่ม หาทางปลดหนี้ที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตตนเองซึ่งมีวิธีการแตกต่างกันออกไป **การออม** ซึ่งเป็นรากฐานเศรษฐกิจสร้างแหล่งเงินทุนฉุกเฉินของ

ครอบครัวซึ่งการออมสามารถออมจากการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น หรือการออมจากรายรับ เมื่อมีรายรับแบ่งส่วนหนึ่งไว้ออมทันที การจัดสวัสดิการ สร้างความมั่นคงดูแลคนในชุมชนอย่างเอื้ออาทรตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ทั้งความทุกข์ ความสุข ให้กำลังใจ กันและกัน **แผนตำบล** เป็นแผนที่มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลรายรับ รายจ่ายครัวเรือน กำหนดเป็นแผนชีวิตจัดการตัวเอง **จัดการครอบครัว** คนในครอบครัวรู้รายรับ รายจ่ายตนเอง สามารถวางแผนการใช้จ่ายในอนาคตให้สอดคล้อง สมดุลกับชีวิต จากแผนชีวิตยกระดับสู่**แผนตำบล** กำหนดทิศทางยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นที่มาจากฐานข้อมูลของชุมชน เกิดการพัฒนา กระบวนการแก้ปัญหา ขยายผล พัฒนาต้นแบบ เกิด**ข้อค้นพบความรู้ของชุมชนในการแก้ปัญหาความยากจน** คือ **หนึ่ง ข้อมูลการตัดสินใจ** เป็นความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเองตั้งแต่การปรับพฤติกรรม การวางแผนชีวิต วางแผนตำบล กำหนดทิศทางยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมจากฐานข้อมูลชุมชน คือ ความรู้เรื่อง การจัดทำ บัญชีครัวเรือนสู่การจัดการตนเอง **สอง การแก้ปัญหาความยากจน** เป็นความรู้เกี่ยวกับการลดรายจ่าย สร้างรายได้เสริม คือ ความรู้เรื่อง การลดปลดหนี้ เกษตรอินทรีย์ เศรษฐกิจพอเพียง **สาม การเมืองภาคประชาชน** เป็นความรู้เกี่ยวกับการสร้าง กระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมจัดสรรผลประโยชน์ ผ่านกลไกสภาองค์กรชุมชน คือ เรื่องการ พัฒนาสภาองค์กรชุมชนให้เป็นกลไกการจัดการตนเอง ,เรื่อง การสร้างตำบลเข้มแข็ง

ในความรู้ต่างๆเหล่านี้ถูกยกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน 3 ระดับ คือ

1. **แหล่งเรียนรู้ระดับบุคคล** ซึ่งมีหลายประเด็นที่เกิดจากการพัฒนาการแก้ปัญหาในครัวเรือนจนกระทั่งเป็นรูปธรรมการ แก้ปัญหาเป็นสถานการณ์การเรียนรู้ที่เป็นตัวอย่างให้คนอื่นทำตามมีคุณสมบัติ ดังนี้ **มีการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง** จัดบันทึก ข้อมูลความเป็นจริง สรุปจำแนกแยกแยะให้เห็นจุดอ่อน จุดแข็งของรายรับ รายจ่าย วางแผนจัดการตัวเอง มีการลดรายจ่ายใน หลายรูปแบบ เช่น ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ตู้นเย็นข้างบ้านสร้างแหล่งอาหารในครอบครัว ใช้ผงซักฟอกสูตรประหยัด ทำน้ำยา เอนกประสงค์ใช้เอง ฯลฯ **การปรับอาชีพ**ให้สร้างรายได้ไม่สร้างภาระ เช่น การลดต้นทุนสารเคมีทางการเกษตรใช้สารอินทรีย์ ทดแทน ลดค่าจ้างแรงงานภายนอกใช้แรงงานในครอบครัวทดแทน ฯลฯ **เพิ่มเงินออม** ทั้งออมจากการลดรายจ่าย ออมจาก การแบ่งเงินจากรายได้มาออมก่อนที่จะนำไปใช้จ่ายอื่นๆ จัดการหนี้สินตั้งแต่รู้สภาพหนี้ จำนวนหนี้สินทั้งหมดเท่าไร แบ่งเป็นหนี้ในระบบ นอกระบบ มีวิธีการคืนหนี้ที่ชัดเจน เมื่อมีแผนการจัดการตัวเองที่ชัดเจนแล้วต้อง **ลงมือทำอย่างต่อเนื่องใน วิถีชีวิต** ไม่ทำเพียงแค่สร้างภาพให้คนอื่นดูเท่านั้นแต่เป็นการทำจริงในวิถีชีวิต เช่น ตู้นเย็นข้างบ้านถ้าทำอย่างต่อเนื่องจะสามารถ เป็นแหล่งอาหารให้ครอบครัวได้จริง สามารถลดรายจ่ายได้อย่างเห็นได้ชัด ฯลฯ เกิดการ**แก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม** สามารถ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้คนที่สนใจได้อย่างชัดเจนหลายสถานี ดังนี้

1.1 **คนต้นแบบในการใช้บัญชีครัวเรือนจัดการครอบครัว** ซึ่งจะขอหยิบยกมาเฉพาะรายชื่อของบุคคลต้นแบบที่ถอด ความรู้แล้ว จำนวน 104 คน

1.2 **สถานี 1 หลุม 5 ต้น** เป็นเรื่องเกี่ยวกับการประหยัดน้ำและรักษาสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน ด้วยการปลูกต้นไม้ใน 1 หลุม มีไม้ใหญ่ผักสวนครัวรวมกัน 5 ต้น ใช้น้ำเหลือจากซักผ้า ล้างจานมารดต้นไม้ ช่วยประหยัดน้ำ น้ำล้างจาน น้ำซักผ้า สามารถไล่หนอนแมลงได้ ซึ่งรายชื่อครอบครัวที่เป็นสถานการณ์เรียนรู้ 1 หลุม 5 ต้น มี 89 คน

1.3 **สถานีการเรียนรู้ส้มโอปลอดสาร** เป็นแหล่งเรียนรู้การปลูกส้มโอปลอดสาร ซึ่งนำแนวคิด 1 หลุม 5 ต้นมาใช้ใน สวนส้มด้วยการปลูกพริกได้ส้ม มีการบริหารจัดการต้นทุนด้วยการทำบัญชีครัวเรือน คือ สวนส้ม คุณบานเย็น แสกรัง ตำบล หาดทอง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเกษตรกรจังหวัดให้ความสนใจประกาศเป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตรปลอดสารของจังหวัด อุทัยธานี

1.4 สถานีการเรียนรู้ผ้าทอลายโบราณ เป็นแหล่งเรียนรู้การทอผ้าลายโบราณสร้างรายได้ให้ชุมชน ที่บ้าน คุณประทีป วิเศษศรี ตำบลโคกหม้อ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

1.5 สถานีการเรียนรู้เคาอบแสงอาทิตย์ และถ่านแท่ง เป็นแหล่งเรียนรู้การประหยัดพลังงาน ที่บ้าน คุณจรัส โยธา ตำบลเขากวางทอง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

1.6 สถานีการเรียนรู้แผนที่แผ่นดิน (บ้านปายน้ำเงิน) เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ครอบครัวที่มีการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง ลดรายจ่ายในครัวเรือน สร้างแหล่งอาหารในครอบครัว มีจำนวน 27 ตำบล 260 ป้าย (ครอบครัว)

1.7 สถานีการเรียนรู้ลดรายจ่ายด้วยผงซักฟอกสุดประหยัด เป็นการลดรายจ่ายด้วยการใช้ผงซักฟอกให้ฟองน้อยซักสะอาดจากศูนย์บางกุ้ง ตำบลสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยฯ โดยสภาองค์กรชุมชนเป็นแกนหลักในการส่งเสริมการลดรายจ่ายด้วยผงซักฟอกสุดประหยัด จำนวน 22 ตำบล

1.8 สถานีการเรียนรู้น้ำส้มควันไม้ เป็นแหล่งเรียนรู้การทำน้ำส้มควันไม้สารไล่แมลง ที่ได้จากการเตาเผาถ่านประหยัดพลังงาน สามารถใช้กิ่งไม้เล็กๆจากการตัดแต่งกิ่งไม้ในสวนมาเผาในเตาประหยัดพลังงาน ไม่ต้องใช้ไม้ท่อนใหญ่เหมือนเตาเผาถ่านแบบเดิม เมื่อเผาถ่านแล้วควันไฟจะออกมาตามท่อนกลั่นเป็นหยดน้ำ นั่นก็คือ น้ำส้มควันไม้ นั่นเอง แหล่งสาธิตน้ำส้มควันไม้ มี 12 ตำบล

1.9 สถานีการเรียนรู้สวัสดิการชุมชน เป็นการหนุนเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน มีการประสานความร่วมมือหน่วยงานหนุนเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน คือ พอช.(สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน) พมจ.(สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) อบต.(องค์กรบริหารส่วนตำบล) และรัฐบาล จำนวน 33 ตำบล

แหล่งเรียนรู้ระดับชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความรู้หลากหลายในแต่ละศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนมีองค์ประกอบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ดังนี้ 1.มีความรู้ที่ผ่านการพัฒนาลงมือ ลองถูก จากปฏิบัติจริง ทำให้ความรู้ชุมชนไม่หยุดนิ่งแต่ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเท่าทันสถานการณ์ เช่น ความรู้เรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การจัดการตนเอง ความรู้เรื่อง การวางแผนจัดการชีวิต สู่การจัดการท้องถิ่น ความรู้เรื่อง การลดปลดหนี้ความรู้เรื่อง เกษตรอินทรีย์ ความรู้เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เรื่องเกษตร ความรู้เรื่องพลังงาน ความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมผ่านสภาองค์กรชุมชน ความรู้เรื่องสวัสดิการ ฯลฯ 2.มีผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญในความรู้แต่ละเรื่องอย่างชัดเจน 3.มีสถานีการเรียนรู้หลากหลาย เช่น ลดรายจ่าย น้ำส้มควันไม้ 1 หลุม 5 ต้น ฯลฯ 4.มีนักจัดการความรู้ ที่สามารถประสานความร่วมมือให้เกิดการนำความรู้ของชุมชนมาใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีส่วนร่วม 5.มีสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร เช่น บอร์ดนิทรรศการ แพลงสาธิต แผนพับ ฯลฯ และ 6.มีการบริหารจัดการร่วมกัน ในรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแต่ละศูนย์มีสถานีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไปตามศักยภาพของตำบล มีจำนวน 35 ตำบล

ให้คนในชุมชนสามารถเข้าถึงทุนทางสังคมของชุมชนได้อย่างเท่าเทียม เกิดการจัดการตนเอง 3 ระดับ คือ

การจัดการตนเองระดับครัวเรือน ส่วนใหญ่การรับผิดชอบรายรับ รายจ่ายในครอบครัวตกเป็นความรับผิดชอบของคนใดคนหนึ่งหรือครอบครัว การทำบัญชีครัวเรือนทำให้คนในครอบครัวได้พูดคุยกันมากขึ้น แบ่งเบาภาระในครอบครัว ช่วยกันค้นหาหนทางบริหารจัดการรายรับ รายจ่ายในครอบครัวให้สมดุล การลดรายจ่าย เป็นจุดเริ่มต้นในการปรับพฤติกรรม ลด ละ เลิก อบายมุข รู้ว่ารายจ่ายเรื่องอะไรควรลด รายจ่ายอะไรควรเลิก ช่วยกันประหยัดรายจ่ายในครอบครัว เช่น น้ำยาล้างจาน ปลุกผักสวนครัวสร้างแหล่งอาหารตู้เย็นข้างบ้าน การใช้ผงซักฟอกสุดประหยัด ประหยัดน้ำด้วยปลูกลงต้นไม้ 1 หลุม 5 ต้น ฯลฯ การลดต้นทุน ซึ่งรายจ่ายการลงทุนค่าสารเคมีทางการเกษตร กระตุ้นให้เกษตรกรเกิดแรงบันดาลใจที่จะลดรายจ่ายด้วยการ ทำ

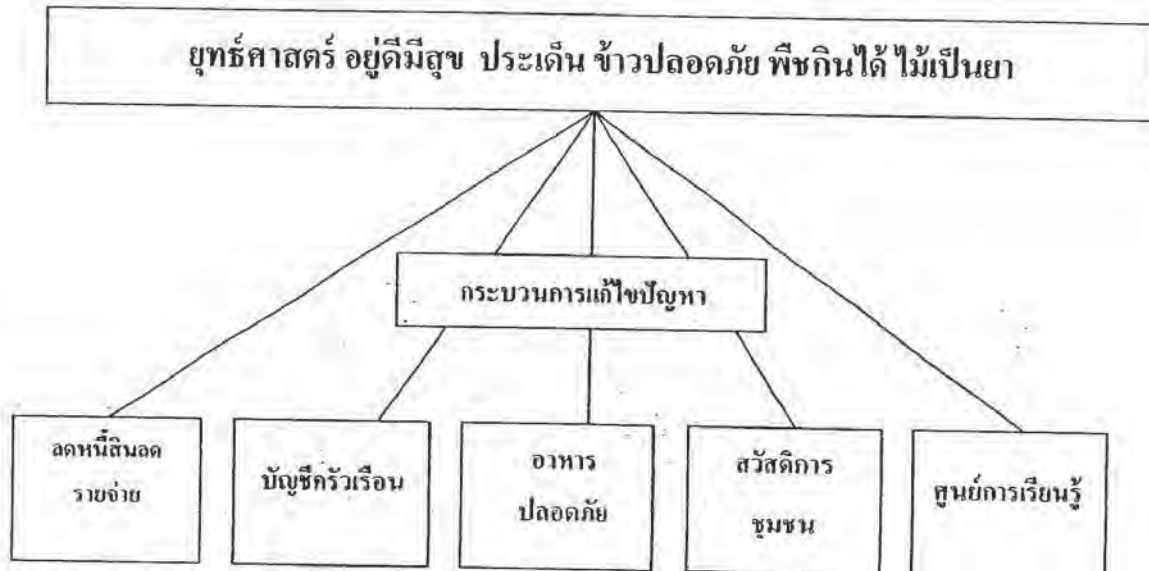
ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมัก สมุนไพรไล่แมลง พัฒนาการลดต้นทุนด้วยสารอินทรีย์เป็น **เกษตรอินทรีย์** ซึ่งเป็นการตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการผลิตทางการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นมิตรต่อสุขภาพ ทั้งที่จะได้จากการใช้สารเคมีทางการเกษตร การบริโภคผลผลิตที่มีสารเคมีตกค้าง เกษตรอินทรีย์จึงเป็นการเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อม รักษาสุขภาพผลิตอาหารปลอดภัย เช่น ข้าวปลอดภัย ผักสวนครัวในบ้าน ฯลฯ การลดต้นทุนการผลิตทำให้มีเงินเหลือพอจัดการหนี้สิน สามารถตั้งตนเองให้หลุดจากวงจรหนี้สินได้ ถึงแม้จะยังใช้หนี้ไม่หมดแต่มีแผนในการจัดการหนี้สิน ด้วยการ **ปลดหนี้ ไม่เพิ่มหนี้** หนี้สินที่มีอยู่ปลดให้หมด ไม่สร้างหนี้ใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งการปลดหนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละครอบครัวมีวิธีการแตกต่างกันออกไป **สร้างการออม** ซึ่งการออมเป็นการสร้างแหล่งเงินทุนฉุกเฉินของครอบครัว ฝึกนิสัยการออมให้ลูกหลานรู้จักประหยัด คัดก่อนที่จะใช้จ่าย ซึ่งการออมสามารถออมจากการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น หรือจะออมจากรายรับก็ได้ การจัดสวัสดิการ สร้างความมั่นคงดูแลคนในชุมชนอย่างเอื้ออาทรตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ทั้งความทุกข์ ความสุข ให้กำลังใจกันและกัน และการนำข้อมูลบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์เป็นแผนชีวิต ตั้งแต่แผนการบริหารจัดการครอบครัว คนในครอบครัวรู้รายรับ รายจ่ายตนเอง สามารถวางแผนการใช้จ่ายในอนาคตให้สอดคล้อง สมดุลกับชีวิต

การจัดการตนเองระดับชุมชน จากการวางแผนจัดการเศรษฐกิจในครอบครัวยกระดับสู่การวางแผนตำบล เกิดการนำข้อมูลรายรับ รายจ่ายมาวางแผนแก้ปัญหาตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่ เกิดการประสานความร่วมมือกับท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ เทศบาล) ยกระดับรูปธรรมการจัดการครัวเรือนเป็นการจัดการชุมชน ตั้งแต่การพัฒนาสถานการเรียนรู้ของครอบครัว ที่มีรูปธรรมการแก้ปัญหา เช่น การลดรายจ่าย เกษตรอินทรีย์ การลดต้นทุน ฯลฯ สามารถเป็นตัวอย่างการแก้ปัญหาในระดับปัจเจก(ระดับบุคคล) สู่การพัฒนาเป็น ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ที่ไม่ใช่อาคารสถานที่แต่เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่มีองค์ประกอบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ดังนี้ **มีความรู้** ที่ผ่านการพัฒนาลงมือ ลองผิด ลองถูก จากปฏิบัติจริง ทำให้ความรู้ชุมชนไม่หยุดนิ่งแต่ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเท่าทันสถานการณ์ เช่น ความรู้เรื่องเกษตร ความรู้เรื่องพลังงาน ความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมผ่านสภาองค์กรชุมชน ความรู้เรื่องสวัสดิการ ฯลฯ **มีผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ** ในความรู้แต่ละเรื่องอย่างชัดเจน **มีสถานการเรียนรู้** หลากหลาย เช่น ลดรายจ่าย น้ำส้มควันไม้ 1 หลุม 5 ต้น ฯลฯ **มีนักจัดการความรู้** ที่สามารถประสานความร่วมมือให้เกิดการนำความรู้ของชุมชนมาใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีส่วนร่วม **มีสื่อการเรียนรู้** ที่ใช้ในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร เช่น บอร์ดนิทรรศการ แพลตฟอร์ม ฯลฯ **มีการบริหารจัดการร่วมกัน** ในรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแต่ละศูนย์มีสถานการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไปตามศักยภาพของตำบล

การจัดการตนเองระดับท้องถิ่น ผ่าน 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 **“ชุมชนเป็นสุข”** ในด้านเศรษฐกิจ ชุมชนสามารถจัดการเศรษฐกิจในครอบครัวตนเองได้จากข้อมูลรายรับ รายจ่าย วางแผนการใช้จ่ายในอนาคตอย่างสมดุล จัดการการผลิตด้วยการลดต้นทุน เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมัก สารไล่แมลง ฯลฯ คนในชุมชนร่วมกันศึกษาพัฒนาพันธุ์ข้าว สร้างทางอาชีพจากศักยภาพชุมชน สร้างแหล่งเงินทุนในชุมชน ส่งเสริมการออมทรัพย์ ทั้งออมด้วยตัวเอง และกลุ่มออมในชุมชน **ด้านสังคม** มีการจัดสวัสดิการชุมชน ดูแลการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยความเอื้ออาทร **ด้านการมีส่วนร่วม** ผ่านกลไกสภาองค์กรชุมชน สร้างการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมจัดสรรผลประโยชน์ของคนในชุมชนร่วมกันบนฐานข้อมูลบัญชีครัวเรือน **ด้านสิ่งแวดล้อม** เกิดความตระหนักในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญในการปรับการผลิตจากการใช้สารเคมีอย่างเข้มข้น เป็นเกษตรอินทรีย์ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสร้างอาหารปลอดภัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 **“ชีวิตปลอดภัย”** ด้านอาหารมีการสร้างแหล่งอาหารปลอดภัยในครอบครัว เช่น ตู้เย็นข้างบ้าน ปลูกผักปลอดภัย ข้าวปลอดภัย ฯลฯ ด้านการอยู่ร่วมกันคนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลความปลอดภัยของบ้านข้างเคียงมากขึ้น ทำให้การลักขโมยลดลง ยุทธศาสตร์ที่ 3 **“การจัดการ**

ความรู้โดยชุมชน" ซึ่งไม่มีรูปแบบแน่นอนตายตัว เกิดการพัฒนาความรู้จากความรู้ในตัวบุคคล พัฒนาเป็นสถานการเรียนรู้ และยกระดับเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทำให้ชุมชนเห็นแนวทางการจัดการความรู้สู่การจัดการตนเองของชุมชนชัดเจนมากขึ้น

จากการกระบวนการแก้ปัญหาทำให้ค้นพบประเด็นและยุทธศาสตร์ที่นำไปสู่การขับเคลื่อนจัดการตนเอง คือประเด็น "ข้าวปลอดภัย พืชกินได้ ไม้เป็นยา"

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดการกระบวนการสร้างข้าวปลอดภัยในระดับชุมชน
2. เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่าย "ผู้บริโภคข้าวปลอดภัย อาหารปลอดภัย" (ผู้ผลิตพบผู้บริโภค เครือข่ายตลาด)
3. เพื่อศึกษาการสร้างระบบข้าวปลอดภัยระดับชุมชน

ภาคีความร่วมมือ

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี (อบจ.)
2. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี
3. พัฒนาสังคม จังหวัดอุทัยธานี
4. พัฒนาชุมชน จังหวัดอุทัยธานี
5. ปฎิรูปที่ดิน จังหวัดอุทัยธานี
6. เกษตรจังหวัดอุทัยธานี
7. สาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี
8. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
9. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอุทัยเก่า
10. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลลงขวาง
11. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพ
12. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อ่าง
13. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลประดู่ยืน

14. มุลินธิห้วยขาแข้งอุทัยธานี
15. มุลินธิหนองขาหย่างเพื่อการพัฒนาชนบทอุทัยธานี
16. สหกรณ์เครดิตยูเนียนบางกุ้ง จำกัด
17. เกษตรอำเภอนองขาหย่าง
18. เกษตรอำเภอนองฉาง
19. เกษตรอำเภอทัพทัน
20. เกษตรอำเภอสว่างอารมณ์
21. สหกรณ์การเกษตรอำเภอเมืองอุทัยธานี
22. เครือข่ายเกษตรปลอดภัย
23. สภาองค์กรชุมชนตำบล

พื้นที่เป้าหมาย 20 ตำบล จาก 69 ตำบล คือ

1. ตำบลท่าโพ	อำเภอนองขาหย่าง
2. ตำบลหมกแถว	อำเภอนองขาหย่าง
3. ตำบลหลุมแช่	อำเภอนองขาหย่าง
4. ตำบลดงขวาง	อำเภอนองขาหย่าง
5. ตำบลห้วยรอบ	อำเภอนองขาหย่าง
6. ตำบลดอนกลอย	อำเภอนองขาหย่าง
7. ตำบลหนองไผ่	อำเภอนองขาหย่าง
8. ตำบลอุทัยเก่า	อำเภอนองฉาง
9. ตำบลทุ่งพง	อำเภอนองฉาง
10. ตำบลบ้านเก่า	อำเภอนองฉาง
11. ตำบลโคกหม้อ	อำเภอทัพทัน
12. ตำบลหนองยายดา	อำเภอทัพทัน
13. ตำบลหนองกลางดง	อำเภอทัพทัน
14. ตำบลหนองสระ	อำเภอทัพทัน
15. ตำบลหนองกระทุ่ม	อำเภอทัพทัน
16. ตำบลเขาขี้ฝอย	อำเภอทัพทัน
17. ตำบลลานสัก	อำเภอลานสัก
18. ตำบลประดู่ยืน	อำเภอลานสัก
19. ตำบลทุ่งนางาม	อำเภอลานสัก
20. ตำบลบ่อยาย	อำเภอสว่างอารมณ์
21. ตำบลสว่างอารมณ์	อำเภอสว่างอารมณ์
22. ตำบลไผ่เขียว	อำเภอสว่างอารมณ์

กิจกรรมและมาตรการ

ทิศทางการทำงาน

รวบรวมแกนนำ จำนวน 20 ตำบล ๆ ละ 5 คน ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจ และฝึกกำลังการทำงาน พัฒนาทีมงานให้เข้มแข็ง ด้วยกระบวนการพัฒนาที่หลากหลาย ประสานทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมกระบวนการแก้ปัญหา และพัฒนาชุมชนร่วมกันจัดทีมเคลื่อนที่พร้อมอุปกรณ์เพื่อแนะนำและสาธิตในเวทีประชุมของสภาองค์กรชุมชนตำบลทั้ง 54 สภา ประกอบด้วยบุคคลภายนอก และภายในชุมชน จำนวน 10 คน และเน้นหนักที่ตำบลนาร่อง จำนวน 199 หมู่บ้าน ๆ ละ 5 คน รวม 995 คน ได้บริโภคข้าวปลอดภัย

กรอบแผนยุทธศาสตร์ของศูนย์ต่อสู้ความยากจนภาคประชาชน จังหวัดอุทัยธานี (ศตช.ปชช.)

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลผ่านเวทีสภาองค์กรชุมชน
2. การพัฒนาอาหารปลอดภัย และการดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้เป็นที่ให้ความรู้ และพัฒนากระบวนการให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง
4. องค์การการเงิน หรือทุนของชุมชน จะต้องมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับชุมชน
5. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ด้วยกระบวนการปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนไม่ทำลาย และส่งเสริมให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "ห้วยขาแข้ง มรดกโลก"

กรอบการดำเนินกิจกรรมตามประเด็นยุทธศาสตร์

1. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสภาองค์กรชุมชน โดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายสภาองค์กรชุมชน และความร่วมมือกับภาคี
2. การพัฒนาระบบข้อมูลร่วมระหว่างชุมชนและท้องถิ่น
3. การพัฒนากิจกรรมรูปธรรมของแต่ละตำบล
4. การสื่อสารและประชาสัมพันธ์
5. งานทางวิชาการ และการจัดการความรู้

ประเด็นยุทธศาสตร์ในการทำงาน

ยุทธศาสตร์ 1 ชุมชนเป็นสุข

แนวคิด

1. การวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน เพื่อจัดทำแผนชุมชน ต่อเนื่องจากโครงการอื่นๆ ให้ครบ 54 ตำบล
2. ศูนย์การเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. การศึกษาต่อเนื่องผ่านกระบวนการจัดการความรู้รูปแบบต่าง ๆ

กิจกรรม

1. ส่งเสริมให้มีการทำบัญชีครัวเรือนระบบต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้สำรวจ จำนวน 500

ครอบครัว

2. ฝึกหัดให้ภาคีต่างๆ ทั้งระดับตำบล และระดับจังหวัด พิจารณาสับสนุนแผนของตำบล อย่างน้อยให้แต่ละสภานำข้อมูลมาวิเคราะห์ และวางแผนปฏิบัติจริง

3. สนับสนุนให้ดำเนินการโครงการแปรรูปข้าวปลอดภัย โดยติดตั้งเครื่องแปรรูปข้าว จำนวน 1 เครื่อง

4. สนับสนุนสหกรณ์เครดิตยูเนียนบางกุ้ง จำกัด จัดบริการสวัสดิการต้นแบบ และสนับสนุนสวัสดิการข้าวปลอดภัย เพื่อใช้เป็นตลาดนำร่อง

5. ผลิตหนังสือพิมพ์ "ประชารัฐ" เพื่อใช้ในการให้การศึกษาแบบต่อเนื่อง 2 เดือนฉบับ ต่อเนื่องจากโครงการ สสส. อีก 6 เดือน

ตัวชี้วัด

1. มีการจัดทำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ปัญหา เปรียบเทียบกับปี 2550 จำนวนอย่างน้อย 40 ตำบล

2. ครอบคลุมคนต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องผลของบัญชีครัวเรือนได้ 100 คน

3. 50% ของสภาองค์กรชุมชนทั้งสิ้น หรือ 28 สภาได้รับงบประมาณในการดำเนินการตามที่ได้คิดเอง ดำเนินการเอง

รับผิดชอบเอง

4. เกิดโรงงานแปรรูปข้าวปลอดภัยเพื่อบริการด้านการตลาด จำนวน 1 แห่ง

5. สวัสดิการต้นแบบเพื่อสร้างเครือข่ายผู้บริโภคข้าวปลอดภัย จำนวน 1 แห่ง

6. ผลิตหนังสือพิมพ์ "ประชารัฐ" จำนวน 3 ฉบับ และแผ่นผลึก จำนวน 6 ฉบับ

ยุทธศาสตร์ 2 ชีวิตปลอดภัย

แนวคิด

1. ข้าวปลอดภัย ใช้จ่ายอย่างประหยัด ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้

2. ตู๋เย็นข้างบ้าน กินทุกอย่างที่ปลูก ปลูกทุกอย่างที่กิน

3. ปลูกป่าครอบครัวยุคโลกไร้ร้อน

4. วิสาหกิจชุมชน ต่อเนื่องจากโครงการ สสส.

กิจกรรม

1. ประสานสาธารณสุขตำบลให้ดำเนินการเจาะโลหิต เพื่อหาสารพิษในร่างกาย และทำการรักษา 20 ตำบลต้นแบบ ตำบลละ 25 คน รวม 500 คน

2. โครงการแผนที่แผ่นดิน 20 ตำบล มีกิจกรรม จัดป้ายประจำบ้าน และ หรือประจำแปลงตู๋เย็นข้างบ้าน อย่างน้อย 100 บ้าน เพื่อกระตุ้นให้เป็นต้นแบบ เพื่อปลูกผักปลอดภัยไว้กินเอง

3. สนับสนุนให้มีการปลูกป่าครอบครัวยุคโลกไร้ร้อน และปลูกพืชหลายระดับในครอบครัว (สิ่งแวดล้อมศึกษา) และปลูกจิตสำนึกให้เกิดการร่วมมือในการเฝ้าระวังห้วยเขาแห้ง

4. สนับสนุนให้เกิดการจัดการระบบการตลาดข้าวปลอดภัย ในระดับตำบล

ตัวชี้วัด

1. การเจาะโลหิต เพื่อหาสารพิษในร่างกายใน 20 ตำบลต้นแบบ ตำบลละ 25 คน รวม 500 คน และเกิดการทำเกษตรปลอดภัยอย่างน้อย 100 ครัวเรือน

2. มีการปลูกผักปลอดภัยไว้กินเอง ในระบบ "พืชกินได้" ไม่เป็นยา ป้ายยืน" จำนวน 100 หลักระเบียง ใน 20 ตำบล ซึ่งสามารถใช้เป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ ต่อเนื่องจากโครงการก่อน ๆ
3. มีการปลูกพืชกินได้ ไม่เป็นยา ป้ายยืน จำนวน 2,000 ต้น และจัดเวทีสิ่งแวดล้อมศึกษาทุกปี ปีละ 1 ครั้ง
4. เกิดระบบตลาดข้าวปลอดภัยในตำบลต้นแบบ 20 ตำบล ที่ทำให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

ยุทธศาสตร์ 3 การจัดการความรู้

แนวคิด

1. พัฒนาความรู้คณะทำงาน การส่งเสริมวิชาการผ่านเวทีตำบล สนับสนุนข้อมูลให้ชุมชน
2. สร้างการมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ ทั้งตำบล อำเภอ และจังหวัด
3. สัมมนาสัญจร สร้างความเข้าใจ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และสรุปบทเรียนจากการทำงาน
4. ผูกอบรมให้เกิดวิทยากรกระบวนการในการให้ความรู้เรื่องข้าวปลอดภัย
5. เก็บข้อมูลก่อนเริ่มโครงการ 1 ครั้ง และหลังเสร็จสิ้นโครงการ 1 ครั้ง เพื่อสรุปบทเรียน
6. พิธีพวงมาลัยเกี่ยวกับการผลิตข้าวเพื่อบริโภคให้กับแกนนำ

กิจกรรม

1. จัดสัมมนาสัญจร ทำความเข้าใจ ให้ความรู้คณะทำงาน และแกนนำตำบลต่างๆ รวมทั้งบทบาท และหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง
2. จัดเวทีแลกเปลี่ยนระดับตำบลของ 54 สภา ประจำเดือน เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อสรุปบทเรียนจากการทำงาน และสาธิตการบริโภคข้าวปลอดภัยและอาหารเพื่อสุขภาพ
3. ประชุมประจำเดือนของคณะทำงานจังหวัด และภาคีความร่วมมือ เดือนละ 1 ครั้ง
4. สร้างการมีส่วนร่วมในระดับจังหวัด โดยการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ และติดตามงานของคณะกรรมการอำนวยการ ระดับจังหวัด และอำเภอ จำนวน 1 ครั้ง
5. สัมมนาสัญจรสรุปบทเรียนโครงการครบ 1 ปี
6. อบรมคณะทำงานเพื่อประจำหน่วยเคลื่อนที่
7. อบรมแกนนำเรื่องข้าวปลอดภัย 1 ครั้ง

ตัวชี้วัด

1. คณะทำงานมีความเข้าใจในโครงการ และขั้นตอน เป้าหมายทุกคน และได้รับความรู้เพิ่มจากการดำเนินงาน
2. เกิดเวทีแลกเปลี่ยนประจำเดือนของ 54 สภา โดยนำข้อมูลในพื้นที่แต่ละตำบลมาวิเคราะห์ร่วมกันต่อเนื่องจากทุกโครงการ
3. คณะทำงานเกิดความเข้าใจ เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ผลการทำงานที่เกิดขึ้นใน 20 ตำบล และปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งเกิดการช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
4. คณะทำงานระดับจังหวัดเกิดความเข้าใจการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในการทำงาน
5. คณะทำงานระดับอำเภอ ประกอบด้วย ผู้ประสานงาน / ตัวแทนจังหวัด / ตัวแทนอำเภอ / แกนนำตำบล และข้าราชการ ทั้งอำเภอ 8 อำเภอ เกิดความเข้าใจการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในการทำงาน
6. เอกสารชุดความรู้จากการสรุปบทเรียน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ตัวชี้วัดตำบลเข้มแข็ง คือ ตำบลที่มีการนำข้อมูลจากแผนแม่บทชุมชนมาใช้แก้ปัญหาในต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ สิ่งแวดล้อม และหลุดพ้นจากวงจรของความยากจน ดังต่อไปนี้

- 1) มีการลดรายจ่ายจากการผลิต โดยการ ลด-ละ-เลิก สารเคมีราคาแพงมาใช้เศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อย 30% โดยหันมาใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ ฯลฯ เพื่อลดต้นทุนการผลิต และอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งรู้วิธีการใช้สารเคมีที่ถูกต้องและเหมาะสม
- 2) มีการผลิตอาหารบริโภคเอง (ตุนข้าวในบ้าน) ทั้ง ข้าว - ผัก - ผลไม้ 100 ครอบครัว และเผื่อแผ่ให้กับชุมชน รวมทั้งมีการประหยัดน้ำ
- 3) ส่งเสริมให้เกิดการลด - ละ - เลิกอบายมุข และสิ่งเสพติดทั้งปวง
- 4) การจัดสวัสดิการ เกิด - แก่ - เจ็บ - ตาย ในตำบลนาร่องอยู่ดีมีสุข ในระบบ 1 : 1 : 1 (ฝ่ายประชาชนสมทบ 1 ส่วน รัฐบาลสมทบ 1 ส่วน และ อบต. สมทบ 1 ส่วน) อย่างน้อย 20 ตำบล
- 5) มีกิจกรรมการฟื้นฟูเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทั้งทางด้านกำจัดของเสีย ป่าครอบครัว เพื่อลดภาวะโลกร้อน และปลูกจิตสำนึกให้ไม่ทำลาย และส่งเสริมให้ดีขึ้น
- 6) มีศูนย์การเรียนรู้หลายกิจกรรมให้ประชาชนศึกษาได้
- 7) มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผลสำเร็จ และอุปสรรคในการทำงาน ระหว่างเครือข่ายต่างๆ ทุกเดือน
- 8) การบูรณาการทีมงานทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น และประชาชนจะเกิดทุกประเด็น
- 9) มีการรวมกลุ่มจากภาคส่วนต่างๆ เป็นเครือข่ายเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ประชาชนมีการออมทรัพย์อย่างเข้มแข็ง

ระยะเวลาดำเนินการ / งบประมาณ

ระยะเวลาดำเนินการ 18 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2555 ถึง วันที่ 30 มิถุนายน 2556

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศูนย์ต่อสู้ความยากจนภาคประชาชน จังหวัดอุทัยธานี โดย นายสมพงษ์ สุทธิวงศ์

งบประมาณจำแนกตามกิจกรรม

กิจกรรม	งวดที่ 1	งวดที่ 2	งวดที่ 3	รวม	%
1. ยุทธศาสตร์ 1 ชุมชนเป็นสุข	175,000	45,000	30,000	250,000	10.00 %
1.1 ส่งเสริมให้มีการทำบัญชีครัวเรือนระบบต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้สำรวจ จำนวน 500 ครัวเรือน เป็นเวลา 12 เดือน เฉลี่ย ครัวเรือนละ 15 บาท และสำรวจข้อมูลเบื้องต้น บุคคลที่เป็นแกนนำ จำนวน 100 ครัวเรือน เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นก่อนดำเนินการ (500X15X12)	45,000	45,000	-	90,000	
1.2 สนับสนุนแผนของตำบลต้นแบบ 20 ตำบล ให้แต่ละสภาองค์กรชุมชนจัดเก็บข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และวางแผนปฏิบัติจริง	งบ พอช.	งบ พอช.	งบ พอช.	งบ พอช.	

กิจกรรม	งวดที่ 1	งวดที่ 2	งวดที่ 3	รวม	%
1.3 สนับสนุนให้ดำเนินการโครงการแปรรูปข้าวปลอดภัย โดยติดตั้งเครื่องแปรรูปข้าว ให้กับเครือข่ายเกษตรปลอดภัย จำนวน 1 เครื่อง	80,000	-	-	80,000	
1.4 สนับสนุนสหกรณ์เครดิตยูเนียนบางกุ้ง จำกัด จัดบริการสวัสดิการต้นแบบ และสนับสนุนสวัสดิการข้าวปลอดภัย โดยจัดสินเชื่อให้สมาชิก เพื่อการตลาดข้าวปลอดภัยนาร่อง	50,000	-	-	50,000	
1.5 ผลิตหนังสือพิมพ์ "ประชารัฐ" เพื่อใช้เป็นการให้การศึกษาแบบต่อเนื่อง 2 เดือนฉบับ จำนวน 3 ฉบับ และแผ่นพับ จำนวน 6 ฉบับ $(8,000 \times 3) + (1,000 \times 6)$	-	-	30,000	30,000	
2. ยุทธศาสตร์ 2 ชีวิตปลอดภัย	475,000	-	75,000	550,000	22.00%
2.1 สนับสนุนให้มีการปลูกผักปลอดภัยไว้กินเอง ในระบบ "พืชกินได้ ไม่ใช่เงิน" จำนวน 100 หลังคาเรือน ใน 20 ตำบล ซึ่งสามารถใช้เป็นศูนย์การเรียนรู้สู่เย็นข้างบ้าน และมีการปลูกพืชกินได้ ไม่ใช่เงิน จำนวน 2,000 ต้น และจัดเวทีสิ่งแวดล้อมศึกษาทุกปี ปีละ 1 ครั้ง จำนวน 250 คน $(50,000 \times 1)$	-	-	50,000	50,000	
2.2 สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในกิจกรรม "พืชกินได้ ไม่ใช่เงิน" (ปุ๋ย สมุนไพร พันธุ์ผัก พันธุ์ข้าว) เพื่อการตลาด จำนวน 100 ครัวเรือน และใช้เงินทุนของเครือข่ายข้าวปลอดภัย	450,000	-	-	450,000	
2.3 โครงการแผนที่แผ่นดิน 20 ตำบล มีกิจกรรม จัดป้ายประจำบ้านและ/หรือแปลงดูเย็นข้างบ้าน อย่างน้อย 100 บ้าน เพื่อกระตุ้นให้เป็นต้นแบบ เพื่อปลูกผักปลอดสารไว้กินเอง	งบ สสส.	งบ สสส.	งบ สสส.	งบ สสส.	
2.4 ประสานสาธารณสุขตำบลให้ดำเนินการเจาะโลหิต เพื่อหาสารพิษในร่างกาย และทำการรักษา 20 ตำบลต้นแบบ ตำบลละ 25 คน รวม 500 คน ๆ ละ 50 บาท จำนวน 2 ครั้ง $(500 \times 50 \times 2)$	25,000	-	25,000	50,000	
3. ยุทธศาสตร์ 3 การจัดการความรู้	315,000	265,500	257,500	838,000	33.52%
3.1 จัดสัมมนาสัญจร ให้ความสนใจ ให้ความรู้คณะทำงาน รวมทั้งบทบาท และหน้าที่ก่อนดำเนินการ 1 ครั้ง จำนวน 50 คน	100,000	-	-	100,000	
3.2 ประชุมประจำเดือนของคณะทำงานจังหวัด และภาคีความร่วมมือ จำนวน 9 ครั้ง ๆ ละ 12,500 บาท $(12,500 \times 9)$	37,500	37,500	37,500	112,500	
3.3 เวทีสรุปงานระดับจังหวัด 150 - 200 คน (สื่อ / สรุป	-	108,000	-	108,000	

กิจกรรม	งวดที่ 1	งวดที่ 2	งวดที่ 3	รวม	%
รูปเล่ม / เอกสาร / นิตรรศการเพื่อกระตุ้นเชิงนโยบาย) จำนวน 2 วัน					
3.4 เจาะโลหิต และสำรวจข้อมูลเมื่อครบกำหนด 1 ปี เพื่อ มาประกอบสัมมนาสัญจรสรุปทเรียนโครงการหลัง ดำเนินการไปครบ 1 ปี 1 ครั้ง ครั้งละ 50 คน	-	-	100,000	100,000	
3.5 ค่าใช้จ่ายในการติดตามสนับสนุนดำเนินการบันทึกข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล และร่วมประชุม 55 ตำบล พร้อมทั้งสาธิตอาหารปลอดภัยให้มีผู้บริโภคเพิ่ม 995 ครอบครัว	60,000	60,000	60,000	180,000	
3.6 เวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลและสรุปทเรียนระดับตำบลของ 20 ตำบล โดยจัดให้มีการแลกเปลี่ยนประจำเดือน เดือนละ 1 ครั้ง รวม 18 ครั้ง ๆ ละ 10,000 บาท	60,000	60,000	60,000	180,000	
3.7 เวทีอบรมเนื้อหาวิชาการ เทคนิค ในเรื่อง เกษตร ปลอดภัย บรรจุภัณฑ์ ให้แก่แกนนำ จำนวน 40 คน จำนวน 1 ครั้ง และฝึกอบรมภาคปฏิบัติให้วิทยากรกระบวนการเพื่อ สาธิต 1 ครั้ง	57,500	-	-	57,500	
4. การบริหารจัดการโครงการ	284,000	234,000	344,000	862,000	34.48%
4.1 ค่าตอบแทนนักวิชาการ จำนวน 1 คน ระยะเวลา 18 เดือน เดือนละ 15,000 บาท	90,000	90,000	90,000	270,000	
4.2 ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ประสานงานเครือข่าย และภาคี จำนวน 1 คน ระยะเวลา 18 เดือน เดือนละ 10,000 บาท	60,000	60,000	60,000	180,000	
4.3 ค่าตอบแทนผู้ประสานงานสนาม และธุรการ จำนวน 2 คน ระยะเวลา 18 เดือน เดือนละ 8,000 บาท (4,000X2X18)	48,000	48,000	48,000	144,000	
4.4 ค่าพาหนะในการเดินทาง เดือนละ 10,000 บาท ระยะเวลา 6 เดือน (คิดต่อจาก สสส.)	-	-	60,000	60,000	
4.5 ค่าวัสดุ อุปกรณ์สำนักงาน เดือนละ 2,000 ระยะเวลา 18 เดือน	12,000	12,000	12,000	36,000	
4.6 ค่าใช้จ่ายสำนักงาน (ไฟฟ้า น้ำประปา ไปรษณีย์ โทรศัพท์ ฯลฯ) เดือนละ 4,000 ระยะเวลา 18 เดือน	24,000	24,000	24,000	72,000	
4.7 ค่าใช้จ่ายในการประสานงานกับส่วนกลาง (กทม.)	50,000	-	50,000	100,000	
รวมงบประมาณทั้งสิ้น	1,249,000	544,500	706,500	2,500,000	100%

มกราคม 2555 - มิถุนายน 2556

[illegible]

[illegible]

มกราคม 2555 - มิถุนายน 2556																		
แผนการดำเนินงาน	มค.	กพ.	มีค.	เมย	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย	พค.*	มิย.
	55	55	55	.55	55	55	55	55	55	55	55	55	56	56	56	.56	56	56
4. การบริหารจัดการโครงการ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
4.1 ค่าตอบแทนนักวิชาการ จำนวน 1 คน ระยะเวลา 18 เดือน เดือนละ 15,000 บาท																		
4.2 ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ประสานงานเครือข่าย และภาคี จำนวน 1 คน ระยะเวลา 18 เดือน เดือนละ 10,000 บาท																		
4.3 ค่าตอบแทนผู้ประสานงานสนาม และธุรการ จำนวน 2 คน ระยะเวลา 18 เดือน เดือนละ 8,000 บาท (4,000X2X18)																		
4.4 ค่าพาหนะในการเดินทาง เดือนละ 10,000 บาท ระยะเวลา 6 เดือน (คิดต่อจาก สสส.)																		
4.5 ค่าวัสดุ อุปกรณ์สำนักงาน เดือนละ 2,000 ระยะเวลา 18 เดือน																		
4.6 ค่าใช้จ่ายสำนักงาน (ไฟฟ้า น้ำประปา ไปรษณีย์ โทรศัพท์ ฯลฯ) เดือนละ 4,000 ระยะเวลา 18 เดือน																		
4.7 ค่าใช้จ่ายในการประสานงานกับส่วนกลาง (กทม.)																		
หมายเหตุ : สามารถปรับแผนงานเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจ่ายตามจริง																		

ผลผลิต

1. เกิดเครือข่ายข้าวปลอดภัย พี่ชกินได้ ไม่เป็นยา จำนวน 1 แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์การเรียนรู้ 20 ตำบล ๆ ละ 5 จุด
2. เกิดแกนนำเพื่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิต ตำบลละ 5 คน จำนวน 20 ตำบล รวม 100 คน
3. เกิดความร่วมมือ การจัดการข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนตำบล และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 20 ตำบล
4. เกิดการขยายพื้นที่ต้นแบบเพิ่มขึ้น จำนวน 30 พื้นที่
5. เกิดสวัสดิการต้นแบบ ที่ดำเนินการด้านบริการสินค้าปลอดภัยสู่สมาชิก จำนวน 1 แห่ง
6. เกิดหนังสือพิมพ์ประชารัฐ จำนวน 9 ฉบับ และแผ่นพับอีก 3,000 ใบ
7. เกิดตลาดข้าวปลอดภัย เชื่อมโยงกับภาคีต่างๆ อาทิเช่น ร้านอาหาร โต๊ะจีน OTOP สหกรณ์ต่างๆ
8. เกิดศูนย์การเรียนรู้ (ข้าวปลอดภัย พี่ชกินได้ ไม่เป็นยา ป้ายยืน) จำนวน 20 แห่ง พร้อมวิทยากร
9. เกิดครอบครัวผู้บริโภคข้าวปลอดภัย จำนวน 500 ครอบครัว

หน่วยเคลื่อนที่

1. นายสมพงษ์	สุทธิวงศ์
2. นางอารี	บุญพันธ์
3. นางนิตยา	ภิรมย์วัฒนา
4. นายชัยวัชร	สายเพชร
5. นางมาลินี	สายเพชร

กิจกรรม

1. สาธิตเรื่องข้าวปลอดภัย
2. สาธิตการทำอาหารปลอดภัยแบบประหยัด
 - ผักผักกูด
 - ยา
 - แกงส้ม
 - ปลากระป๋องผัดกระเพรา
 - ปลากระป๋องผัดพริก
 - แดงกวา มะเขือ กะหล่ำปลี ดอกข่าน

3. บริการ

- ผงซักฟอก
- สมุนไพรไล่แมลง
- ปูนน้ำ
- ข้าวอนามัย
- ซักผ้า - ล้างจาน

4. อุปกรณ์

- หม้อไฟฟ้า
- แก๊สปิกนิก
- กระตะ
- เชียง - มีด

เจ้าของโครงการ

มูลนิธิห้วยขาแข้งอุทัยธานี

9/6 หมู่ 5 ตำบลสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี 61000

ที่ติดต่อและบุคคลที่ประสานงาน

นายสมพงษ์ สุทธิวงศ์

143/1 ถนนรักการดี ตำบลอุทัยใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี 61000

เบอร์โทรศัพท์ 084-4925553 , 056-513006 , 056-512155

โครงการวิจัยและพัฒนา

เกษตรอินทรีย์ อาหารปลอดภัย การสร้างตลาดที่ยั่งยืนกับฐานเศรษฐกิจฐาน จังหวัดนครปฐม

1. ชื่อโครงการ วิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ อาหารปลอดภัย การสร้างตลาดที่ยั่งยืนกับฐานเศรษฐกิจฐาน จังหวัดนครปฐม

ความเป็นมาของโครงการ

จากสถานการณ์และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างภูมิทัศน์ที่ไม่ได้มาตรฐาน ตลอดจนการวางระบบการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งเป็นโครงสร้างที่ค่อนข้างซับซ้อนต่อแผนการพัฒนาประเทศ ประกอบกับภัยต่างๆ ที่เกิดจากธรรมชาติที่เหนือการควบคุม อันเป็นผลกระทบต่องสังคมโดยรวม จนเกิดเป็นมหาวิกฤตด้านอุทกภัย น้ำท่วม 26 จังหวัดซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดได้ แต่สามารถหาวิธีลดความรุนแรงและบรรเทาผลกระทบและความสูญเสียที่จะเกิดได้ โดยการวางมาตรการป้องกันความเสียหายและการวางแผนทางการบริหารจัดการน้ำท่วมให้เป็นระบบ โดยการศึกษาและวิจัยข้อมูลจากผลกระทบจากภัยน้ำท่วม ความเสียหายที่เกิดจากภาวะน้ำท่วม ทำให้เกิดผลเสียหายต่อชีวิตทรัพย์สิน ชุมชน สังคม ตลอดจนการประกอบสัมมาชีพ ส่งผลให้เศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้คนที่ย้ายอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำและพื้นที่น้ำท่วม โดยเฉพาะพื้นที่ด้านการเกษตร ในจังหวัดนครปฐม ซึ่งได้รับผลกระทบถึง 24 ตำบล 5 อำเภอ ได้แก่ พื้นที่อำเภอบางเลน อำเภอบูรพาณิพล อำเภอนครชัยศรี อำเภอสมาปราน และอำเภอกำแพงแสน พื้นที่ทางเกษตรได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก อาทิ นาข้าว พืชผัก กล้วยไม้ และสวนผลไม้ เช่น ส้มโอ ชมพู ฝรั่ง จึงต้องหาแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่เกษตรที่ได้รับผลกระทบ พร้อมทั้งการเก็บข้อมูลเชิงลึก เช่น จำนวนพื้นที่การเกษตร แม่น้ำ คูคลอง ชลประทาน การวางผังเมือง การพยากรณ์เดือนภัยน้ำท่วม เป็นต้น ที่สำคัญการวางระบบการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ชุมชน กลไกการเฝ้าระวัง โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน ท้องถิ่น และนโยบายจังหวัด ซึ่งสามารถสร้างแนวทางการป้องกันความเสียหายจากน้ำท่วมได้ในระดับหนึ่ง เป็นการป้องกันความเสียหายและการบรรเทาทุกข์ โดยทั่วไปควรใช้มาตรการ และการทำงานเชิงบูรณาการร่วมกันเพื่อประสิทธิภาพในการบรรเทาภัยพิบัติที่ดียิ่งขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวางแผนการพัฒนาฟื้นฟู ซึ่งเป็นอีกหนึ่งแผนงานในการวางยุทธศาสตร์ในระดับจังหวัด โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-7 สรุปได้ว่า เศรษฐกิจก้าวหน้า สังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืนทำให้ต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและกระบวนการวางแผนในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ จากการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ มาเป็นการเน้นให้ผลการพัฒนาเป็นประโยชน์ต่อตัวคน หรือ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” พร้อมทั้งเปลี่ยนวิธีการวางแผนจากต่างคนต่างทำ เป็นการร่วมมือร่วมใจกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งยึดพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางการพัฒนาต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.

2555 -2559) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งในด้านกฎ กติกาใหม่ของโลก การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจแบบหลายศูนย์กลาง การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการก่อการร้ายสากล ซึ่งเป็นทั้งโอกาส และความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันในทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสามารถปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทัน

และจากแผนการพัฒนาลำดับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) รายงานความก้าวหน้าการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 -2559) สรุปสาระสำคัญ ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โดยการยึดหลักการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน และการศึกษาวิจัยเชิงลึกในมิติต่างๆ โดยเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาเพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สามารถกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่กำหนดและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (การประชุมประจำปี 2553 ของ สศช. เรื่อง "ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11" เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2553 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี)

ผลการดำเนินแผนงานโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาลำดับ และสุขภาพ ในการพึ่งตนเอง จังหวัดนครปฐม ปี 2552 ที่ผ่านมา โดยยึดหลักแผนบัญชีชีวิต เป็นบทเรียนพื้นฐานในการปรับวิถีคิดและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนรู้ และการพัฒนา โดยมีกระบวนการเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือน เป็นระยะเวลาติดต่อกัน 6 เดือน (กรกฎาคม -ธันวาคม 52) มีการเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือน จำนวน 1,864 ครัวเรือน 20 ตำบล 6,443 ชุดมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลภาพรวม ในระดับจังหวัด พบว่า มีรายได้ 147 ล้านบาท รายจ่าย 133 ล้านบาท คงมียอดคงเหลือ 14 ล้าน แต่มีภาระหนี้สินรวม 72 ล้าน (จากการสุ่มตัวอย่าง 100 ครัวเรือน) อันดับ 1 ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ 44 ล้านบาท (12% ปุ๋ยยา เคมี ค่าแรง อุปกรณ์ฯลฯ) อันดับ 2 หมวดค่าอาหาร 34 ล้านบาท (9%) อันดับ 3 หมวดค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนและสังคม 28 ล้านบาท (8%) อันดับ 4 เป็นค่าใช้จ่ายเรื่องที่อยู่อาศัย 23 ล้านบาท (6%) อันดับ 5 หมวดสุขภาพ (ค่ายา-สุขภาพ-นม) 1.3 ล้านบาท อันดับ 6 เป็นค่าใช้จ่ายเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ 1.03 ล้านบาท และอันดับ 7 ค่าใช้จ่ายในการศึกษา 676 ล้านบาท ทั้งหมดโดยรวมจะเห็นได้ว่า แต่ละหมวดของค่าใช้จ่ายมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยง เช่น ปัจจัยการผลิตเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ด้านการเกษตร 70-80% และมีค่าใช้จ่ายในเรื่องปุ๋ยยา สารเคมี อุปกรณ์และค่าแรงเป็นจำนวนมาก ประกอบกับหมวดค่าอาหาร (ข้าวสาร อาหารแห้ง และเนื้อสัตว์ ตลอดจนของใช้ในครัวเรือน) ซึ่งทั้งสองหมวดเป็นส่วนที่มีการซื้อจากตลาดภายนอก มากกว่าที่จะลดต้นทุนการผลิตภายในครัวเรือน และการประกอบอาชีพเพื่อการลงทุน ด้วยการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และการปลูกพืชผักสวนครัว และการทำน้ายาสมุนไพรส่งใช้ในครัวเรือน อีกทั้งส่วนที่มีการบริโภคล้วนแต่ส่งผลต่อระบบสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สารเคมี การรับประทานอาหารสำเร็จรูป เป็นต้น ทำให้เกิดภาวะในเรื่องระบบสุขภาพ จากการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติม โดยมีการเชื่อมกับแผนงานหลักประกันสุขภาพ พบว่า มีผู้ป่วยด้วยโรคความดัน เบาหวาน มากกว่า 68 % จากการสำรวจข้อมูลด้วยการสุ่มตัวอย่าง 100 ครัวเรือน และโรคอื่นๆ เช่น ไขมันในเส้นเลือด โรคกระเพาะอาหาร การขาดสารอาหาร ภูมิแพ้ โรคปวดเมื่อยตามข้อ กระดูก ต่อมลูกหมากโต และอื่นๆ จากการรับประทานอาหารที่ไม่ถูกหลักโภชนาการ และการได้รับสารอาหารไม่ครบ ไม่เพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย ทุกหมวดล้วนมีความสัมพันธ์และการส่งผลกระทบต่อระบบโดยรวม ซึ่งจากผลกระทบดังกล่าว ทำให้เกิดการต้อยอดในการพัฒนาเพื่อ

ยกระดับคุณภาพชีวิต มีการทำข้อมูลสำรวจความต้องการในการทำเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย เพื่อสร้างระบบฐานเศรษฐกิจชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีแผนงานการพัฒนาที่ต่อเนื่องและมีการเชื่อมโยงเครือข่าย พบว่า 100ครัวเรือน มีพื้นที่ในการทำเกษตรจำนวน 657 ไร่ 3 งาน พบว่ามีพื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์-ชีวภาพ ประมาณ 273 ไร่ คิดเป็น 41.55% 384 ไร่ เป็นการใช้อยูเคมิ และอินทรีย์-ชีวภาพ คิดเป็น 58.46% โดยมีการทำใช้เองและซื้อจากภายนอก คิดเป็น 50 : 50 จากกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว มีแนวทางการพัฒนาและต่อยอดโดยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการเกิดเครือข่ายการทำงานเชิงบูรณาการกับภาคีแหล่งทุน เช่น พอช.สปสข. สคส. สสค. สสส. ฯลฯ ร่วมกันทั้งเชิงประเด็นและพื้นที่ อาทิ กลุ่มสวัสดิการรูปธรรมต้นแบบ จำนวน 17-20 ตำบล (จาก 99 ตำบล) กลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ 9 ตำบล (เกษตรปลอดภัย 20 ตำบล) เครือข่ายการจัดการน้ำและทรัพยากรสิ่งแวดล้อม 10 ตำบล (40 ตำบล : ชมรมเรารักแม่น้ำท่าจีน) เครือข่ายเกษตรสร้างสุขภาพ 5 ตำบล 25 ครัวเรือน วิสาหกิจชุมชน 15 ตำบล และการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน จำนวน 7 ตำบลต้นแบบ (40 ตำบล) และการเชื่อมช่องทางการตลาดร่วมกับตลาดสุขใจ (rose garden) โดยเปิดให้พื้นที่เข้าร่วมในตลาดโดยการนำสินค้า ผลิตภัณฑ์ พืชผัก ผลไม้ ไปขาย เป็นการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และการเปิดพื้นที่ในเรื่องของอาหารปลอดภัย

จากกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์ดังกล่าว ทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่อง และเกิดการเชื่อมโยงแผนงานร่วมกับหน่วยงานในหลายหน่วยงาน อาทิ พลังงานจังหวัด กลุ่มยุทธศาสตร์จังหวัด การเชื่อมแผนพัฒนาด้านการสร้างสัมมาชีพในเรื่องของวิสาหกิจชุมชนและเกษตรอินทรีย์ กับ สสค. และหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งมีการเชื่อมโยงแผนงาน สร้างเสริมกระบวนการเรียนรู้ในระดับตำบล และจังหวัดที่ต่อเนื่องกว่า 500,000-2,000,000 บาท แนวทางการพัฒนาในเรื่องเกษตรอินทรีย์ อาหารปลอดภัย ชีวิตปลอดภัย กับการสร้างตลาดที่เป็นธรรมกับฐานเศรษฐกิจชุมชน ให้เกิดองค์พหุ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับวิถีชีวิต และอาชีพหลักของในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการแลกเปลี่ยนรู้ เพื่อการยกระดับ และให้ความสำคัญต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่น ที่เน้นรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดแรงผลักดันและนำองค์ความรู้มาสู่การพัฒนาและปฏิบัติให้เกิดรูปธรรม โดยการเสริมหนุนการบริหารจัดการเพื่อให้มีประสิทธิภาพที่สำคัญกระบวนการวิจัยและพัฒนาต้องการความต่อเนื่องในการปฏิบัติ โดยใช้ฐานทรัพยากรในท้องถิ่น ทุนเดิมทางสังคม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของพหุภาคี ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีระบบการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ในการสร้างตลาดภายใน-ภายนอก เป็นการเพิ่มช่องทางการตลาด เชื่อมโยงฐานเศรษฐกิจชุมชน ด้วยมาตรฐานความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และสร้างระบบสุขภาพที่ดี
2. เพื่อให้เกิดแผนงานที่มีการเชื่อมตลอดห่วงโซ่การผลิตถึงการบริโภค ดังนั้นจำเป็นต้องมีการประสานงานสร้างเครือข่ายผู้ผลิต ผู้ประกอบการ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มนักพัฒนา และผู้บริโภค
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการประสานความร่วมมือกับภาคีเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในเชิงยุทธศาสตร์ในเรื่องของ "อาหารปลอดภัย" โดยการประสานความร่วมมือกับภาคีหน่วยงาน ภาครัฐ สถาบัน นักธุรกิจ ฯลฯ และเพื่อให้มีการดำเนินงานอาหารปลอดภัยตลอดห่วงโซ่อาหาร

กรอบแนวคิด

ปัจจัยหลัก

- กระบวนการกลุ่มและการจัดการของกลไกเชิงพื้นที่ (กิจกรรมที่ต่อเนื่อง)
- ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมธุรกิจชุมชน (การพึ่งตนเอง และแนวทางการจัดการ)
- รูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานและภาคี (ภาคประชาสังคม/เอกชน)
- การตลาด (ผู้ผลิต/ความต้องการของตลาด/การรับรองมาตรฐาน)

ปัจจัยสนับสนุน

- บทบาทหน้าที่คณะทำงาน/ภาคี/หน่วยงาน/ท้องถิ่น
- การเสริมสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนา กิจกรรมรูปธรรมที่ต่อเนื่อง
- นักวิชาการ (การให้ความรู้ ความเข้าใจด้านเนื้อหา และสร้างเสริมเทคนิค วิธีการ)
- นักธุรกิจเอกชน/ตลาดภายนอก
- การติดตาม และประเมินผล
- สื่อต่างๆ เช่น สลวท/เคเบิลทีวี ฯลฯ

อาหารปลอดภัยกับตลาดเศรษฐกิจก้าวหน้า คนนครปฐม

- ความรู้
- มีการกระจายรายได้ (เศรษฐกิจครัวเรือน/ชุมชน)
- ผลผลิต กับตลาดยั่งยืน
- สุขภาพที่ดี
- ยกระดับความสัมพันธ์ที่ดี (หน่วยงาน/เอกชน/ครอบครัว/ชุมชน)
- การบริหารจัดการที่ดี
- การผลักดันเชิงนโยบายและการเชื่อมแผนงานยุทธศาสตร์ในระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

3. เป้าหมายของการพัฒนา

- มีกลไกการจัดการงานวิจัยเชิงบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งในด้านวิชาการงบประมาณ และการเชื่อมประสานความร่วมมือ ในการสนับสนุนจากหน่วยงาน ภาครัฐ และการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยร่วมกัน เพื่อให้เกิดพลังในการผลักดันประเด็นสาธารณะระดับจังหวัดร่วมกัน
- เกิดองค์ความรู้ใหม่กับงานวิจัยที่มีคุณภาพและประโยชน์ต่อการพัฒนาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัด ให้เป็นวาระร่วม
- มีการสร้างฐานระบบข้อมูล และการบริหารเครือข่าย แบบมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. พื้นที่กลุ่มเป้าหมาย

4.1) พื้นที่หลัก และพื้นที่เชื่อมกับภาคีหน่วยงาน รวม 20 ตำบล

เมือง	นครชัยศรี	ดอนตูม	กำแพงแสน	บางเลน	สามพราน	พุทธมณฑล
ทัพหลวง	วัดสำโรง	ห้วยด้วน	ดอนช้อย	คลองนกกระทุง	บางช้าง	มหาสวัสดิ์
สวนป่า	บางระกำ	สามง่าม	สระสีมุ่ม	หินมูล	คลองใหม่	ศาลายา
		ลำลูกบัว		บางปลา	บ้านใหม่	คลองโยง
				บางหลวง		
				ไผ่หูช้าง		

ฐานคิดในการดำเนินโครงการฯ

1. เน้นการพัฒนาอย่างบูรณาการ มีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และยึดพื้นที่เป็นหลัก เพื่อให้การพัฒนาตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน และสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น
2. สร้างภาคีและเครือข่ายความร่วมมือ ในลักษณะ "พหุภาคี" เพื่อเสริมพลังการมีส่วนร่วม" ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน โดยมีองค์กรชุมชนเป็นแกนกลาง ส่วนภาคีอื่นๆ ทำหน้าที่ช่วยกระตุ้น อำนวยความสะดวก ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนา
3. การสร้างกลไกการพัฒนาในระดับตำบล เกิดการกระจายบทบาทหน้าที่ เพื่อให้เกิดพลังการพัฒนา มีระบบการบริหารจัดการที่ดีและต่อเนื่อง
4. การส่งเสริมและการสนับสนุนกระบวนการกลุ่ม ในการสร้างเครือข่าย เพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งด้านการเกษตร การสร้างระบบสุขภาพ รูปแบบกระบวนการพัฒนา การผลิต การตลาด การระดมทุน และการจัดการทรัพยากรในชุมชน ฯลฯ
5. ใช้กิจกรรมเศรษฐกิจสร้างการเรียนรู้และสร้างอาชีพที่หลากหลาย เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่คนในชุมชน โดยยึดแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นฐานการเสริมสุขภาพ และการดำเนินชีวิต